

वार्षिक अहवाल २०२१-२२

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

यांचा

दिनांक १ एप्रिल, २०२१ ते दिनांक ३१ मार्च, २०२२

या वित्तीय वर्षाचा वार्षिक अहवाल

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	तपशील	पृष्ठ क्रमांक	
		पासून	ते
१.	वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना	३	३
२	संचालकांचा अहवाल व जोडपत्रे	४	२४
३.	भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षकांचा अहवाल	२५	२६
४.	स्वतंत्र लेखापरीक्षकांचा अहवाल	२७	६२
५	दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाचे ताळेबंद, नफा / तोटा पत्रक, रोख प्रवाह आणि वित्तीय विवरणाचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां	६३	८८

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
(महाराष्ट्र शासनाचा अंगीकृत उपक्रम)

शाखा कार्यालय - तिसरा मजला, अपीजय हाऊस, दिनशॉ वाचा रोड, के. सी. कॉलेजजवळ, चर्चगेट, मुंबई -
४०० ०२०

हुतात्मा राजगुरु चौक, मॅडम कामा मार्ग मुंबई ४०००३२
सिन - U७४९९९MH२०१६SGC२८६५९१
वार्षिक सर्वसाधारण सभेची नोटीस

संदर्भ AGM/२०२१-२२/१

दिनांक २१/२/२०२५

प्रति,
सर्व भागधारक,
महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
रूम नं ५१४, ५ वा मजला, मंत्रालय संलग्नक, (अनेक्स बिल्डिंग)
हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय
मुंबई - ४०० ०३२

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या सभासदांची (पूर्वी तहकूब झालेली) सहावी - वार्षिक सर्वसाधारण सभा दिनांक २१/३/२०२५ रोजी सकाळी ठीक ११.३० वाजता ५१४, ५ वा मजला, मंत्रालय संलग्नक, हुतात्मा राजगुरु चौक, मॅडम कामा मार्ग मुंबई ४०००३२ येथे महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या नोंदणीकृत कार्यालयामध्ये खालील विषयाचा विचार विनिमय करण्यासाठी आयोजित केली आहे

- १) ३१/३/२०२२ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षातील महामंडळाचे लेखापरीक्षण केलेले ताळेबंद, नफा आणि तोटा विवरणपत्रांसह, वित्तीय विवरणपत्रे, त्याच्या टिपण्या, सूची व त्यावरील वैधानिक लेखापरीक्षक यांचा अहवाल आणि भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक (C&AG) यांनी केलेल्या टिपण्या, आणि संचालक मंडळाचा अहवाल प्राप्त करणे, विचारात घेणे आणि स्वीकारणे.

संचालक मंडळाच्या आदेशानुसार

(संचालक)

टीप:- ज्या सभासदांना सभेस हजर राहण्याचा आणि मतदान करण्याचा अधिकार आहे अशा सभासदांना त्यांच्या वतीने हजर राहण्यासाठी आणि मतदान करण्यासाठी प्रतिनिधी नेमण्याचा अधिकार आहे. असा प्रतिनिधी महामंडळाचा सभासद असलाच पाहिजे असे नाही.

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
(महाराष्ट्र शासनाचा अंगीकृत उपक्रम)

शाखा कार्यालय - तिसरा मजला, अपीजय हाऊस, दिनशाँ वाचा रोड, के. सी. कॉलेजजवळ, चर्चगेट, मुंबई - ४०० ०२०

हुतात्मा राजगुरु चौक, मॅडम कामा मार्ग मुंबई ४०००३२

सिन - U७४९९९MH२०१६SGC२८६५९१

संचालक मंडळाचा अहवाल

प्रति,

सदस्य,

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

रूम नं ५१४, ५ वा मजला, मंत्रालय संलग्नक, (अनेक्स बिल्डिंग)

हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय

मुंबई - ४०० ०३२

तुमच्या संचालक मंडळास तुमच्या कंपनीचा २०२१-२०२२ या वित्तीय वर्षाचा व्यवसाय व कार्यचालन यांचा सहावा वार्षिक अहवाल आणि कंपनीची वित्तीय स्थिती सादर करताना आनंद होत आहे.

१) वित्तीय विवरणाचा सारांश -

तपशील	३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षासाठी	३१ मार्च २०२१ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षासाठी
एकूण उत्पन्न (प्रचालनातून मिळणारा महसूल आणि इतर उत्पन्न)	५,४५,१६,०६,१८७	१६,९८,६६,६४,१९९
उणे - एकूण खर्च	५,३२,९३,५७,०२९	१६,७८,४६,३६,७३३
करपूर्व नफा / तोटा	१२,२२,४९,१५८	२०,२०,२७,४६६
उणे - कर खर्च	१,४२,७६,५८१	३,४७,७९,५१०
स्थगित कर दायित्व	९,६१,०५०	(२९,८९,२३७)
कर खर्च	१,५२,३७,६३१	३,१७,९०,२७३
करोत्तर निव्वळ नफा / तोटा	१०,७०,११,५२७	१७,०२,३७,१९३

२) कंपनीचे कार्यचालन आणि भविष्यातील कंपनीचा दृष्टिकोन -

कंपनीचे एकूण उत्पन्न वित्तीय वर्ष २०२०-२१ मध्ये रु. १६,९८,६६,६४,१९९/- होते ते कमी होऊन वित्तीय वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये रु. ५,४५,१६,०६,१८७/- झाले आणि वित्तीय वर्ष २०२०-२१ मध्ये करानंतरचा नफा रु.१७,०२,३७,१९३/- होता तो वित्तीय वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये कमी होऊन रु.१०,७०,११,५२७/- झाला.

३) कंपनीच्या व्यवसायाच्या स्वरूपामध्ये बदल (असल्यास) -

३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षामध्ये कंपनीच्या व्यवसायाच्या स्वरूपामध्ये काहीही बदल झाले नाहीत.

४) या अहवालाची तारीख व ज्या वित्तीय वर्षाशी हा अहवाल संबंधित आहे त्या वित्तीय वर्षाच्या अखेरच्या दिवसापर्यंत झालेले असे कोणतेही महत्वाचे बदल किंवा बांधिलकी की ज्यामुळे कंपनीच्या आर्थिक परिस्थितीवर परिणाम होतील -

या अहवालात अन्यत्र प्रकट केले नसल्यास कंपनीच्या वित्तीय वर्षाच्या अखेरच्या दिवसापासून या अहवालाच्या तारखे पर्यंत कंपनीच्या आर्थिक परिस्थितीवर परिणाम होतील असे कोणतेही महत्वाचे बदल किंवा बांधिलकी झाली नाही

५) लाभांश घोषित करणे-

या वित्तीय वर्षामध्ये संचालक मंडळ कंपनीच्या समभागांवर कोणत्याही लाभांशाची शिफारस करत नाही

६) कोणत्याही राखीव निधी मध्ये निधीचे हस्तांतरण -

कंपनीच्या संचालक मंडळाने अहवालाधीन वित्तीय वर्षात कोणतीही रक्कम राखीव निधीमध्ये हस्तांतरित करायची नाही असे ठरवले आहे.

७) कंपनीच्या भांडवलाची रचना -

कंपनीने अहवालाधीन वित्तीय वर्ष २०२१-२२ मध्ये कोणतीही भांडवल जारी केले नाही.

या अहवालाच्या दिवशी कंपनीच्या भाग भांडवलाची रचना पुढीलप्रमाणे आहे -

अधिकृत भाग भांडवल	रु. २५,००,००,०००/- (पंचवीस कोटी रुपये)
जारी केलेले, प्रदत्त आणि भरणा केलेले भाग भांडवल	रु. १०,००,००,०००/- (दहा कोटी रुपये)

८) संचालक मंडळाचा व महत्वाच्या व्यवस्थापकीय व्यक्तींचा तपशील -

वित्तीय वर्ष २०२१-२२ मध्ये, कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या संरचनेमध्ये काही बदल झाले. या अहवालाच्या दिवशी संचालक मंडळाची संरचना आणि कंपनीच्या महत्वपूर्ण व्यवस्थापकीय व्यक्तींचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे -

संचालकाचे नाव	डीन / पॅन	पद	नेमणुकीची तारीख	संचालक म्हणून थांबण्याची तारीख
श्री. पराग जैन नैनुटिया	००२९५८४६	अध्यक्ष आणि संचालक	०३/११/२०२२	
श्री. असीम कुमार गुप्ता	०२६०७०१६	अध्यक्ष आणि संचालक	१०/०३/२०२२	०३/११/२०२२
श्रीमती. आभा शुक्ला	०९०५४९९९	अध्यक्ष आणि संचालक	०५/०२/२०२१	१०/०३/२०२२
श्री. बलदेव हरपाल सिंग	०३५७७२७४	संचालक	०१/०३/२०२१	३१/०७/२०२२
श्री. हर्षदीप श्रीराम कांबळे	०७१८३९३८	संचालक	०१/०८/२०२२	
श्री. ओम प्रकाश गुप्ता	०३२०७६३०	संचालक	१३/०७/२०२१	
श्रीमती जयश्री श्रीकांत भोज	०७८००८८६	व्यवस्थापकीय संचालक	१९/१०/२०२०	
श्री. प्रसाद परशराम कोलते	०८८०७२४१	संचालक	२४/०७/२०२०	०३/०३/२०२२
श्री. राजीव प्रेमभूषण मित्तल	०७०७४३९१	संचालक	२५/०२/२०२१	१३/०७/२०२१
श्री. गणेश बाबुराव पाटील	०९५१४५६२	संचालक	२१/०२/२०२२	

श्रीमती निमा अरोरा	१०३१०८८७	संचालक	०८.०८.२०२३	
श्री. हेमंत गोपाळ दाबके	०९६७४०८५	स्वतंत्र संचालक	३०/०५/२०२२	२६/०७/२०२२
श्री. रागी कंधाथिल मथाई	०३६२१९३४	स्वतंत्र संचालक	३०/०५/२०२२	१९/०७/२०२२
श्री. डी. ए. तांबे	०७२६०९७१	स्वतंत्र संचालक	०२/१२/२०२२	२०/०६/२०२४
श्री. अनुराग सिंघवी	०२०१६६७९	स्वतंत्र संचालक	०२/१२/२०२२	३०/०५/२०२४
श्री. निलेश नेमचंद शहा	BHEPS७२२४Q	मुख्य वित्तय अधिकारी (महत्वपूर्ण व्यवस्थापकीय व्यक्ती)	१२/०२/२०१९	१४/०९/२०२१
श्री. निलेश नेमचंद शहा		कंपनी सचिव	०१/१०/२०१९	०७/१०/२०२१
श्री. विकास जगन्नाथ कुंभार	CBHPK६०३०J	मुख्य वित्तय अधिकारी (महत्वपूर्ण व्यवस्थापकीय व्यक्ती)	१४/०९/२०२१	
श्री. योगेंद्र एकनाथ अहिरे	AKUPA४६०४N	कंपनी सचिव	०७/१०/२०२१	

टिप्पणी - अहवालाधीन वित्तीय वर्षात खालील पदसिद्ध संचालकांची नियुक्ती करण्यात आली आहे -

- (१) श्री. असीम कुमार गुप्ता यांच्या जागी श्री. पराग जैन नैनुटिया यांची दिनांक ०३.११.२०२२ रोजी अध्यक्ष आणि संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे.
- (२) श्री. राजीव प्रेमभूषण मित्तल यांच्या जागी श्री. ओम प्रकाश गुप्ता यांची दिनांक १३.०७.२०२१ रोजी संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे.
- (३) श्री. रणजीत कुमार यांच्या जागी श्री. गणेश बाबुराव पाटील यांची दिनांक २१.०२.२०२२ रोजी संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे आणि श्रीमती निमा अरोरा यांची दिनांक ०८.०८.२०२३ रोजी संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे.
- (४) श्री. बलदेव सिंग यांच्या जागी श्री. हर्षदीप श्रीराम कांबळे यांची दिनांक ०१.०८.२०२२ रोजी संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे.
- (५) श्री. हेमंत गोपाल दाबके यांची दिनांक ३०.०५.२०२२ रोजी स्वतंत्र संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आणि त्यांनी दिनांक २६.०७.२०२२ रोजी राजीनामा दिला,
- (६) श्री. रागी कंधाथिल मथाई यांची दिनांक ३०.०५.२०२२ रोजी स्वतंत्र संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आणि त्यांनी दिनांक १९.०७.२०२२ रोजी राजीनामा दिला.
- (७) श्री. डी. ए. तांबे यांची दिनांक ०२.१२.२०२२ रोजी स्वतंत्र संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली होती आणि त्यांनी दिनांक २०.०६.२०२४ रोजी राजीनामा दिला, आणि
- (८) श्री. अनुराग सिंघवी यांची दिनांक ०२.१२.२०२२ रोजी स्वतंत्र संचालक म्हणून नेमणूक करण्यात आली होती आणि त्यांनी दिनांक ३०.०५.२०२४ रोजी राजीनामा दिला.

९) संचालक मंडळाच्या बैठकांचा तपशील -

अहवालाधीन वर्षात संचालक मंडळाच्या पुढील प्रमाणे ४ (चार) बैठका संपन्न झाल्या. दिनांक २६ ऑगस्ट, २०२१, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०२२, दिनांक २२ मार्च, २०२२ आणि दिनांक ३० मार्च, २०२२.

१०) संचालक मंडळाच्या समित्या -

(अ) लेखापरीक्षण समिती -

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७७ आणि अन्य लागू तरतुदींनुसार संचालक मंडळाच्या लेखापरीक्षण समितीचे गठन झाले नाही कारण कंपनीच्या संचालक मंडळावर स्वतंत्र संचालकांची नेमणूक झाली नाही, त्यामुळे अहवालाधीन वित्तीय वर्षात लेखापरीक्षण समितीची कोणतीही बैठक झाली नाही.

(ब) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी समिती -

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३५ च्या तरतुदींनुसार, संचालक मंडळाची एक कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (सीएसआर) समिती गठित करण्यात आली आहे आणि या समितीची गणपूर्ती तिच्या एकूण सदस्य संख्येच्या एक तृतीयांश इतकी आहे.

अहवालाधीन वर्षात वित्तीय वर्षामध्ये, कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी समितीची बैठक दिनांक २९ मार्च २०२२ रोजी आयोजित करण्यात आली होती.

११) संचालकांच्या जबाबदारीचे विधान -

कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १३४(३)(सी)(५) तरतुदी नुसार संचालक याद्वारे सादर करतात,

(अ) कंपनीने वार्षिक वित्तीय विवरणे तयार करताना, महत्वाच्या फरकांशी संबंधित योग्य स्पष्टीकरणासह लागू असलेल्या लेखा मानकांचे पालन केले गेले आहे;

(ब) संचालकांनी अशी लेखाविषयक धोरणे निवडली आहेत आणि ती सातत्याने लागू केली आहेत की, ज्यामुळे वाजवी आणि विवेकपूर्ण निर्णय आणि अंदाज केले जातात. व त्यामुळे आर्थिक वर्षाच्या शेवटी आणि कंपनीच्या कारभाराचा खरा आणि न्याय्य दृष्टिकोन समोर ठेवता येईल व त्या काळातील नफा/नुकसान समजेल परंतु विचाराधीन वित्तीय वर्षात कंपनीची अंतर्गत नियंत्रण व्यवस्था पुरेशी प्रभावी नव्हती.

(क) संचालकांनी कंपनीच्या मालमत्तेचे रक्षण करण्यासाठी आणि फसवणूक आणि इतर अनियमितता रोखण्यासाठी आणि शोधण्यासाठी या कायद्याच्या तरतुदींनुसार पुरेशा लेखा नोंदी ठेवण्यासाठी योग्य आणि पुरेशी काळजी घेतली आहे;

(ड) संचालकांनी वार्षिक हिशेब नियमितपणे तयार केले आहेत; आणि

(इ) संचालकांनी सर्व लागू कायद्यांच्या तरतुदींचे पालन सुनिश्चित करण्यासाठी आणि अशा प्रणाली पुरेशा आणि प्रभावीपणे कार्यरत आहेत याची खात्री करण्यासाठी योग्य कार्यपद्धती तयार केली आहे.

फ) संचालकांनी कंपनीच्या व्यवस्थापनाला कंपनीने पाळावयाच्या अशा अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांची आखणी करण्याचे निर्देश दिले होते आणि अशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे पुरेशी असावीत व पुढील वित्तीय वर्षात प्रभावीपणे कार्यरत असावीत.

१२) वित्तीय विवरणासंबंधात अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा पुरेपणा याचा तपशील -

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३८ (१) च्या तरतुदीनुसार मे. बोरकर आणि मुझुमदार, सनदी लेखापाल यांची कंपनीचे अंतर्गत लेखापरीक्षक म्हणून वित्तीय वर्ष २०२१-२०२२ साठी नेमणूक केली आहे. संचालक मंडळाने आपल्या दिनांक २ मे, २०२३ च्या बैठकीमध्ये लेखापरीक्षण समितीने शिफारस केलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण धोरण स्वीकारले आणि त्याला मान्यता दिली.

१३) कंपनीच्या उपकंपन्या, संयुक्त साहस कंपनी किंवा सहयोगी कंपनी -

अहवालाधीन काळामध्ये कंपनीच्या कोणत्याही उपकंपन्या, संयुक्त साहस कंपनी किंवा सहयोगी कंपनी नव्हत्या.

१४) स्वतंत्र संचालकांकडून आपल्या स्वातंत्र्याची घोषणा -

अहवालाधीन वित्तीय वर्षामध्ये कंपनीच्या संचालक मंडळावर कोणत्याही स्वतंत्र संचालकांची नेमणूक झाली नाही. महाराष्ट्र शासनाने शासन निर्णय क्रमांक मातंसं-२०२२/ प्र. क्र. १९/ से-२/ ३९ दिनांक १३ एप्रिल, २०२२ अन्वये स्वतंत्र (नामनिर्देशित) संचालकांची नेमणूक करण्याची शिफारस केली आहे आणि महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या संचालक मंडळाने याची नोंद घेतली आहे आणि ३० मे २०२२ पासून स्वतंत्र संचालकांची नेमणूक करण्यात झाली आहे आणि श्री. रागी कंडाथिल मथाई (डीन - ०३६२१९३४) आणि श्री. हेमंत गोपाल दाबके (डीन - ०९६७४०८५) यांच्या राजीनाम्याची नोंद घेतली आहे. त्यांचा राजीनामा शासन निर्णय क्रमांक मातंसं-२०२२/ प्र. क्र. १९ / से-२/ ३९ दिनांक २ डिसेंबर, २०२२ अन्वये महाराष्ट्र शासनाने स्वीकारला आहे.

तसेच महाराष्ट्र शासनाने शासन निर्णय क्रमांक मातंसं-२०२२/प्र. क्र. १९/से-२/३९ दिनांक २ डिसेंबर, २०२२ आणि दिनांक ७ डिसेंबर, २०२२ या अन्वये २ (दोन) स्वतंत्र संचालकांची नेमणूक कंपनीच्या संचालक मंडळावर केली आहे. नामनिर्देशित संचालकांची नावे अशी श्री. धनंजय तांबे, (डीन - ०७२६०९७९), स्वतंत्र संचालक आणि श्री. अनुराग सिंघवी (डीन - ०२०१६६७९), स्वतंत्र संचालक.

१५) परिव्यय लेखापरीक्षक (कॉस्ट ऑडिटर) -

अहवालाधीन काळामध्ये कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १४८ च्या तरतुदीनुसार कंपनीला कोणतेही परिव्यय लेखापरीक्षक नेमण्याची आवश्यकता नाही.

१६) कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ (प्रतिबंध, मनाई आणि निवारण) अधिनियम, २०१३ ची पूर्तता करण्यासाठीचे धोरण -

कंपनी कामाच्या ठिकाणी लैंगिक छळाबाबत शून्य सहनशीलतेचे धोरण अवलंबते आणि कंपनीने कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ (प्रतिबंध, मनाई आणि निवारण) अधिनियम, २०१३ आणि त्या अंतर्गत घालून दिलेल्या नियमांमधील तरतुदीनुसार, कामाच्या ठिकाणी लैंगिक छळाचे प्रतिबंध, मनाई आणि निवारण करण्यासंबंधीचे धोरण अवलंबले आहे.

१७) नियमकांनी, न्यायालयांनी किंवा न्यायाधिकरणांनी (ट्रिब्यूनल यांनी) जारी केलेल्या अशा महत्त्वपूर्ण आणि महत्वाच्या आदेशांचे तपशील, की जे भविष्यात कंपनीच्या चालू स्थितीवर आणि कंपनीच्या क्रियाकलापांवर परिणाम करतात.

अहवालाधीन वर्षात नियामकांनी, न्यायालयांनी किंवा न्यायाधिकरणांनी (ट्रिब्यूनल यांनी) असे कोणतेही महत्त्वपूर्ण आणि ठळक आदेश पारित केलेले नाहीत, ज्यामुळे कंपनीच्या चालू कंपनी या स्थितीवर किंवा कंपनीच्या भविष्यातील क्रियाकलापांवर परिणाम होईल

१८) ठेवी -

दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षामध्ये कंपनीने कोणतेही ठेवी स्वीकारलेल्या नाहीत तसेच कंपनीकडे दावा न केलेल्या ठेवी आणि कंपनीने न दिलेल्या ठेवी नाहीत. तसेच अहवालाधीन काळात, कंपनीने ठेवी परत करणे किंवा त्यावर व्याज देणे यामध्ये काहीही कसूर केली नाही.

१९) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (सी. एस.आर.) -

कंपनीच्या कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी समितीने (सीएसआर समिती) एक कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी धोरण (सीएसआर धोरण) तयार केले आहे व त्याची शिफारस संचालक मंडळाला केली आहे. या धोरणामध्ये कंपनीने अंगीकारण्याचे कार्य नमूद केले आहे. या धोरणाला संचालक मंडळाने मंजुरी दिली आहे.

कंपनीच्या वर्ष २०२०-२१ च्या निव्वळ नफ्याने कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३५ अंतर्गत घालून दिलेली मर्यादा ओलांडली आहे व त्यामुळे कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीबाबतची तरतूद कंपनीला वित्तीय वर्ष २०२१-२०२२ पासून लागू झाली आहे.

त्यामुळे कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३५ तरतुदींची पूर्तता करणे कंपनीला आवश्यक झाले आहे. तथापि, कंपनीच्या लेखांचे वैधानिक लेखापरीक्षण फेब्रुवारी, २०२३ मध्ये पूर्ण झाले व वित्तीय विवरणावर फेब्रुवारी, २०२३ मध्ये स्वाक्ष-या झाल्या, त्यामुळे कंपनी कलम १३५ अंतर्गत उपरोक्त तरतुदीचे पालन कंपनी करू शकली नाही. वित्तीय वर्ष २०२०-२१ चे लेखे फेब्रुवारी, २०२३ पर्यंत अंतिम झाले नव्हते व त्यामुळे कंपनीच्या नफ्याचा आकडा निश्चित झाला नव्हता व त्यामुळे वित्तीय वर्ष २०२१-२२ करिता कंपनी कायदा, २०१३ चे कलम १३५ लागू होईल किंवा कसे याबद्दल कंपनीला खात्री नव्हती.

कंपनीच्या कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीच्या कार्याचा अहवाल विहित प्रारूपामध्ये परिशिष्ट “अ” म्हणून जोडला आहे व तो या अहवालाचा भाग आहे. कंपनीच्या कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीचे धोरण कंपनीच्या www.mahait.org या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

२०) वैधानिक लेखापरीक्षक आणि त्यांचा अहवाल -

भारताचे नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक (सी अँड एजी) यांनी आपले पत्र क्रमांक CA. V/ COY/MAHARASHTRA, MITCL(१)/१५७३, दिनांक २७.०८.२०२१ अन्वये मे. सी. आर. सागदेव अँड कंपनी, सनदी लेखापाल यांची कंपनीचे वैधानिक लेखापरीक्षक म्हणून कंपनी कायदा, २०१३ च्या तरतुदीनुसार, वित्तीय वर्ष २०२१-२०२२ साठी नेमणूक केली आहे. मे. सी. आर. सागदेव अँड कंपनी, सनदी लेखापाल यांनी सादर केलेला अहवाल व्यवस्थापनाच्या प्रतिसादासोबत जोडला आहे

२१) ऊर्जेचे संवर्धन, तंत्रज्ञानाचे अवशोषण आणि परकीय चलन कमाई आणि विनिमय -

वित्तीय वर्ष २०२१-२२ मध्ये, ऊर्जा संवर्धन, तंत्रज्ञान शोषण आणि परकीय चलन कमाई आणि विनिमयाचे तपशील खालीलप्रमाणे आहेत.

अ) ऊर्जेचे संवर्धन -

i) उचललेली पावले किंवा ऊर्जा संवर्धनावर परिणाम:	कंपनीने सातत्यपूर्ण विकासावर विश्वास ठेवते. कंपनी ऊर्जा संवर्धनासाठी आवश्यक ती सर्व पावले उचलत आहे. कंपनी जेवढे शक्य असेल तेवढे आपल्या कार्यचालनामध्ये पुनःकरण्यायोग्य उर्जेचा वापर करण्याची योजना करीत आहे.
ii) उर्जेचा पर्यायी स्रोत वापरण्यासाठी कंपनीने उचललेले पाऊल	
iii) ऊर्जा संवर्धन उपकरणावरील भांडवली गुंतवणूक	

ब) तंत्रज्ञान अवशोषण -

i) तंत्रज्ञान आत्मसात करण्याच्या दिशेने केलेले प्रयत्न	कंपनी तंत्रज्ञान अपग्रेडेशन आणि प्रगत तंत्रज्ञानाचा वापर वाढविण्यासाठी पुरेशी पावले उचलत आहे. अंतर्गत ई-गव्हर्नन्स व कंपनीसाठी संकेतस्थळ (वेबसाईट) विकसित करणे याचा समावेश आहे.
ii) उत्पादन सुधारणा, खर्चात कपात, उत्पादन विकास किंवा आयात प्रतिस्थापन यासारखे फायदे मिळवले जातात.	
iii) चालू वित्तीय वर्षापासून मोजलेल्या गेल्या तीन वर्षांमध्ये आयात केलेल्या तंत्रज्ञानाबद्दल अ) आयात केलेल्या तंत्रज्ञानाचा तपशील ब) तंत्रज्ञान आयात केल्याचे वर्ष क) सदर तंत्रज्ञान पूर्णपणे अवशोषित केले काय ? ड) तंत्रज्ञानाचे अवशोषण पूर्ण झाले नसते तर ज्या क्षेत्रात अवशोषण झाले नाही, ती क्षेत्रे व त्याची कारणे.	
iv) संशोधन आणि विकासावर झालेला खर्च	

क) परकीय चलन कमाई आणि विनिमय -

	परकीय चलन कमाई - निरंक
	परकीय चलन विनिमय - निरंक

२२) कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १३४ (३) (ग) नुसार कर्ज, गुंतवणूक आणि हमीसंबंधी तपशील -

अहवालाधीन वर्षांमध्ये कंपनीने कोणतेही कर्ज दिलेले नाही, कोणतीही गुंतवणूक केलेली नाही किंवा कोणत्याही कर्जावर हमी दिलेली नाही, जी कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३४ (३) (ग) च्या तरतुदींच्या कक्षेत येते, आणि त्यामुळे त्यासंबंधी कोणतीही माहिती प्रकट करण्याची आवश्यकता नाही.

२३) कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १८८ (१) च्या तरतूदीनुसार संबंधित पक्षाकारांबरोबरचे करार किंवा व्यवसायांचा तपशील

-

कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १८८ (१) च्या तरतूदीनुसार संबंधित पक्षाकारांबरोबर कंपनीने वित्तीय वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये कोणताही व्यवहार केलेला नाही.

२४) वार्षिक विवरणपत्राचा उतारा -

कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४३ (३) (अ) च्या तरतूदीनुसार कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम ९२ (३) मध्ये विहित केलेल्या एम. जी. टी - ९ प्रपत्रामध्ये तयार केल्यानुसार कंपनीचा वार्षिक परतावा कंपनीचे [www. mahait.org](http://www.mahait.org) या वेबसाइटवर उपलब्ध आहे.

२५) कर्मचारी -

दरमहा रु.८,५०,०००/- पेक्षा जास्त किंवा दरवर्षी रु.१,०२,००,०००/- पेक्षा जास्त प्रति महिना वेतन मिळणारे असे कोणतेही कर्मचारी कंपनीकडे नाहीत. वित्तीय वर्षामध्ये संचालक आणि महत्वाच्या व्यवस्थापकीय व्यक्तींना (केएमपी) दिलेल्या मोबदला / संचालक मंडळाच्या बैठकांना उपस्थित राहण्याचे शुल्क याचा तपशील या अहवालासोबत जोडलेल्या प्रपत्र एम. जी. टी - ९ मध्ये नमूद दिला आहे

२६) साचिवीक मानकांची पूर्तता -

अहवालाधीन वर्षामध्ये तुमच्या कंपनीने कंपनीला लागू असलेल्या साचिवीक मानकांची योग्यरित्या पूर्तता केली आहे. तथापि, कंपनी कायदा २०१३ च्या तरतूदीनुसार कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या दोन सलग बैठकांमध्ये १२०/१८० पेक्षा जास्त दिवसांचे अंतर होते.

२७) ऋणनिर्देश -

कंपनीच्या कामगारांनी, कर्मचाऱ्यांनी आणि अधिकाऱ्यांनी कंपनीच्या कार्यचालनामध्ये दिलेल्या योगदानाबद्दल कंपनीचे संचालक मंडळ त्यांना धन्यवाद देत आहेत व त्यांचे कौतुक करीत आहेत. भारत सरकार, महाराष्ट्र राज्य शासन, कंपनीचे बँकर्स आणि नियामक प्राधिकरण यांनी कंपनीला दिलेल्या पाठिंब्याबद्दल संचालक मंडळ आभार मानते. तसेच कंपनीच्या भागधारकांनी कंपनीला दिलेल्या सातत्यपूर्ण पाठिंब्याबद्दल, सहकार्याबद्दल व कंपनीच्या व्यवस्थापनावर ठेवलेल्या विश्वास बद्दल त्यांना प्रामाणिकपणे धन्यवाद देते.

संचालक मंडळाच्या आदेशानुसार
महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्याकरिता

सही/-
(जयश्री श्रीकांत भोज)
व्यवस्थापकीय संचालक
डीन - ०७८००८८६

सही/-
(पराग जैन नैनुटिया)
अध्यक्ष
डीन - ००२९५८४६

स्थळ - मुंबई
दिनांक - ८ फेब्रुवारी, २०२३

कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी उपक्रमांवरील वार्षिक अहवाल

१. कंपनीच्या सामाजिक जबाबदारी (सीएसआर) धोरणाची संक्षिप्त रुपरेषा, ज्यामध्ये प्रस्तावित प्रकल्प किंवा कार्यक्रमांचे विहंगावलोकन आणि कंपनीच्या सामाजिक जबाबदारीचे धोरण व प्रकल्प किंवा कार्यक्रमांच्या वेब-लॅंकचा संदर्भ समाविष्ट आहे -

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित (महाआयटी) चे गठन महाराष्ट्र शासनाच्या संपूर्ण मालकीचे एक स्वतंत्र शासकीय महामंडळ म्हणून, शासन निर्णय क्रमांक डीआयटी १७१६/ प्र.क्र. २८६/३९, दिनांक ९ ऑगस्ट २०१६ नुसार करण्यात आली आहे. त्याची नोंदणी कंपनी कायदा, २०१३ अंतर्गत ६ ऑक्टोबर २०१६ रोजी झाली आहे. महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित ही माहिती आणि दळणवळण तंत्रज्ञान (ICT) उपक्रमांच्या कार्यक्षम आणि प्रभावी अंमलबजावणीला चालना देण्यासाठी आणि एक मजबूत ई-गव्हर्नन्स परिसंस्था संरचना स्थापित करण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाची नोडल संस्था म्हणून काम करेल, अशी संकल्पना आहे.

भारत सरकारने सुरु केलेल्या संबंधित कार्यक्रमांतर्गत 'स्मार्ट सिटी', 'डिजिटल गावे', 'भारतनेट', 'डिजिटल इंडिया', 'सायबर सुरक्षा', 'आरोग्य व्यवस्थापन' आणि तत्सम प्रकल्पांच्या विकासासाठी धोरणे, मार्गदर्शक तत्त्वे, कार्यपद्धती तयार करणे आणि त्यांची अंमलबजावणी करणे यासारख्या विविध बाबींवर महाराष्ट्र राज्य सरकारला सल्ला देणे, महाराष्ट्रात हाती घेतलेल्या विकास कार्यक्रमांच्या तांत्रिक गरजा पूर्ण करण्यासाठी, नियोजन ते खरेदी, निधीची उभारणी करणे, रचना आणि विकास करणे, तसेच ई-गव्हर्नन्स आणि माहिती व दळणवळण तंत्रज्ञान (आयसीटी) उपक्रम राबवण्यापर्यंत, सर्वसमावेशक माहिती व दळणवळण उपाययोजना पुरवणे ही महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित (महाआयटी) ची कार्ये आहेत.

इ. स. पू. ६०० च्या सुमारास लिहिलेल्या प्राचीन वैदिक साहित्यात ऋग्वेद, यजुर्वेद, सामवेद आणि अथर्ववेद या चार वेदांचा उल्लेख आहे, जे धर्माचे मूळ मानले जातात. सामाजिक जबाबदारी ही धर्माचीच एक अभिव्यक्ती आहे, म्हणजेच समाजाप्रती मानवाचे कर्तव्य आहे.

अथर्ववेद सांगतो की, शंभर हातांनी धन मिळवावे आणि हजार हातांनी त्याचे वाटप करावे. यजुर्वेद म्हणतो की, संपत्तीचा अनासक्तीने उपभोग घ्या, तिला चिकटून राहू नका, कारण ही संपत्ती लोकांची आहे, ती केवळ तुमची नाही.

ऋग्वेदात या गोष्टीचाही उल्लेख आहे की, श्रीमंत लोकांनी समाजासाठी झाडे लावावीत आणि तलाव बांधावेत, कारण त्यामुळे त्यांना या जीवनात आणि मृत्यूनंतरही कीर्ती प्राप्त होईल.

"चला आपण सोबत चालूया, चला आपण सोबत बोलूया, चला आपली हृदये एकत्र स्पंदित होऊ दे" - ऋग्वेद.

अशा प्रकारे, कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीच्या पद्धती मुळात भारतीय मूल्य प्रणालीमध्ये रुजलेल्या आहेत आणि त्याचे संदर्भ प्राचीन हिंदू धर्मग्रंथांमध्ये शोधता येतात.

२. कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी समितीची रचना -

संचालक मंडळाने कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीचे धोरण स्वीकारले आणि मंजूर केले. वित्तीय वर्ष २०२१-२२ दरम्यान खालील सदस्यांची समिती गठीत करण्यात आली होती.

श्री. गणेश पाटील

श्रीमती. जयश्री श्रीकांत भोज

३. गेल्या ३ (तीन) वित्तीय वर्षांतील कंपनीचा सरासरी निव्वळ नफा -

रु. ७०,७०,२९,७३९/-

४. निर्धारित / विहित कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीचा खर्च (वरील मुद्दा क्र.३ मधील रकमेच्या दोन टक्के) - रु.

४७,९३,५३९/-

५. वित्तीय वर्षात खर्च केलेल्या कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीचा तपशील -

अ) वित्तीय वर्षासाठी खर्च करावयाची एकूण रक्कम- रु. ४७,९३,५३९/-

ब) खर्च न झालेली रक्कम - रु. ४७,९३,५३९/-

क) वित्तीय वर्षात खर्च केलेल्या रकमेचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

१	२	३	४	५	६	७	८
अ. क्र.	ओळखला गेलेला कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी प्रकल्प किंवा उपक्रम	हा प्रकल्प समाविष्ट असलेले क्षेत्र	प्रकल्प किंवा कार्यक्रम १) स्थानिक क्षेत्रे किंवा इतर २) प्रकल्प किंवा कार्यक्रम हाती घेण्यात आलेले राज्य आणि जिल्ह्याचे नाव नमूद करा	प्रकल्प किंवा कार्यक्रमांमधील नियतव्यय केलेली रक्कम (अंदाजपत्रक) (रुपयांमध्ये)	प्रकल्प किंवा कार्यक्रमांवर खर्च केलेली रक्कम. उपशीर्षके १) प्रकल्प किंवा कार्यक्रमांवर प्रत्यक्ष खर्च २) अतिरिक्त / अप्रत्यक्ष खर्च (रुपयांमध्ये)	अहवाल कालावधी पर्यंतचा एकूण खर्च (रुपयांमध्ये)	खर्च केलेली रक्कम - थेट किंवा अंमलबजावणी संस्थेद्वारे
१.	मुंबई, बोरीवली येथील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील छोट्या (मिनी) प्राणीसंग्रहालय यासाठी नवीन सुविधांचा विकास.	(iv) पर्यावरणीय शाश्वतता, पर्यावरणीय संतुलन, वनस्पती आणि प्राणी यांचे संरक्षण, प्राणी कल्याण, कृषी-वनीकरण, नैसर्गिक संसाधनांचे संवर्धन सुनिश्चित करणे.	मॅग्रोव्ह आणि सागरी जैवविविधता संवर्धन प्रतिष्ठान, महाराष्ट्र शासन (एसएनपी), बोरीवली पूर्व, मुंबई, महाराष्ट्र	४७,९३,५३९	निरंक		
एकूण				४७,९३,५३९	निरंक		

(*) याचा अर्थ -

कंपनीचा वित्तीय वर्ष २०२०-२१ साठीचा निव्वळ नफा आणि उलाढाल कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३५ अंतर्गत नमूद केलेल्या मर्यादांपेक्षा जास्त झाल्यामुळे कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (सीएसआर) खर्चाशी संबंधित तरतूद वित्तीय वर्ष २०२१-२२ पासून लागू झाली. त्यामुळे, कंपनी वित्तीय वर्ष २०२१-२२ साठी कंपनी कायद्याचे कलम १३५ च्या संबंधित तरतुदीचे पालन करण्यास बांधील होती. तथापि, वित्तीय वर्ष २०२०-२१ चे वैधानिक लेखापरीक्षण पूर्ण होऊन वित्तीय विवरणपत्रे केवळ फेब्रुवारी २०२३ मध्ये अंतिम करून स्वाक्षरी केली गेल्यामुळे, कंपनी कायद्याचे कलम १३५ च्या उपरोक्त आवश्यकतांचे पालन करू शकली नाही. वित्तीय वर्ष २०२०-२१ ची वित्तीय विवरणपत्रे फेब्रुवारी २०२३ पर्यंत बंद झाली नसल्यामुळे आणि नफ्याचे आकडे अंतिम झाले नसल्यामुळे, कंपनीला वित्तीय वर्ष २०२१-२२ साठी कंपनी कायद्याचे कलम १३५ च्या तरतुदी लागू करण्याबाबत अनिश्चितता होती.

६. गेल्या तीन वित्तीय वर्षांच्या सरासरी निव्वळ नफ्याच्या दोन टक्के रक्कम खर्च न करण्याची कारणे संचालक मंडळाच्या अहवालात दिली आहेत.
७. आम्ही याद्वारे पुष्टी करतो की, मंडळाने मंजूर केलेले कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीचे धोरण लागू करण्यात आले आहे आणि कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी समिती आमच्या कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीच्या उद्दिष्टांनुसार कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीचे प्रकल्प आणि उपक्रमांच्या अंमलबजावणीवर देखरेख ठेवते.

संचालक मंडळाच्या आदेशानुसार
महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्याकरिता

सही/-
(जयश्री श्रीकांत भोज)
व्यवस्थापकीय संचालक
डीन - ०७८००८८६

सही/-
(पराग जैन नैनुटिया)
अध्यक्ष
डीन - ००२९५८४६

स्थळ - मुंबई
दिनांक -

प्रपत्र एमजीटी - ९
वार्षिक विवरणाचा उतारा
दिनांक ३१.०३.२०२२ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षाकरिता
कंपनी अधिनियम २०१३ मधील कलम ९२ (३) अन्वये आणि
कंपनी (व्यवस्थापन आणि प्रशासन) नियम २०१४ मधील नियम १२(१) अन्वये

१. नोंदणीचा तपशील व अन्य तपशील -

१. कंपनीचा ओळख क्रमांक	U७४९९९MH२०१६SGC२८६५९१
२. नोंदणीचा दिनांक	६ ऑक्टोबर, २०१६
३. कंपनीचे नाव	महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
४. कंपनीचा वर्ग / उपवर्ग	राज्य शासन कंपनी
५. नोंदणीकृत कार्यालयाचा पत्ता आणि संपर्काचा तपशील	५१४, ५वा मजला, मंत्रालय संलग्न, हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग मुंबई मुंबई शहर MH ४०००३२ IN
६. कंपनी सूचित कंपनी आहे का?	नाही
७. निबंधक आणि हस्तांतरण दलाल असल्यास त्यांचे नाव, पत्ता व संपर्काचा तपशील	लागू होत नाही.

२) कंपनीचे प्रमुख व्यवसाय -

(कंपनीच्या एकूण उलाढालीच्या १०% पेक्षा जास्त योगदान देणाऱ्या व्यवसाय कार्याचा उल्लेख करावा.)

अ.क्र.	मुख्य उत्पादने / सेवांचे नाव आणि तपशील	उत्पादन / सेवांचा एनआयसी साकेतांक (कोड)	कंपनीच्या एकूण उलाढालीपैकी %
१	i) महाराष्ट्र राज्य शासनाला खालील बाबींवर सल्ला देणे: (i) भारत सरकारने सुरु केलेल्या संबंधित कार्यक्रमां अंतर्गत 'स्मार्ट सिटी', 'डिजिटल गावे (व्हिलेजेस)', 'भारतनेट', 'डिजिटल इंडिया', 'सायबर सुरक्षा' आणि तत्सम प्रकल्प विकसित करण्यासाठी धोरणे, मार्गदर्शक तत्वे, प्रक्रिया तयार करणे आणि त्यांची अंमलबजावणी करणे यासह विविध बाबी. ii) माहिती आणि दळणवळण तंत्रज्ञान (आयसीटी) उपाययोजना आणि ई-प्रशासन; iii) विविध विकास कार्यक्रमांच्या तांत्रिक गरजा पूर्ण करणे; iv) अनेक सरकारी उपक्रमांची पूर्तता करण्यासाठी, उपरोक्त तंत्रज्ञानांच्या अंमलबजावणीकरिता जमीन आणि इतर पायाभूत सुविधांचा कार्यक्षम वापर करण्यासह सुसंगत आणि पूरक अशा विविध प्रकारच्या उपक्रमांचे नियोजन करणे;	९९८३१ (व्यवस्थापन सल्लागार सेवा; माहिती तंत्रज्ञान सेवा)	१००

v) मालकीचे स्वरूप असलेल्या माहिती तंत्रज्ञान हार्डवेअर, सॉफ्टवेअर आणि सेवांची खरेदी करणे आणि		
vi) कोणत्याही एका किंवा अधिक क्षेत्रात संशोधन, विकास आणि उद्योजकतेला प्रोत्साहन देणे.		

३) धारक कंपनी, अधिन कंपनी आणि सहकारी कंपनीचा तपशील -

अ.क्र.	कंपनीचे नाव व पत्ता	कंपनीचा ओळख क्रमांक / जीएलएन	धारक कंपनी / उपकंपनी / सहकारी कंपनी	धारण केलेले भाग	लागू असलेला भाग
१.	निरंक				

४) समभागधारण ढाचा (एकूण समभागाच्या टक्केवारीनुसार भागभांडवलाचा तपशील)

१. वर्गनिहाय भागधारण -

	भागधारकांचा वर्ग	वर्षाच्या सुरुवातीस धारण केलेले भाग				वर्षाखेरीस धारण केलेले भाग				वर्षातील % बदल
अ.	प्रवर्तक	डिमेट	फिजीकल	एकूण	एकूण भागाची टक्केवारी	डिमेट	फिजीकल	एकूण	एकूण भागाची टक्केवारी	
१	भारतीय									
अ	वैयक्तिक / अविभक्त कुटुंब	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
बी	केंद्र शासन	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
सी	राज्य शासन	-	१०,०००,०००	१०,०००,०००	१००%	लागू नाही	१०,०००,०००	१०,०००,००१	१००%	०.००%
डी	बॉडी कॉर्पोरेट	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
ई	बँक / वित्तीय संस्था	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
ए	इतर असल्यास	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
फ	सरकारचे नॉमिनी	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
	उप बेरीज (अ)(१)	-	१०,०००,०००	१०,०००,०००	१००%	लागू नाही	१०,०००,०००	१०,०००,००१	१००%	०.००%
२.	विदेशी									
अ	अनिवासी भारतीय वैयक्तिक	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
बी	इतर वैयक्तिक	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
सी	बॉडी कॉर्पोरेट	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%

रुई	इतर असल्यास	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
	एकूण (अ)(२)	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
	प्रवर्तकांचे एकूण समभाग (अ) = (अ) (१) + (अ) (२)	-	१०,०००,०००	१०,०००,०००	१००%	लागू नाही	१०,०००,०००	१०,०००,००१	१००%	०.००%
ब.	सार्वजनिक भागधारणा	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही
१.	संस्था	-	-	-	-	-	-	-	-	-
अ	म्युच्युअल फंड	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
बी	बँक / वित्तीय संस्था	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
सी	केंद्र शासन	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
डी	राज्य शासन	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
ई	व्हेन्चर भांडवल निधी	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
ए फ	विमा कंपन्या	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
ज	विदेशी वित्तीय संस्था	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
ए च	विदेशी व्हेन्चर भांडवल निधी	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
आ य	इतर (दर्शवावे)	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
	एकूण (ब) (१)	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
२.	बिगर संस्था	-	-	-	-	-	-	-	-	-
अ.	बॉडी कॉर्पोरेट	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१.	भारतीय	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
२.	विदेशी	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
ब.	वैयक्तिक	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
१.	वैयक्तिक भागधारक रु.१.०० लाखापर्यंत नाममात्र भांडवल धारण करणारा	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%

२.	वैयक्तिक भागधारक रु.१.०० लाखापेक्षा अधिक नाममात्र भांडवल धारण करणारा	-	-	-	०.००%	-	-	-	०.००%	०.००%
सी	इतर (दर्शवावे)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	काळजीवाहका कडे असलेले भाग जीडीआर आणि एडीआरसाठी	-	-	-						
	एकूण (अ + ब + क)	-	१०,०००,० ००	१०,०००,० ००	१००%	लागू नाही	१०,०००,०० ०	१०,०००,० ०	१००%	०.००%

ब. प्रवर्तकांची भागधारणा (दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी) -

अ.क्र.	समभाग धारकाचे नाव	वर्षाच्या सुरुवातीस भागधारणा			वर्षाअखेरीस भागधारणा			वर्षातील भागधारणेत झालेल्या बदलाची टक्केवारी
		भाग संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांपैकी टक्केवारी	एकूण भागाच्या तारण अडथळा असलेल्या भागाची टक्केवारी	धारकाचे नांव	भाग संख्या/ एकूण भागांपैकी टक्केवारी	एकूण भागाच्या तारण अडथळा असलेल्या भागाची टक्केवारी	
१.	श्रीमती आभा शुक्ला, प्रधान सचिव - माहिती तंत्रज्ञान, महाराष्ट्र शासनाच्या पदसिद्ध नामनिर्देशित सदस्य	९९,९९,९९८	९९.९९%	निरंक	श्री. कुमार गुप्ता, प्रधान सचिव - माहिती तंत्रज्ञान, महाराष्ट्र शासनाच्या पदसिद्ध प्रतिनिधी.	९९,९९,९९८ (९९.९९%)	निरंक	निरंक
२.	श्री. रंजीत कुमार, महाराष्ट्र शासनाचे पदसिद्ध नामनिर्देशित सदस्य	०१	०.१%	निरंक	श्री. गणेश पाटील, महाराष्ट्र शासनाचे पदसिद्ध नामनिर्देशित सदस्य	०१ (०.१%)	निरंक	निरंक

३.	श्री. बलदेव सिंह, महाराष्ट्र शासनाचे पदसिद्ध नामनिर्देशित सदस्य	०१	०.१%	निरंक	डॉ. हर्षदिप कांबळे, महाराष्ट्र शासनाचे पदसिद्ध नामनिर्देशित सदस्य	०१ (०.१%)	निरंक	निरंक
	एकूण	१,००,००,०० ०	१००.०० %	निरंक		१,००,००,०००	निरंक	निरंक

क. प्रवर्तकांच्या भागधारणेत झालेला बदल - निरंक

अ.क्र.	तपशील	दिनांक	कारण	वर्षाच्या सुरुवातीस भागधारणा		वर्षातील संचित भागधारणा	
				भाग संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांपैकी टक्केवारी	भाग संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांपैकी टक्केवारी
	वर्षाच्या सुरुवातीला भागधारणा						
	"वर्षादरम्यान प्रवर्तकांच्या भागभांडवलातील (शेअर होल्डिंग) दिनांकानुसार झालेली वाढ किंवा घट, आणि त्या वाढीची / घटीची कारणे स्पष्ट करणे (उदा. वाटप / हस्तांतरण / बोनस / स्वेट इक्विटी इ.)"				निरंक		
	"वर्षादरम्यान प्रवर्तकांच्या भागभांडवलातील (शेअर होल्डिंग) दिनांकानुसार झालेली वाढ किंवा घट, आणि त्या वाढीची / घटीची कारणे स्पष्ट करणे (उदा. वाटप / हस्तांतरण / बोनस / स्वेट इक्विटी इ.)"						
	वर्षाच्या शेवटी भागधारणा				निरंक		

५) ऋणग्रस्तता -

	ठेवी वगळून सुरक्षित कर्जे रु.	असुरक्षित कर्जे रु.	ठेवी रु.	एकूण उपकृतता रु.
वित्तीय वर्षाच्या सुरुवातीस ऋणग्रस्तता	०	०	०	०
१. मुद्दल रक्कम	-	-	-	-

२. देय परंतु अदायगी न कलेले व्याज	-	-	-	-
३. संचित परंतु देय नसलेले व्याज	-	-	-	-
एकूण (१+२+३)	०	०	०	०
वित्तीय वर्षातील ऋणग्रस्ततेतील बदल				
- वाढ	-	-	-	-
- घट	-	-	-	-
निव्वळ बदल	-	-	-	-
वित्तीय वर्षाखेरीस ऋणग्रस्तता				
१. मुद्दल रक्कम	-	-	-	-
२. देय परंतु अदायगी न कलेले व्याज	-	-	-	-
३. संचित परंतु देय नसलेले व्याज	-	-	-	-
एकूण (१+२+३)	०	०	०	०

६) संचालक आणि प्रमुख व्यवस्थापकीय व्यक्तींचे वेतन - निरंक

अ) व्यवस्थापकीय संचालक / पूर्ण वेळ संचालक आणि किंवा व्यवस्थापक यांचे वेतन - निरंक

अ.क्र.	मानधनाचा तपशील	व्यवस्थापकीय संचालकांचे नाव	एकूण रक्कम (रुपयात)
		(जयश्री भोज भा. प्र. से) २१ एप्रिल ते २१ ऑगस्ट पर्यंत	
१.	एकूण वेतन	१०,१७,९११	१०,१७,९११
	(अ) आयकर कायदा १९६१ चा भाग १७(१) मधील तरतुदीनुसार वेतन		
	(ब) आयकर कायदा १९६१ चा भाग १७(२) खाली अवांतर प्रापणचे मूल्य		
	(क) आयकर कायदा १९६१ चा भाग १७(३) खाली वेतनाऐवजी नफा		
२.	भाग विकल्प		
३.	स्वेट समभाग		
४.	कमिशन		
	- नफ्याची टक्केवारी		
	- इतर दर्शवावे		
५.	इतर कृपया दर्शवावे		
	एकूण (अ)		
	कायदानुसार मर्यादा		

एकूण	१०,१७,९११	१०,१७,९११
------	-----------	-----------

ब. इतर संचालकांचे वेतन - निरंक

अ.क्र.	मानधनाचा तपशील	संचालकाचे नाव	एकूण रक्कम (रुपयात)
१.	स्वतंत्र संचालक	निरंक	
	मंडळाच्या समिती सभांना हजर राहण्याचे शुल्क		
	कमिशन		
	इतर कृपया दर्शवावे		
	एकूण (१)		
२.	इतर बिगर कार्यकारी संचालक	निरंक	
	मंडळाच्या समिती सभांना हजर राहण्याचे शुल्क		
	कमिशन		
	इतर कृपया दर्शवावे		
	एकूण (२)		
	एकूण (ब) = (१+२)		
	एकूण व्यवस्थापकीय वेतन	निरंक	

क. व्यवस्थापकीय संचालक / व्यवस्थापक / पूर्ण वेळ संचालकांव्यतिरिक्त प्रमुख व्यवस्थापकीय व्यक्तींचे वेतन

अ.क्र.	मानधनाचा तपशील	प्रमुख व्यवस्थापकीय व्यक्ती			एकूण रक्कम (रुपयात) (अ + ब + क)
	पद	मुख्य कार्यकारी अधिकारी (अ) (एप्रिल २०२१ ते फेब्रुवारी, २०२२ पर्यंत)	मुख्य वित्तीय अधिकारी (ब) (सप्टेंबर २०२१ ते मार्च, २०२२ पर्यंत)	कंपनी सचिव (क) (ऑक्टोबर २०२१ ते मार्च, २०२२ पर्यंत)	
	नाव	श्री. प्रसाद कोलते,	श्री. विकास जगन्नाथ कुंभार	श्री. योगेंद्र एकनाथ अहिरे	
१.	एकूण वेतन	४९,४४,०००/-	७,९०,१५६/-	८,२६,४५७/-	६५,६०,६१३/-
	(अ) आयकर कायदा १९६१ चा भाग १७(१) मधील तरतुदीनुसार वेतन				

	(ब) आयकर कायदा १९६१ चा भाग १७(२) खाली अवांतर प्रापणचे मूल्य				
	(क) आयकर कायदा १९६१ चा भाग १७(३) खाली वेतनाऐवजी नफा				
२.	भाग विकल्प				
३.	स्वेट समभाग				
४.	कमिशन				
	- नफ्याची टक्केवारी				
	- इतर दर्शवावे				
५.	इतर कृपया दर्शवावे				
	एकूण	४९,४४,०००/-	७,९०,१५६/-	८,२६,४५७/-	६५,६०,६१३/-

७) दंड / शास्ती / अपराधांना बंधन : निरंक

वर्ग	कंपनी कायद्याचे कलम	थोडक्यात वर्णन	दंड / शास्ती / लादलेले शुल्क	प्राधिकार	जर अपली केले असेल तर तपशील द्यावा
अ. कंपनी					
दंड	----- निरंक -----				
शास्ती					
एकत्रीकरण					
ब. संचालक					
दंड	----- निरंक -----				
शास्ती					
एकत्रीकरण					
क. इतर कसूरदार अधिकारी					
दंड	----- निरंक -----				
शास्ती					
एकत्रीकरण					

संचालक मंडळाच्या वतीने
महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्याकरिता

सही/-
(जयश्री श्रीकांत भोज)
व्यवस्थापकीय संचालक
डीन - ०७८००८८६

सही/-
(पराग जैन नैनुटिया)
अध्यक्ष
डीन - ००२९५८४६

स्थळ - मुंबई
दिनांक -

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा एक उपक्रम)

शाखेचा पत्ता - तिसरा मजला, अपीजय हाऊस, दिनशॉ वाचा रोड, के. सी. कॉलेजजवळ, चर्चगेट, मुंबई - ४०० ०२०

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित च्या संचालक मंडळाच्या ३८व्या (अडतीसाव्या) बैठकीत मंजूर केलेल्या ठरावाची प्रमाणित सत्य प्रत,

ही बैठक मंगळवार, दिनांक १३ ऑगस्ट, २०२४ रोजी दुपारी ४.०० वाजता सुरु झाली आणि सायंकाळी ५.१५ वाजता व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे कक्ष क्रमांक ५१४, पाचवा मजला, मंत्रालय विस्तार इमारत, हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग, मुंबई ४०० ०३२ येथे समाप्त झाली.

दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठीचे ताळेबंद ज्यामध्ये नफा तोटा पत्रक, रोख प्रवाह विवरणपत्र, लेख्यांवरील टिप्पण्यां आणि त्यासंबंधीच्या अनुसूचींचा समावेश आहे, त्या वित्तीय विवरणपत्रांवर विचार करून ते भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक (C & AG) यांच्या कार्यालयाकडे सादर करण्यासाठी मंजूरी देणे.

संचालक मंडळ बैठक. क्रमांक ३८ (०३/२०२४-२०२५) चा ठराव क्रमांक ५

“असा ठराव पारित करण्यात येतो की, दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या लेखापरीक्षण समितीने शिफारस केलेला ताळेबंद(मसूदा), नफा आणि तोटा पत्रक आणि त्या तारखेपर्यंतचे इतर संबंधित मसुदे प्राप्त झाले आहेत, ते स्वीकारण्यात येत आहेत आणि त्यावर विचारविनिमय करण्यात येऊन त्यांना मंजूरी देण्यात येत आहे. तसेच, सदर दस्तऐवजांवर संचालक मंडळाच्या वतीने व्यवस्थापकीय संचालक, कंपनीचे कोणतेही एक संचालक, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, मुख्य वित्तीय अधिकारी आणि कंपनी सचिव यांनी स्वाक्षरी करावी आणि त्यानंतर सदर दस्तऐवज कंपनीच्या लेखापरीक्षकांकडे त्यांच्या अहवालासाठी सादर करण्यात यावेत.”

“असाही ठराव पारित करण्यात येतो की, कंपनीचे व्यवस्थापकीय संचालक किंवा कोणताही संचालक यांना कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १४३ अंतर्गत आवश्यक लेखापरीक्षणासाठी वित्तीय वर्ष २०२१-२२ चे ताळेबंद आणि नफा-तोटा पत्रकासह वार्षिक लेखा विवरणपत्रे भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक (C & AG) यांच्या कार्यालयात सादर करण्यास याद्वारे प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

“असाही ठराव पारित करण्यात येतो की, कंपनीचे व्यवस्थापकीय संचालक आणि कोणतेही एक संचालक यांना कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७९ (३) च्या तरतुदीनुसार, कंपनी (संचालक मंडळाच्या बैठका आणि त्याचे अधिकार) नियम, २०१४ सह, आवश्यक ई-फॉर्मसह हा ठराव कंपनी निबंधक, मुंबई यांच्याकडे दाखल करण्यासाठी स्वतंत्रपणे प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

प्रमाणित सत्य प्रत

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्याकरिता

सही/-
(योगेंद्र अहिरे)
कंपनी सचिव

सही/-
(जयश्री श्रीकांत भोज)
व्यवस्थापकीय संचालक

दिनांक - २३ ऑगस्ट, २०२४

स्थळ - मुंबई

प्रधान महालेखाकार (लेखापरीक्षा)- ॥ का कार्यालय, महाराष्ट्र , नागपूर

गोपनीय

क्रमांक डीपी सेल/ AMG-IV / MITCL /२०२१-२२ / ७३

दि. १४.२.२०२५

प्रति,

व्यवस्थापकीय संचालक,

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

रूम नं ५१४, ५ वा मजला, अनेकस बिल्डिंग

हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय

मुंबई - ४०० ०३२

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या
विषय : लेख्यांवर कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत भारताच्या नियंत्रक आणि
महालेखापरीक्षक यांच्या टिप्पण्या

महोदय,

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या लेख्यांवर कंपनी
अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत भारताच्या नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक यांचे निरंक टिप्पणी
प्रमाणपत्र (Nil Comment) जोडले आहे.

कृपया वार्षिक अहवालाच्या तीन छापील प्रती या कार्यालयाला वार्षिक सर्वसाधारण सभा झाल्यानंतर पाठवून
द्याव्यात, तसेच वार्षिक अहवाल विधानसभेत सादर करण्याची तारीख या कार्यालयाला सूचित करावी.

आपला,

सही/-

(दत्तप्रसाद शिरसाट)

महालेखाकार (लेखा परीक्षा) ॥

महाराष्ट्र, नागपूर

सोबत : उपरोक्तनुसार

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या लेख्यांवर कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत भारताच्या नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक यांच्या टिप्पण्या

कंपनी अधिनियम २०१३ मध्ये वित्तीय अहवालाबाबत निर्देशित केलेल्या चौकटीनुसार महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित मुंबई यांचे दि.३१ मार्च, २०२२ रोजी संपणाऱ्या वर्षाची वित्तीय पत्रके तयार करण्याची जबाबदारी कंपनी व्यवस्थापनाची आहे. कंपनी अधिनियम २०१३ च्या १३९ (५) अंतर्गत भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी नियुक्त केलेले वैधानिक लेखापरीक्षक भारतीय सनदी लेखापालांच्या व्यावसायिक संस्थेने कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ (१०) अंतर्गत निर्देशित केलेल्या लेखापरीक्षण प्रमाणकानुसार तसेच कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ नुसार त्यांनी केलेल्या स्वतंत्र लेखापरीक्षणावर आधारित या वित्तीय पत्रकावर त्यांचे मत देण्यास जबाबदार आहेत. हे केल्याचे त्यांनी त्यांच्या दिनांक ऑगस्ट २३ २०२४ रोजीच्या लेखापरीक्षण अहवालामध्ये दर्शविण्यात आले आहे.

मी भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांच्या वतीने महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या लेख्यांचे कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत वित्तीय विवरणपत्रांचे पुरवणी लेखापरीक्षण केले आहे. हे पुरवणी लेखापरीक्षण लेखापरीक्षकांच्या कामकाजाच्या कागदपत्रांची माहिती न घेता स्वतंत्रपणे केले गेले आहे आणि ते प्रामुख्याने वैधानिक लेखापरीक्षक आणि कंपनी कर्मचाऱ्यांच्या चौकशी आणि काही लेखा नोंदींच्या निवडक तपासणीपुरते मर्यादित आहे.

माझ्या लेखापरीक्षणाच्या आधारे माझ्या माहितीत महत्त्वाचे असे काहीही आढळले नाही ज्यामुळे कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत वैधानिक लेखापरीक्षकांच्या अहवालावर कोणतीही टिप्पणी करता येईल किंवा त्यात भर घालता येईल.

भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांच्यावतीने,

सही/-

(दत्तप्रसाद शिरसाट)

मुख्य महालेखापाल (लेखापरीक्षा) - II

महाराष्ट्र, नागपूर

स्थळ : नागपूर

दिनांक : १४.२.२०२५

सी. आर. सगदेव अँड कंपनी
सनदी लेखापाल

स्वतंत्र लेखापरीक्षकांचा अहवाल

प्रति

अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित,

चर्चगेट, मुंबई

वित्तीय विवरणांवर अहवाल -

आम्ही महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित (महाआयटी) चे सोबत जोडलेल्या स्वतंत्र वित्तीय विवरणपत्राची लेखापरीक्षा केली आहे (सशर्त मतासाठी पाया मधील परिच्छेद क्रमांक १ ते २१ मध्ये नमूद केलेल्या आमच्या टिप्पण्यांसह वाचले जावे), ज्यात दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीचा ताळेबंद, दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठीचे नफा-तोटा यांचे विवरण, आणि दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाचे रोख प्रवाह विवरण, तसेच महत्त्वपूर्ण लेखा धोरणांचा सारांश आणि इतर स्पष्टीकरणात्मक माहितीचा सारांश समाविष्ट आहे.

आमच्या मते आणि आमच्या सर्वोत्कृष्ट माहितीनुसार आणि आम्हाला दिलेल्या स्पष्टीकरणानुसार, 'सशर्त मतासाठी पाया' या परिच्छेदांमध्ये वर्णन केलेल्या बाबींच्या संभाव्य परिणामांव्यतिरिक्त आणि त्यांच्या अधीन राहून उपरोक्त स्वतंत्र वित्तीय विवरणपत्रे कायद्याच्या तरतुदीनुसार आवश्यक असलेली माहिती विहित पद्धतीने देतात आणि दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीची कंपनीची स्थिती, दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाचे नफा आणि तोटा यांचे विवरण, दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाचे रोख प्रवाह विवरण यांची स्वीकृत भारतीय लेखाविषयक मापदंडानुसार आवश्यक असलेली माहिती देतात यांची खरी व न्याय्य परिस्थिती दर्शवितात.

सशर्त मतासाठी पाया -

आमचे सशर्त मत खालील निरीक्षणांवर आधारित आहे.

१. उत्पन्न ओळखण्याच्या बाबतीतील लेखा मानकांची पूर्तता न करणे -

भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेल्या लेखा मानक - ९ प्रमाणे सेवा व्यवहारातून प्राप्त झालेले उत्पन्न हे एक तर कराराच्या अनुपाती पूर्णत्वाच्या पद्धतीने किंवा करार पूर्ण झाल्यानंतर या पद्धतीने ओळखला जातो. तथापि, निधी प्राप्त प्रकल्पाच्या बाबतीत (फंडेड प्रोजेक्ट) कंपनी लेखा मानक - ९ मध्ये विहित केलेल्या पद्धतीपैकी कोणतीही पद्धत पाळत नाही. ज्यावेळी त्या त्या शासनाकडून निधी प्राप्ती झाला त्या त्या वेळी उत्पन्न ओळखले आहे, म्हणजे रोख तत्वावर उत्पन्न ओळखले आहे.

तसेच सदर कंपनी विविध शासकीय प्रकल्पांची अंमलबजावणी करण्यासाठी शासकीय नोडल एजन्सी आहे. भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेल्या लेखा मानक - ९ प्रमाणे अभिकरण संबंधामध्ये (एजन्सी रिलेशनशिप) उत्पन्न हे कमिशनच्या आधारे ओळखले जाते. उत्पन्न हे निधीचा ढोबळ अंतःप्रवाह, ढोबळ प्राप्य किंवा अन्य मोबदला या तत्वावर ओळखले जात नाही. परंतु त्या ऐवजी कंपनीने उत्पन्न हे ढोबळ मोबदला या तत्वावर ओळखले आहे. त्यावर वस्तू व सेवा कर आकारला

आहे व सदर कराची खर्च म्हणून लेखा केली आहे. कंपनी भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेल्या लेखा मानक - ९ ची पूर्तता करीत नाही. उपरोक्त पूर्तता न केल्यामुळे वित्तीय वर्षाचा नफा / तोटा विवरणावर काय परिणाम होतो याचे निर्धारण आम्ही केले नाही व त्यामुळे माहितीचा व हिशेबाचा अभाव यामुळे आम्ही यावर टिप्पणी करू शकत नाही.

निधी प्रकल्पाची उदाहरणे -

१. भारत नेट
२. नागपूर स्मार्ट सिटी प्रकल्प
३. नाशिक स्मार्ट सिटी प्रकल्प
४. ज्ञान वर्ष (डिजिटल इंडिया) इत्यादी

२. कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १३५ ची पूर्तता न करणे -

कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १३५ नुसार कंपनीने कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी खर्चासाठी २०२१-२२ या वित्तीय वर्षाच्या विवरणामध्ये तरतूद करणे आवश्यक होते, परंतु कंपनी या कलमाच्या तरतुदीची पूर्तता करण्यात अपयशी ठरली आहे. त्यामुळे उद्भवणाऱ्या दंडाची सुद्धा तरतूद कंपनीने केली नाही. उपरोक्त पूर्तता न केल्यामुळे वित्तीय वर्षाचा नफा / तोटा विवरणावर काय परिणाम होतो याचे निर्धारण आम्ही केले नाही व त्यामुळे माहितीचा व हिशेबाचा अभाव यामुळे आम्ही यावर टिप्पणी करू शकत नाही.

३. खर्चासाठी केलेल्या तरतुदीमधील त्रुटी -

खर्चाच्या तरतुदीची लेखा करणे, त्याची उलट लेखा न करणे व तरतूद न करणे याची लेखा कंपनीने कोणत्याही योग्य पायाविना केली आहे व त्याचा योग्य खुलासा केला नाही.

उदाहरणे -

भारत नेट प्रकल्पाबाबत -

तृतीय पक्षकार लेखापरीक्षक हे बाहेरील लेखापरीक्षक / विक्रेत्यांच्या देयकांना मान्यता देणारे असतात. सदर देयकामध्ये नमूद केलेल्या सेवा किंवा वस्तू यांची पडताळणी करण्यासाठी जर अतिरिक्त कागदपत्रे किंवा माहिती आवश्यक असेल किंवा देयकाबाबतच्या त्रुटी किंवा वाद हे सोडवायचे असतील तर असे तृतीय पक्षकार लेखापरीक्षक हे बाहेरील लेखापरीक्षक / विक्रेत्यांचे देयक प्रलंबित ठेवतात.

आमच्या लेखापरीक्षणामध्ये आम्हाला असे आढळले की अशी प्रलंबित ठेवलेल्या देयकांची रक्कम ऑगस्ट, २०२३ पर्यंत वित्तीय वर्ष २०२१-२२ साठी रु.१३०.२६ कोटी इतकी झाली होती. परंतु दि.३१.०३.२०२२ पर्यंतची स्थिती उपलब्ध नाही. आणि जर तरतूद करणे आवश्यक नसेल तर त्याचे कारण आम्हाला कळवले नाही. विक्रेत्यांची प्राप्त झालेली देयके आणि तृतीय पक्षकार लेखापरीक्षक यांनी फेटाळलेली देयके यांची माहिती मिळाली नाही. तसेच यासाठी केलेल्या कोणत्याही तरतुदीबाबत माहिती मिळाली नाही. त्यामुळे प्रकल्पाच्या खर्चाची लेखा योग्य रीतीने झाली आहे का याबद्दल आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही. तसेच त्याचा वर्षाच्या निव्वळ नफ्यावरील परिणामाबद्दल आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही. आमचे लेखापरीक्षण संपत असताना आम्हाला असे आढळून आले की, भारत नेट प्रकल्पाच्या खर्चाच्या तरतुदीपैकी रु.२१५.६५ कोटी रुपयांची एक तरतूद कोणताही आधार नसताना लेख्यातून काढून टाकली.

ऑगस्ट, २०२१ ते फेब्रुवारी, २०२२ या काळाची प्रकल्पांच्या कोणत्याही देयकांची लेखा झाली नाही.

प्रकल्प / खर्चाचे नाव	विक्रेत्याचे नाव	रक्कम रुपये
बाह्यस्रोतातून घेतलेले कर्मचारी - शेतकरी कर्ज माफी खाते	बिर्ला सॉफ्ट	२०,५८,९९६.००
बाह्यस्रोतातून घेतलेले कर्मचारी - थेट लाभ अंतरण (डीबीटी) खाते	बिर्ला सॉफ्ट	७३,९०,१३७.००
बाह्यस्रोतातून घेतलेले कर्मचारी - नागरिक सेवा खाते	बिर्ला सॉफ्ट	४६,२४,२४३.००
बाह्यस्रोतातून घेतलेले कर्मचारी - व्यवसाय प्रक्रिया व्यवस्थापन सॉफ्टवेअर (Business Process Management Software - BPMS) विकास खाते	एस२ इन्फोटेक	२४,९९,७७६.००
बाह्यस्रोतातून घेतलेले कर्मचारी - भारत नेट खाते	एस२ इन्फोटेक	८,५४,४८८.००
बाह्यस्रोतातून घेतलेले कर्मचारी - आधार खाते	बिर्ला सॉफ्ट	८,६४,४९३.००
मनुष्य बळ पुरवठा - सेवार्थ	एस२इन्फोटेक	८,०२,४३८.००
बाह्यस्रोतातून घेतलेले कर्मचारी - कृषी खाते	बिर्ला सॉफ्ट	५,०६,०८९.००
क्लाउड सेवा - अॅमेझॉन वेब सर्व्हिसेस (AWS) - थेट लाभ अंतरण (डीबीटी) खाते	अमेझॉन इंटरनेट एसपीएल	४९,०७,५०२.००
क्लाउड सेवा - व्यवसाय प्रक्रिया व्यवस्थापन सॉफ्टवेअर	नेटमॅजिक आयटी सर्व्हिसेस प्रायव्हेट लिमिटेड	९०,४५,९८७.००
क्लाउड सेवा - CET सेल	अमेझॉन इंटरनेट एसपीएल	९,७२,९३८.००
महापरीक्षा खर्च	यूएसटी ग्लोबल	९,६०,७६,७३०.५०
सल्लागार शुल्क - OMR	पीडब्ल्यूसी	९७,२२,६००.००
प्रकल्पखर्च - Emapan	कर्नाटक स्टेट इलेक्ट्रॉनिक्स डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन लिमिटेड	९६,९७,२८०.००
प्रकल्प खर्च - HMIS	एस२ इन्फोटेक	२२,३३,८६,२९०.००
प्रकल्प खर्च - MJP - FLWS	क्लाउड स्ट्रॅट्स टेक्नॉलॉजीज प्रायव्हेट लिमिटेड	५०,९६,३६६.००
प्रकल्प खर्च - MJP-FLWS	एकेएस इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी सर्व्हिसेस प्रायव्हेट लिमिटेड	९३,४४,०००.००
प्रकल्प खर्च - ULB	इनोवेव्ह आयटी इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेड	३,६६,९३,०२३.००
S२ कडून मनुष्य बळ पुरवठा	एस२ इन्फोटेक	९,२६,०३,४६२.००
बिर्ला सॉफ्टकडून मनुष्य बळ पुरवठा	बिर्ला सॉफ्ट	७९,३४,७०३.००
इनोवेव्हकडून मनुष्य बळ पुरवठा	इनोवेव्ह आयटी इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेड	३९,५२,६७९.००
फिनटेक सल्लागार शुल्क	पीडब्ल्यूसी आणि डेलॉइट	७९,३६,३३५.००

भारत नेट खर्च	आयटीआय लिमिटेड	४१,५८,१७,७४९.००
महानेट प्रतिपूर्ती खर्च - बँडविड्थ	आयटीआय लिमिटेड	६२,६१,०३८.००
एकूण रुपये		७७,२४,०७,५७४.५०

आम्हाला असे आढळून आले की टेलीकम्युनिकेशन कन्सल्टंटची दोन देयके होती त्यापैकी फक्त एकाचीच लेखा करण्यात आली. दुसरे देयक क्र.PJ६१२१-२२/२ दिनांक २८.०३.२०२२ याची लेखा केली गेली नाही किंवा त्याच्यासाठी तरतूदही केली गेली नाही.

अशा अनेक बाबी असतील की जेथे पुरेशी तरतूद केली नाही किंवा मागील वर्षाच्या तरतुदींची उलट लेखा केली नाही. याबाबतच्या पुरेशा माहितीच्या अभावी व व्यवस्थापनाकडून पुरेशा खुलाशाच्या अभावी आम्ही अशा बाबींचा दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या वित्तीय विवरणांवरील परिणामाबद्दल आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

४. गतकाळाचा खर्च -

आम्हाला असे आढळून आले की चालू वर्षात गतवर्षाच्या खर्चाची लेखा करण्यात आलली आहे. ही रक्कम रु.७७.२४ कोटी आहे व ती प्रकट केली नाही. त्याचा तपशील असा.

५. लेखापुस्तकांप्रमाणे उलाढाल व वस्तू व सेवाकर परतावा यांचा ताळमेळ -

अ) वस्तू व सेवा कर, २०१७ च्या कलम २ (६) नुसार “एकूण उलाढाल” म्हणजे सर्व करपात्र पुरवठ्यांची एकूण बेरीज (यातून यामधून करदात्याने ज्या करपात्र वस्तू खरेदी केल्या त्यावर देय कर हा “उलट शुल्क तत्व” या तत्वावर आधारित वजा केल्यानंतर येणारी रक्कम), सूट असलेला पुरवठा, निर्यात केलेल्या वस्तू व सेवा आणि तोच परमनंट अकाउंट नंबर असलेल्या व्यक्तीने आंतरराज्यामध्ये केलेला पुरवठा याचा हिशेब पूर्ण भारत या तत्वावर करणे (पण त्यातून केंद्रीय कर, राज्य कर, केंद्र शासित प्रदेश कर, एकात्मिक कर (इंटीग्रेटेड टॅक्स) व सेस वगळणे)

सदर उलाढाल कंपनीने सादर केलेल्या मासिक परताव्यानंतर तसेच वार्षिक परताव्याबरोबर आणि कंपनीच्या लेखापुस्तकाबरोबर जुळल्या पाहिजेत. जर एखादी चूक झाली, अहवाल केलेल्या रकमेतून एखादी नोंद गाळली गेली, चुकीची झाली, दुबार झाली तर ती जीएसटीआर ९ व ९ क सादर करताना ती चूक दुरुस्त करावी. तथापि, विक्री नोंदवही आणि सादर केलेले वस्तू व सेवाकर परताव्याबरोबर ताळमेळ यांची पडताळणी करताना आम्हाला लेखापरीक्षणामध्ये असे आढळून आले आहे की, लेखापुस्तके आणि वस्तू व सेवा कर परतावे यामध्ये फरक आहे. आम्ही हे शोधून काढले आहे. तथापि, या चुकांची दुरुस्ती जीएसटीआर ९ व ९ क याद्वारे केली नाही. लेखापुस्तके व कर परतावे यांची तुलना व पडताळणी करून उलाढालीची पडताळणी करण्याची यंत्रणा कंपनीकडे नाही. पूर्ण तपशीलाच्या अभावी आम्ही अशा फरकांचा वित्तीय विवरणावर परिणाम काय होईल यावर टिप्पणी करण्यास आम्ही असमर्थ आहे. त्याचा तपशील -

	लेखा पुस्तकांनुसार	जीएसटी परतावा - १ नुसार	फरक
उलाढाल	८,०३,२९,००,४७६.९३	१०,०६,१८,५७,९००.२९	२,०२,८९,५७,४२३.३६

	जीएसटी परतावा-१ नुसार	जीएसटी परतावा-९ नुसार	फरक
उलाढाल	१०,०६,१८,५७,९००.२९	८,११,९९,७२,९१०.८८	- १,९४,१८,८४,९८९.४१

	लेखा पुस्तकांनुसार	जीएसटी परतावा-९ नुसार	फरक
उलाढाल	८,०३,२९,००,४७६.९३	८,११,९९,७२,९१०.८८	८,७०,७२,४३३.९५

- ब) वस्तू व सेवा कर यावरील व्याज रु.९.७३ कोटी नफा / तोटा पत्रकामध्ये खर्ची टाकला आहे. त्यापैकी रु.४.२१ कोटी याची तरतूद केली आहे. उरलेली रक्कम रु.५.२१ कोटी हे रोख खतावणी (लेजर) मधून दिले गेले असे दिसते. इलेक्ट्रॉनिक रोख नोंदवहीमधून फक्त रु.२.३३ कोटी रुपये दिले गेले, असे दिसून येते. उरलेल्या रु.२.९९ कोटी रकमेबद्दल कोणतीही माहिती दिली जात नाही किंवा ताळमेळ दिला जात नाही. पुरेशा तपशीलांच्या अभावी आम्ही याचा कंपनीच्या वित्तीय विवरणावर काय परिणाम होतो ते सांगू शकत नाही.
- क) कंपनीला विविध प्रकल्पांसाठी शासनाकडून अग्रिम निधी प्राप्त होतो. वस्तू व सेवा कराच्या प्रावधानानुसार अशा अग्रिमावर वस्तू व सेवा कर प्रदान केला जातो. तथापि, कर देयक सादर केल्यावर आधी दिलेल्या वस्तू व सेवा कराचे समायोजन केले जात नाही. त्यामुळे कराचे दुबार प्रदान होते व त्यामुळे कंपनीचा निधी अडकून पडतो. अशा किचकट व चुका होण्याची दाट शक्यता असल्याची पद्धतीचा अवलंब केल्यामुळे आम्ही अशा अग्रिमावर वस्तू व सेवा कर प्रदान करणे व कर देयक सादर केल्यावर आधी दिलेल्या वस्तू व सेवा कराचे समायोजन करणे ही पद्धत कितपत योग्य आहे आणि त्याचा परिणाम कंपनीच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या वित्तीय विवरणावर काय होतो याबाबत आम्ही काही सांगू शकत नाही.
- ड) ज्या कंपन्यांची उलाढाल रु.५०० कोटीपेक्षा जास्त आहे, त्यांना ई-देयके करण्याचा नियम दि.०१.१०.२०२० पासून लागू झाला आहे. तथापि, कंपनीने परिणामकारक दिन (उपरोक्त दिवस) पासून सदर वस्तू व सेवा कर देयके (Invoicing) करण्याच्या नियमांची अंमलबजावणी केली नाही. तसेच ई-देयकांच्या नियमांची पूर्तता केल्यामुळे लागू होऊ शकणाऱ्या दंडासाठी तरतूद केली नाही. पुरेशा माहितीच्या अभावी उपरोक्त नियमांची पूर्तता न केल्यामुळे वस्तू व सेवा कर व्याज, दंड व त्याचा दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या कंपनीच्या वित्तीय विवरणावर होणारा परिणाम याबद्दल आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.
- इ) कंपनी वस्तू व सेवा कर इनपुट टॅक्स क्रेडीट देयके यांचे देयकनिहाय लेखापुस्तके व वस्तू व सेवा कर परतावा २-अनुसार आणि विक्रेतानिहाय ताळमेळ करीत नाही. इनपुट टॅक्स क्रेडीट ची लेखा पुस्तके व जी.एस.टी.आर. २-अ बरोबर तुलना केल्यानंतर आम्हाला असे आढळले की, लेखा पुस्तकात रु.३६.४७ कोटीची त्रुट आहे. याचा अर्थ असा होतो की, कंपनीने सदर इनपुट टॅक्स क्रेडीट लेखा पुस्तकात नोंदले नाही. व त्या समोरील भांडवली खर्च व महसूली खर्च नोंदले नाही. इनपुट टॅक्स क्रेडीट, खर्च व उद्गम कर कपात यावरील तदनुषांगिक परिणाम याची लेखा केली नाही. पुरेशा माहितीच्या

अभावी आम्ही नमूद केलेल्या फरकांमुळे दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या कंपनीच्या वित्तीय विवरणांवर होणाऱ्या वस्तू व सेवा कर व्याज, दंड आणि त्याच्या परिणामांवर कोणतीही टिप्पणी करू शकत नाही.

फ) केंद्रीय वस्तू व सेवा कर / राज्य वस्तू व सेवा कर याच्या नियम ३७ नुसार जो करदाता आपण खरेदी केलेल्या मालावर व सेवांवर इनपुट टॅक्स क्रेडीटचा लाभ घेतो, तो करदाता जर १८० दिवसात त्या मालाच्या विक्रेत्याला त्याच्या देयकाचे प्रदान करण्यासाठी असमर्थ झाला तर त्या करदात्याने आपण घेतलेल्या इनपुट टॅक्स क्रेडीटची नोंद उलट फिरवली पाहिजे. जर विक्रेत्याला १८० दिवसात त्याच्या मालाच्या देयकाचे प्रदान कंपनीने केले नाही तर उपरोक्त इनपुट टॅक्स क्रेडीटची लेखा उलट करण्यामुळे उद्भवणारा खर्च ओळखण्याची पद्धती कंपनीकडे नाही. असे आढळून आले आहे की, अशा तऱ्हेची परिस्थिती हाताळण्यासाठी कंपनीकडे लेखा पद्धती उपलब्ध नाही. कंपनीने चुकीच्या पद्धतीने वस्तू व सेवा कराचे इनपुट टॅक्स क्रेडीट घेतलेले आहे. सदर क्रेडीट ओळखले जात नाही व वेळेवर त्याची उलट लेखा केली जात नाही. त्यामुळे भविष्यात चुकीचे परतावे सादर केले जाणे, व्याज व दंड भरावा लागणे याची शक्यता निर्माण होते. कंपनीकडे खर्चाची लेखा करताना वस्तू व सेवा कराच्या परावर्तित शुल्क दायित्व (रिव्हर्स चार्ज लायबिलिटी) यामधील चुका ओळखणे, वस्तू व सेवा कराचे निविष्टा पत (इनपुट टॅक्स क्रेडीट) ओळखणे आणि त्याचा विचार वस्तू व सेवा कराच्या परताव्यांमध्ये करण्याची अंतर्गत नियंत्रण पद्धती अस्तित्वात नाही.

ग) वस्तू व सेवा कर, २०१७ च्या कलम ९ (३) चे प्रावधान असे आहे की, वस्तू व सेवा कर हा रिव्हर्स चार्ज व्यवस्थेद्वारे भरला जाईल, तो वस्तू व सेवा कर प्राप्त करणाऱ्याने भरणे आवश्यक आहे व वस्तू व सेवा कर पुरवणाऱ्याने भरायचा नाही. रिव्हर्स चार्ज व्यवस्थेनुसार वस्तू व सेवा कराचे दायित्व ओळखण्याची व्यवस्था / यंत्रणा कंपनीकडे नाही. तसेच खर्च नोंदणी करताना इनपुट टॅक्स क्रेडीट ओळखणे व कंपनीने त्याच्या वस्तू व सेवा कराचे परतावे दाखल करताना विचार करणे याची अंतर्गत नियंत्रण व्यवस्था कंपनीकडे नाही.

ह) असे आढळून आले आहे की, मागील विविध वित्तीय वर्षांचे वस्तू व सेवा कराचे रु.२१.२६ कोटी रक्कमेचे उद्गम कर कपात क्रेडीट कंपनीने पूर्णपणे वापरलेले नाही. लेखा विभागाने सदर क्रेडीट वस्तू व सेवा कर भरताना वापरले नाही. तसेच अशा न वापरलेल्या क्रेडीटची रक्कम परत मिळावी यासाठी अर्ज ही केला नाही.

६) संकेतस्थळ (वेबसाईट) सेवा -

महाराष्ट्र शासनाची विविध महामंडळे, अंगीकृत व्यवसाय, स्थानिक प्राधिकरण यांची संकेतस्थळे विकसित करण्यासाठी महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित ही नोडल एजन्सी म्हणून काम करते. संकेतस्थळ (वेबसाईट) विकसित करण्याखेरीज सदर संकेतस्थळ अद्ययावत करणे व वार्षिक देखभाल करणे या सेवा महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित देते. यासाठी महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित आपल्या देयकाची काही रक्कम सदर कार्याचा अग्रिम म्हणून घेते. सदर उत्पन्न देयके योग्यरीत्या सादर केली आहेत व त्याची लेखा पूर्ण केलेल्या कामाची टक्केवारी या पद्धतीने केली आहे का याची खात्री करण्यासाठी आम्ही माहिती मागितली. परंतु आम्हाला अशी माहिती दिली गेली नाही. पुरेशा माहितीच्या अभावी आम्ही त्याचा कंपनीच्या दि. ३१ मार्च, २०२२ च्या वित्तीय विवरणावर काय परिणाम होतो ते सांगू शकत नाही.

७) न ओळखलेले व्यवहार -

खालील व्यवहार हे न ओळखलेले व्यवहार आहेत. ते संशयास्पद आहेत आणि त्याबद्दलचा खुलासा आम्हाला दिला नाही. संपूर्ण तपशीलाच्या अभावी, दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या वित्तीय विवरणांवर काय परिणाम होईल हे आम्ही सांगू शकत नाही.

खात्याचे नाव	लाख रुपयात रक्कम
महाराष्ट्र राज्य शासनापासून गोळा केलेली रक्कम	९४.४७

८) महाऑन लाईन उत्पन्नाचा समावेश करण्याबाबत कराराचा अभाव -

संयुक्त साहस प्रकल्प मार्च २०२० मध्ये समाप्त झाल्यानंतर महाराष्ट्र शासनाच्या माहिती तंत्रज्ञान विभाग यांनी चालू असलेले सर्व माहिती तंत्रज्ञान प्रकल्प महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्याकडे हस्तांतरीत केले. या हस्तांतरणासाठी, तसेच त्यामुळे दोन कंपन्यांमध्ये उद्भवणाऱ्या प्राप्य रकमा, देय रकमा व निव्वळ देय / प्राप्त रकमांचे समाधान (सेटलमेंट) करणे यासाठी आवश्यक असा करार या दोन कंपन्यांमध्ये केला गेला नाही. या हस्तांतरणाचा महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ यांच्या वित्तीय वर्ष २०२१-२२ च्या नफा आणि तोटा विवरणावर परिणाम झाला आहे. तथापि, प्रकल्पाचा परिव्यय / खर्च, उत्पन्न, वर्षाखेर ताळमेळ न जमवलेल्या शिल्लक रकमा यांचे स्वरूप व अचूकता याबाबत पुरेशी माहिती व पुरेसा पुष्टीकारक लेखापरीक्षण पुरावा आणि योग्य कागदपत्रे तयार करणे यांच्या अभावामुळे या बाबींचा दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाचा महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या वित्तीय विवरणावर काय परिणाम होतो यावर टिप्पणी करू शकत नाही. दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी महाऑनलाईन यांची लेखा शिल्लक पुढील प्रमाणे होती.

खात्याचे नाव	शिल्लक रक्कम कोटीमध्ये
महाऑनलाईन प्रदान मार्ग (पेमेंट गेटवे) खाते	१७.२० कोटी
महाऑनलाईन मर्यादित थेट लाभ अंतरण खाते	९.१२ कोटी

९) घटनासापेक्ष देयता संबंधित लेखामानकांची पूर्तता न करणे आणि त्यांचे प्रकटन न करणे.

कायदेशीर खटले / बाबी व इतर घटनासापेक्ष दायित्व यांची पडताळणी वर्षातील कोणत्याही दिवशी करता येईल व त्यांचा ताळमेळ करता येईल अशी कोणतीही यंत्रणा कंपनीकडे नाही, कंपनीच्या कायदेशीर खटल्यांची सद्यस्थिती चा मागोवा घेण्याची व त्यामुळे सदर खटल्यांच्या निकालामुळे उद्भवणा-या घटनासापेक्ष देयता किंवा तरतूदी यांचा जो परिणाम लेखा पुस्तकांवर होतो त्याचे आवश्यक ते प्रकटन करण्याची यंत्रणा / पद्धती कंपनीच्या लेखा विभागाकडे नाही. या त्रुटीमुळे वित्तीय विवरणांमध्ये घटनासापेक्ष देयतांचे अपुरे प्रकटन होऊ शकेल किंवा घटनासापेक्ष देयतांची तरतूद ओळखली जाणार नाही. सदर गोष्टीमुळे लेखा मानक- २९ "तरतूद, घटनासापेक्ष देयता, घटनासापेक्ष मालमत्ता" याचा भंग झाला आहे. यामुळे वित्तीय विवरणामध्ये जे अपुरे प्रकटन होऊ शकेल किंवा वेगवेगळ्या वर्षांचा नफा / तोटा यांची जी चुकीची लेखा होऊ शकेल त्याच्या परिणामाबाबत पुरेशा लेखापरीक्षण पुराव्या अभावी आम्ही यावर टिप्पणी करू शकत नाही.

१०) धनको व ऋणको यांचा ताळमेळ घेण्याच्या कार्यपद्धतीचा अभाव -

व्यापारी प्राप्य राशी / व्यापारी देय राशी, कंत्राटदारांना दिलेले अग्रिम, बयाणा रक्कम / सुरक्षा ठेवी / स्वीकारलेल्या ठेवी, विविध देय / वसूल करण्यायोग्य अग्रिम आणि लेखा पुस्तकात दिसून येणारे विविध जमा / खर्ची शिल्लक रकमा या सर्व ताळमेळांच्या व पुष्टीच्या अधीन आहेत. अशा ताळमेळांच्या व पुष्टीच्या अभावी कंपनीच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या वित्तीय विवरणांमध्ये दिसून येणा-या मालमत्ता व दायित्वे निश्चित करण्यायोग्य (ascertainable) रकमा नाहीत. पुष्टी प्राप्त करणे, ताळमेळ करणे हे प्राप्त करण्यासाठी अंतर्गत नियंत्रण यंत्रणा अस्तित्वात नाही.

असा ताळमेळ व पुष्टी प्रलंबित असताना त्याचा दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या लेख्यांवरील परिणामाचे निर्धारण करता येत नाही व त्याचे राशीकरण करता येत नाही.

११) महापरीक्षा प्रकल्प -

महापरीक्षा प्रकल्पा अंतर्गत रु. १.६० कोटीच्या खर्चाची लेखा करण्यात आली आहे. परंतु त्या समोर शासकीय विभागांकडून प्राप्त झालेले किंवा प्राप्य असलेले कोणतेही उत्पन्न याची लेखा करण्यात आली नाही. त्यासाठीचे कोणतेही समर्थन आम्हाला देण्यात आले नाही. आम्हाला कळविल्यानुसार सदर प्रकल्प वित्तीय वर्ष २०२१-२२ मध्ये बंद करण्यात आला.

तसेच महापरीक्षा योजने अंतर्गत शासनाच्या विविध विभागांना प्रदान करण्यामध्ये जरी महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांची थेट भूमिका काहीही नाही तरीही महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या नावे या योजनेचे एस्क्रो खाते उघडले होते. या खात्यातून लेखापरीक्षाधीन वर्षात विविध विभाग किंवा विक्रेत्यांना रु.७४.४२ कोटी रुपयांचे प्रदान करण्यात आले. जेव्हा कंपनीला निधी प्राप्त होतो तेव्हा कंपनीच्या बँक खात्यामध्ये रक्कम डेबिट पडते व (दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीची शिल्लक रु.९.२५ कोटी) महापरीक्षा एस्क्रो खात्यामध्ये क्रेडीट होते (दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीची शिल्लक रक्कम रु.३१.१५ कोटी आहे). ही दोन्ही बँक खाती व एस्क्रो खाते हे जुळले पाहिजे. परंतु दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी त्यामध्ये रु.२१.१९ कोटीचा फरक आहे. एस्क्रो खात्यातील अंतर्प्रवाह व बाह्यप्रवाह याचा तपशील, त्या खात्याची पुष्टी (सपोर्टिंग) कागदपत्रे, प्रदान न केलेला निधी व ताळमेळ याचा तपशील उपलब्ध नसल्यामुळे कंपनीच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी कंपनीच्या वित्तीय विवरणांवर ताळमेळ न झालेल्या रु.२१.१९ कोटी या रकमेच्या फरकाच्या परिणामाबद्दल आम्ही कोणतीही टिप्पणी करू शकत नाही.

१२) थेट फायदा अंतरण प्रकल्पाच्या निधीची लेखा -

थेट फायदा अंतरण योजनेमध्ये विद्यार्थी, संस्था यांना प्रत्यक्ष प्रदान करण्यामध्ये महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांची काहीही भूमिका नसली तरीही या योजनेबरोबर जोडलेले संकोषित (पूल) खाते महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या नावे अद्यापही आहे. अशा संकोषित (पूल) खात्याच्या अंतिम शिल्लक रकमा महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या लेखा पुस्तकात दाखवल्या जात आहेत. बँकेच्या अंतिम शिल्लक राशी व सुरुवातीच्या शिल्लक राशी यांची लेखा जर्नल एंट्री पारित करून केली जात आहे. योजनानिहाय तपशील, पूल खात्यामधील रोख अंतर्प्रवाह / रोख बाह्य प्रवाह यांचा तपशील, न प्रदान केलेल्या राशी, माहिती तंत्रज्ञान लेखापरीक्षण, बैठकांचे इतिवृत्त,

थेट फायदा अंतरण योजना निधीवरील अर्जन केलेले व्याज यांच्या तपशीलाच्या अभावी आम्ही दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठीच्या कंपनीच्या वित्तीय विवरणांमधील लेखा, त्यांच्या विवरणांमध्ये प्रदर्शित झालेले नफा, मालमत्ता व दायित्व याबद्दल आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

बँकेतील थेट लाभ अंतरण व्यवहार खालीलप्रमाणे आहे -

बँकेचा तपशील	दि.०१.०४.२०२१ रोजीची शिल्लक	वर्षातील प्राप्ती	वर्षादरम्यान केलेले प्रदान	दि.०१.०४.२०२२ रोजीची शिल्लक
आयसीआयसीआय खाते क्र. - ६३५३	१,६०,६७,२१,६७९.९६	२,४०,१९,३८,६२८.७५	४,००,८०,५९,५९४.८३	६,००,७९३.८८
भारतीय स्टेट बँक खाते क्र. - ०४६५	१,२३,०१,८८,४८१.५२	५१,७४,४१,५१,३६२.५६	४१,४१,१६,८०,०३६.७४	११,५६,१६,५९,८०७.३४
एकूण रुपये	२,८३,६९,१०,१६१.४८	५४,१४,६०,८९,९९१.३१	४५,४१,९७,३९,६३१.५७	११,५६,२२,६०,५२१.२२

१३) भेद्यता मूल्यांकन आणि प्रवेश चाचणी (Vulnerability Assessment and Penetration Testing)

भेद्यता मूल्यांकन आणि प्रवेश चाचणी प्रकल्प आणि नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था प्रकल्प - यावर झालेल्या अनुक्रमे रु.१८.६२ लाख व रु.३.६६ कोटी इतक्या खर्चाची लेखा केली आहे, परंतु त्या समोर उत्पन्नाची लेखा केलेली नाही. आम्हाला याबाबत समर्थनीय व प्रकल्पाशी संबंधित कागदपत्रे आणि प्रकल्पाच्या लेखा पद्धतीचा पाया देण्यात आला नाही. प्रकल्पाशी संबंधित पुरेशी माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे, आम्ही दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी कंपनीच्या लेखापुस्तकांवर आणि वित्तीय विवरणांवर होणाऱ्या परिणामाच्या आणि त्यांच्या अचूकतेबद्दल टिप्पणी करू शकत नाही.

१४) लेख्यात नोंदणी केलेली देयके आणि वस्तू व सेवा कर पोर्टलवर दिसून येणारी देयके यांचा ताळमेळ करण्याच्या पद्धतीचा अभाव -

विक्रेत्यांच्या देयकांची पडताळणी चाचणी नमुना पद्धतीने केली गेली आणि त्यांची तुलना वस्तू व सेवाकर पोर्टलवर लेखा केलेल्या देयकांबरोबर केली गेली. आम्हाला असे आढळून आले की काही देयकांची रक्कम एक तर जास्त होती अथवा कमी नोंद झाली होती.

भारत नेट प्रकल्पामध्ये महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या जी.एस.टी परतावा २-अ मध्ये आयटीआय लि. ची रु.७७.१४ कोटीची देयके आहेत या देयकांची लेखा कंपनीने लेखा पुस्तकात केलेली नाही.

पूर्ण, स्पष्ट देयकनिहाय, विक्रेतानिहाय ताळमेळाच्या कार्यपद्धतीबाबत पुरेशा लेखापरीक्षण पुराव्याच्या अभावी आम्ही या बाबींच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या वित्तीय विवरणांमध्ये दिसून येणा-या नफा, मालमत्ता व दायित्व यावर टिप्पण्यां करण्यास असमर्थ आहोत.

१५) ताळमेळ न केलेला उद्गम कर कपात व संबंधित खर्च -

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी दाखल केलेला उद्गम कर कपातीचा परतावा व लेखा पुस्तके यांची परस्पर तपासणी केल्यावर आम्हाला २०२१-२२ च्या वित्तीय वर्षासाठी दोन्ही करपात्र किंमतीबाबतचे महत्वाचे ताळमेळ न घातलेले फरक आढळून आले. (करपात्र किंमत म्हणजे ज्या किंमतीवर उद्गम कर कपात केली जाते आणि उद्गम कर कपात किंमत / मूल्य (प्रत्यक्ष कपात केलेली / दिलेली)) पुरेशा लेखापरीक्षण पुराव्याच्या अभावामुळे आम्ही याचा दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या वित्तीय विवरणांमध्ये प्रदर्शित झालेल्या नफा, मालमत्ता व दायित्वांवरील परिणामांबाबत आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

तपशील	करपात्र मूल्य २०२०-२१	२०२१-२२ करिता भरलेले उद्गम कर कपात
परताव्यानुसार उद्गम कर कपात परताव्यामध्ये दर्शविल्याप्रमाणे केलेला उद्गम कर कपात	४,१८,०९,३७,७३१.२९	१४,२८,८०,२१४.९२
२६ क्यू फाईलप्रमाणे	३,२५,९४,६२,७८५.५७	८,५१,३९,८७४.००
फरक	९२,१४,७४,९४५.७२	५,७७,४०,३४०.९२

देयकनिहाय आणि विक्रेतानिहाय ताळमेळ प्रक्रियेच्या अभावी, दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या वित्तीय विवरणांवर नमूद केलेल्या फरकांच्या परिणामांबाबत आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही, कारण ते निश्चित करण्यायोग्य आणि मोजण्यायोग्य नाही.

१६) महसूल व खर्च यांची संचित तत्वावर लेखा न करणे

(अ) भारत नेट आणि अन्य प्रकल्पाबाबत, विक्रेते महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांना पुरवलेल्या मनुष्यबळासाठी प्रारूप देयके सादर करत आहेत. त्यानंतर निधी प्राप्त झाल्यावर महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितकडे विक्रेता त्या प्रारूप देयकासमोर कर देयके (टॅक्स इनव्हॉइस) सादर करत आहेत. ज्यावेळी महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांना कर देयके प्राप्त होतात तेव्हाच फक्त ते खर्चाची नोंदणी करतात आणि त्यानंतर मनुष्यबळ उत्पन्नाची लेखा केली जाते. या पद्धतीमुळे मनुष्यबळ खर्च, उत्पन्न व त्याचा वस्तू व सेवा कर, उद्गम कर कपात, दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या वित्तीय विवरणपत्रात दर्शविलेल्या नफा, मालमत्ता आणि दायित्वे यांचे पूर्णत्व योग्यता याबद्दल आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

वस्तू व सेवा कर, २०१७ च्या नियम ४७ नुसार सेवा पुरवल्यावर ३० दिवसांच्या आत उत्पन्न कर देयक सादर करणे आवश्यक आहे. असे देयक ३० दिवसांच्या आत सादर न केल्यामुळे देयक सादर करण्यात दिरंगाई होते व अशा दिरंगाईमुळे वस्तू व सेवा कराचे काय दायित्व निर्माण होते व याचा कंपनीच्या वित्तीय विवरणांवर काय परिणाम होतो हे आम्ही सांगू शकत नाही.

ब) महाराष्ट्र शासनाने जारी केलेल्या शासन निर्णय क्रमांक २०२००४२२१२४३५१४१११, दिनांक २२.०४.२०२० नुसार महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी विभागाकडे / ग्राहकांकडे देयके ज्या दराने सादर करायची आहेत, तो दर प्रति स्रोत / प्रति मनुष्यबळ परिव्यय (कॉस्ट) अधिक १०% नफा इतका असला पाहिजे. महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान

महामंडळ मर्यादित हे शासकीय विभाग / ग्राहक यांना पुरवलेल्या सेवांसाठी / हार्डवेअरच्या पुरवठ्यासाठी प्रारूप देयके सादर करतात. जेव्हा त्याची रक्कम प्राप्त होते, तेव्हा उत्पन्नाची नोंद केली जाते. जेव्हा मनुष्यबळाच्या परिचयाची लेखा केली जाते, तेव्हा कर देयके सादर करण्याऐवजी प्रारूप देयके सादर करण्याची महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांची पद्धत आहे. आमच्या मते, ही पद्धत कंपनीने स्विकारलेल्या संचित लेखा पद्धतीनुसार नाही. देयके सादर न करता प्राप्त झालेला / देयक न तयार केलेला (unbilled) महसूल याची पुरेशी माहिती व ताळमेळाच्या अभावी आम्ही त्याचे उत्पन्न, वस्तू व सेवाकर याबाबतचे दायित्व आणि महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या वित्तीय विवरणांमध्ये प्रदर्शित झालेल्या मालमत्ता आणि दायित्वे यांच्यावर काय परिणाम झाला आहे यावर आम्ही काहीही टिप्पणी करू शकत नाही. जेव्हा कंपनी विक्री देयक सादर करीत नाही आणि देयके सादर न करता प्राप्त झालेले उत्पन्न (unbilled) याची लेखा करीत नाही. त्यावेळी कंपनी वस्तू व सेवाकर देयता पुढे ढकलते.

क) शासकीय विभागाला सादर केलेल्या सेवांसाठी किंवा हार्डवेअर विक्री देयक सादर करण्याची पद्धती या महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित अवलंब करीत नाही, मात्र असे देयक तयार केले जाते व त्यांची लेखा केली जाते. आम्हाला कळविले आहे की जे विभाग / ग्राहक देयकाची मागणी करतात त्यांनाच ते दिले जाते. तसेच कंपनी कोणतेही भौतिक (कागदी) विक्री देयक ठेवत नाही.

१७) कर्मचारी लाभ देयता - लेखा मानकांची पूर्तता न करणे -

लेखा मानक १५ - कर्मचारी लाभ यानुसार कर्मचाऱ्यांच्या उपदान, रजेचे रोखीकरण, निवृत्ती लाभ यासाठी तरतूद विभागनितीय मूल्यांकन (अॅक्च्युरीअल व्हॅल्यूएशन) नुसार ठरवावेत. सदर मूल्यांकन करताना अत्यंत फारच नेमस्त (conservative) नसलेल्या अशा गृहीतकांवर आधारीत असावीत, आणि पुढील बाबीं प्रतिबिंबित असलेले आर्थिक संबंध दाखवावीत जसे चलन वाढ, पगारवाढ, योजनेवरील परतावा, सूट देण्याचा दर (डिस्काउंट). महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजीच्या उपदान देयतेचे प्रावधान करताना अॅक्च्युरीअल जोखमीचा विचार केला नाही. त्यामुळे लेखा मानक १५ - कर्मचारी लाभ याचा भंग केला आहे. तसेच महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी रजेचे रोखीकरण, निवृत्ती लाभ यासाठी तरतूद केली नाही. अॅक्च्युरीअल अहवालावर तरतुदी न करणे यामुळे दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजीच्या वित्तीय विवरणामध्ये दिसून येणाऱ्या नफा व देयता यांच्यावर काय परिणाम होईल हे आम्ही सांगू शकत नाही.

१८) न्यायवैद्यकशास्त्रीय लेखापरीक्षण केल्यामुळे सिद्ध झालेल्या अनियमितता -

आमच्या प्रारूप वैधानिक लेखापरीक्षण अहवालामध्ये नमूद केलेल्या अनियमितता व पैशांची अफरातफर लक्षात घेतल्यावर महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या संचालक मंडळाने असा आदेश दिला की, न्यायवैद्यकशास्त्रीय लेखापरीक्षणाच्या माध्यमातून एक अंतर्गत अन्वेषण केले जावे. दिनांक १ एप्रिल, २०१६ ते दिनांक ३१ मार्च, २०२२ या काळासाठी मे. बाटलीबोई अँड पुरोहित यांनी हे लेखापरीक्षण केले व त्यांनी आपल्या दिनांक १५ सप्टेंबर, २०२२ च्या अहवालामध्ये आपली निरीक्षणे नोंदवली आहेत. संचालक मंडळाने असाही आदेश दिला आहे की, लेखापरीक्षण समितीने या अहवालात दिलेल्या टिप्पण्यांकडे लक्ष द्यावे.

दिनांक १९ सप्टेंबर २०२२ रोजी संपन्न झालेल्या लेखापरीक्षण समितीच्या बैठकीत सादर केलेल्या उपरोक्त न्यायवैद्यकशास्त्रीय लेखापरीक्षण अहवालाचा कार्यकारी सारांश खालीलप्रमाणे -

- कोणत्याही निविदा प्रक्रिया न करता आणि उचित प्राधिकऱ्यांची मान्यता न घेता सल्लागारांची नेमणूक करण्यात आली, त्यामुळे रु.९,६३,३७,८९५/- इतका अतिरिक्त खर्च झाला.
- मुख्य वित्तीय अधिकारी यांनी रु. २,०९,८०६/- रुपयांची अफरातफर केली. (दिनांक ०३.०१.२०१९ ते दिनांक १३.०९.२०१९).
- प्रकल्पांची अंमलबजावणी करताना अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांचा अभाव असल्याने उत्पन्नापेक्षा जास्त खर्च झाला.
- रु.१५.८९ कोटी इतका अधिक उद्गम कर कपात कर भरण्यात आला, ज्यामुळे कंपनीचा निधी गुंतून राहिला.
- कंपनीच्या अचल मालमत्तांची प्रत्यक्ष पडताळणी केली नाही.
- थेट लाभ अंतरणाचा निधी रु.७.०६ कोटीची अफरातफर झाली. सदर निधी अन्य विक्रेत्यांना देण्यात आला.
- संचालक मंडळाने विरुद्ध अर्थाचा ठराव पारित केला असला तरीही संचालकांना बैठकीला उपस्थित राहण्याचे शुल्क देण्यात आले.

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या संचालक मंडळाच्या लेखापरीक्षण समितीने आणि महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या व्यवस्थापनाने असा निष्कर्ष काढला की, कंपनीच्या एका कर्मचाऱ्याने कंपनीविरुद्ध घोटाळा / अफरातफर केली आहे. लेखापरीक्षण समितीने असे मत व्यक्त केले की, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी ठरलेल्या कालबंधनात लेखापरीक्षण निरीक्षणाची समयबद्ध पद्धतीने पूर्तता करावी व आगामी वित्तीय वर्षामध्ये जेवढे शक्य असेल तेवढे आणि व्यावहारिक असेल तेवढ्या सर्व त्रुटींची पूर्तता करावी. दिनांक ३१ मार्च, २०२२ पर्यंत महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी उपरोक्त अनियमिततेबाबत लेखापुस्तकांमध्ये कोणत्याही नोंदी पारित केल्या नाहीत आणि अंतिम निष्कर्ष काढण्याआधी उपरोक्त बाबींचे पुढील मूल्यमापन करण्याचे ठरवले आहे. कंपनी करणार असलेल्या सदर चौकशी / अन्वेषण यांचा निष्कर्ष व त्यानंतर उद्भवणाऱ्या संबंधित कायदेशीर बाबी व दावे यांचा कंपनीच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपणाऱ्या वित्तीय वर्षाच्या विवरणांवर काय परिणाम होईल यावर आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

१९) देयक सादर न करता मिळालेले उत्पन्न -

आमच्या लेखापरीक्षणात असे आढळून आले आहे की, मागील वित्तीय वर्षामध्ये लेखा केलेले, देयक सादर न करता मिळालेले उत्पन्न (Unbilled Revenue) याची उलट लेखा केलेली नाही. भारत नेट आणि ज्ञान वर्ष या प्रकल्पांमध्ये असे देयक सादर न करता मिळालेले उत्पन्न हे अनुक्रमे रु.२३१.०७ कोटी आणि रु.१.१४ कोटी इतके होते. हे आमच्या लेखापरीक्षणात आढळले व त्याची उलट लेखा केली गेली. तसेच सदर देयक सादर न करता मिळालेले उत्पन्न हे जी. एस. टी. आर. ९ सी मध्ये दिसून येणारे उत्पन्न रु.३२१.०६ कोटी आहे तर लेखा पुस्तकांमध्ये हेच उत्पन्न रु.९९.२१ कोटी आहे. ताळमेळ न केलेला असा फरक रु.२२१.९५ कोटी इतका आहे. कंपनीने वित्तीय वर्ष २०२१-२२ साठी असे देयक सादर न करता मिळालेले उत्पन्न (Unbilled Revenue) चा उलट लेखा केल्याच्या सर्व बाबी ओळखून काढलेल्या नाहीत. अशा बाबतीत पुरेशा माहिती व ताळमेळ यांच्या अभावी आम्ही कंपनीच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपणाऱ्या वित्तीय वर्षाच्या विवरणांवर काय परिणाम होईल यावर आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

२०) इस्पितळ व्यवस्थापन माहिती यंत्रणा प्रकल्प -

अ) महाराष्ट्र शासनाच्या महाराष्ट्र वैद्यकीय शिक्षण व औषध विभाग यांनी शासन निर्णय क्रमांक २०१९११०५१६५०५९०३१३ दिनांक २ नोव्हेंबर, २०१९ रोजी जारी केला व महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांना सॉफ्टवेअर विकसित करण्यासाठी, हार्डवेअर पुरवणे आणि मनुष्यबळ सहाय्य पुरवणे यासाठी एकूण रु.५१३ कोटीचा आदेश दिला. संबंधित विभागाने हा प्रकल्प गत वित्तीय वर्षामध्ये स्थगित ठेवला.

दिनांक ४ मे, २०२३ रोजीच्या पत्रानुसार, कंपनीने पूर्ण केलेल्या कामासाठी रु.७४.९९ कोटी रुपयांचा दावा केला आहे, तर अशा प्रकल्पाची दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या लेखापुस्तकांनुसार प्रगतीपथावरील भांडवली कार्याचे (CWIP) मूल्य रु.२९.४० कोटी रुपये इतके दाखवले आहे. कंपनी प्रगतीपथावरील भांडवली कार्यासाठी आणि पूर्ण केलेल्या कामासाठी केलेल्या दावा यामधील फरक याबद्दलचे समर्थन व खुलासा कंपनीने केला नाही.

तसेच दिनांक ३१.०३.२०२१ रोजी प्रगतीपथावरील भांडवली कार्याचे मूल्य रु.४४.५५ कोटी इतके होते आणि दिनांक ३१.०३.२०२२ रोजी रु.२९.४० कोटी इतके होते. प्रगतीपथावरील भांडवली कार्यामधील या फरकाबद्दल आम्हाला कोणतेही आवश्यक समर्थन आणि स्पष्टीकरण दिले गेले नाही.

ब) तसेच चालू वित्तीय वर्षात इस्पितळ व्यवस्थापन माहिती यंत्रणा प्रकल्पाच्या काही अन्य विक्रेत्यांना देयक प्रदान करण्यासाठी अन्य योजनेतून रु.२५.४७ कोटीची रक्कम वापरण्यात आली. ही निधीची अफरातफर आहे कारण संबंधित विभागाकडून निधी प्राप्त झाला नव्हता. प्रकल्प थांबवण्यात आला असून निर्णय प्रलंबित असल्याने आणि निधी उपलब्ध होण्याची कोणतीही खात्री नसल्याने नुकसान होण्याची शक्यता आहे.

क) अशा बाबी आणि खुलाशांच्या अभावी आम्ही दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या कंपनीच्या वित्तीय विवरणामध्ये दाखवलेल्या प्रगतीपथावरील भांडवली खर्चाच्या राशीबद्दल आम्ही काहीही टिप्पणी करू शकत नाही.

२१) नागपूर स्मार्ट सिटी प्रकल्प -

कार्यचालन व देखरेख टप्प्यामध्ये प्रकल्प खर्चासाठीची प्रदाने प्रस्तावासाठी विनंती यानुसार प्रदान केली गेली. तथापि, यासाठी तरतूद केली गेली नाही व रु.४५.२३ कोटीची प्रदाने केली गेली नाहीत. असे खर्च नंतरच्या वित्तीय वर्षामध्ये ओळखले गेले. अशा तऱ्हेने खर्चाची तरतूद न केल्यामुळे नफा / तोटा खाते जास्त दाखवले गेले.

तसेच देयक सादर न करता मिळालेले उत्पन्न रु.६६.८७ कोटीची लेखा नोंद वित्तीय वर्ष २०२०-२१ मध्ये केली. या उत्पन्नाची अहवालाधीन वर्षात उलट लेखा नोंद केली गेली नाही. याबद्दल व्यवस्थापनाने आम्हाला योग्य खुलासा आणि स्पष्टीकरण दिले नाही.

पुरेशा माहिती व खुलाशांच्या अभावी आम्ही वित्तीय विवरणांवर याचा परिणाम काय होतो याबद्दल काही टिप्पणी करू शकत नाही.

आम्ही आमचे लेखापरीक्षण कंपनी अधिनियमाच्या कलम १४३ (१०) अंतर्गत निर्दिष्ट केलेल्या लेखापरीक्षणाच्या मानकानुसार (एसएसएस) केले. लेखापरीक्षणावरील त्या मानकांखालील आमच्या जबाबदाऱ्यांचे वर्णन आमच्या अहवालातील वित्तीय विवरण

विभागाच्या लेखापरीक्षकांच्या जबाबदाऱ्यांमध्ये केले आहे. भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेल्या आचार संहितेनुसार आम्ही लेखापरीक्षण करण्यासाठी कंपनीपासून स्वतंत्र आहोत. कंपनी कायद्याच्या तरतुदी आणि त्याखालील नियमांतर्गत आमच्या लेखापरीक्षणाशी संबंधित असलेल्या नैतिक आवश्यकतांसह, आणि आचार संहितेनुसार आम्ही आमच्या इतर नैतिक जबाबदाऱ्या पूर्ण केल्या आहेत. आम्हाला विश्वास आहे की, आम्हाला मिळालेले लेखापरीक्षण पुरावे आमच्या सशर्त मताला आधार देण्यासाठी पुरेसे आणि योग्य आहेत.

महत्वपूर्ण बाबींवरील परिच्छेद -

१. देयके व अन्य आवश्यक पुष्टीकारक कागदपत्रे उपलब्ध नसणे -

भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण (National Highways Authority of India) यांना अनुज्ञाप्ती शुल्क म्हणून रु.१.८७ कोटी इतका खर्च आणि प्रदान केले गेले त्यासाठी कोणतेही देयक प्राप्त झाले नाही किंवा प्रदानाचे स्वरूप स्पष्ट करणारे व भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण यांना केलेल्या प्रदानाचे सत्यतेची पुष्टी करणारी कोणतेही कागदपत्र सादर केले गेले नाहीत. अशा बाबतीमधील पुरेशा माहिती अभावी आम्ही दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी कंपनीच्या वित्तीय विवरणांवर होणा-या परिणामाबद्दल आम्ही कोणतीही टिप्पणी करू शकत नाही.

२. उद्गम कर कपात यामधील अनियमितता -

(अ) उत्पन्न व त्या उत्पन्नाशी संबंधित प्राप्त करण्यायोग्य आयकर / उद्गम कर कपात यांचा कर अभिलेखांबरोबर(फॉर्म १६ एएस) ताळमेळ करण्याच्या अधिन आहे. महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित हे विक्रेत्याने कापलेले उद्गम कर परंतु २६ एएस पोर्टलमध्ये न दिसलेले उद्गम कर याचा मागोवा घेत नाही. ताळमेळ प्रलंबित असल्यामुळे आम्ही ही उद्गम कर कपात किती अचूक आहे व त्याच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या कंपनीच्या वित्तीय विवरणांवर परिणाम काय आहे यावर टिप्पणी करू शकत नाही.

(ब) कंपनीने आर्थिक वर्ष २०२१-२२ दरम्यान देय असलेल्या **उद्गम कर** रकमेपेक्षा जास्त **उद्गम कर** भरला आहे. कंपनी दरमहा एकरकमी टीडीएस रक्कम भरत आहे. व्यावसायिक किंवा तांत्रिक सेवांतर्गत **उद्गम कराची** अंतिम शिल्लक ३.९१ कोटी रुपये आहे. खात्यांच्या पुस्तकांमध्ये दिसणाऱ्या मासिक दायित्वानुसार वर्षभर टीडीएस भरलेला नाही. **उद्गम कराच्या** अशा अतिरिक्त रकमेमुळे कंपनीचा निधी अडकून पडतो.

(क) वित्त मंत्रालयाने दिनांक १३.०५.२०२० रोजीच्या प्रसिद्धीपत्रकानुसार, उद्गम कर कपातीस दिनांक १४.०५.२०२० ते दिनांक ३१.०३.२०२१ या कालावधीसाठी शिथिलता दिली आहे.

ज्या व्यक्तीच्या प्रदानातून कर कापायचा आहे (deductee) त्याच्या खात्यात एखादी जेव्हा रक्कम जमा झाली किंवा तिला प्रदान केली तर उद्गम कर कपात करण्याचे दायित्व जबाबदारी उद्भवते. जर देयके दिनांक ३१.०३.२०२१ नंतर सादर केली असतील तर अशी सूट मिळणार नाही. तथापि, कंपनीने वित्तीय वर्ष २०२१-२२ मध्ये सूट दिलेला कर लागू केला आहे. नमुना म्हणून आम्ही अशा कमी केलेल्या दराने केलेली उद्गम कर कपात देत आहोत. खाली काही उदाहरणे दिली आहेत -

कलम सांकेतांक	खर्चाचा प्रकार	पक्षकाराचे नाव	जमा केलेली / भरलेली रक्कम	कापलेला उद्गम कर	ज्या दराने उद्गम कर कापली आहे, तो दर	किती कमी उद्गम कर कापला
१९४ सी	कंत्राट	आयटिआय लि. (पॅकेज सी)	३१,७९,८७,२३५	४७,६९,८३७	१.५०	१५,८९,९४६
१९४ सी	कंत्राट	आयटिआय लि. (पॅकेज ए)	१४,९४,८२,२८०	२२,४२,२२६	१.५०	७,४७,४०९
१९४ जे	व्यावसायिक	प्राइस वॉटरहाऊस कूपर्स प्रायव्हेट लिमिटेड	१,७१,३५,३९३	१२,८५,१५४	७.५०	४,२८,३८५
१९४ सी	मनुष्यबळ खर्च	बिरलासॉफ्ट लिमिटेड	१,९४,३२,२४१	२,९१,४८४	१.५०	९७,१६१
१९४ जे	व्यावसायिक	नेटमॅजिक आयटी सर्व्हिसेस प्रायव्हेट लिमिटेड	१५,०९,३०३	१,१३,१९८	७.५०	३७,७३३
१९४ सी	मनुष्यबळ खर्च	इनोवेव्ह	३०,५८,७८०	४५,८८२	१.५०	१५,२९४
एकूण			५०,८६,०५,२३२	८७,४७,७८१		२९,१५,९२७

(ड) अशी काही उदाहरणे उपलब्ध आहेत की जेथे उद्गम कर कपात परताव्यामध्ये रक्कम नमूद केले आहे, परंतु सदर रकमेची लेखा केली नाही. असे विक्रेते मुख्यतः ग्रामस्तरीय उद्योजक (Village Level Entrepreneur) विक्रेते आहेत. त्यांच्या बाबतीत विक्रेतेनिहाय लेखे आणि कमिशनवरील उद्गम कर कपात यांची लेखा पुस्तकात वेगळी लेखा केली नाही. ज्यांच्या देयकातून उद्गम कर कपात करायची आहे त्यांच्या कपातदारा निहाय अशा कमी कर कापल्याच्या / कर न कापल्याच्या घटना शोधून काढणे शक्य नाही. उद्गम कर कपात परताव्यावरून अशा उद्गम कर कपातीचा सारांश खाली दिला आहे.

विक्रेत्यांची संख्या	प्रदान केलेली / खात्यात जमा केलेल्या रकमेची बेरीज	कापलेला उद्गम कर
५,६७४	१६,४२,०९,५७९.१५	८३,६९,१९६.००

(इ) असे आढळून आले आहे की, कंपनीने उद्गम कर कपातीचे प्रदान प्रत्यक्ष देय रकमेपेक्षा कमी केले आहे. अशी कमी प्रदाने केलेल्या रकमेवर कंपनीने व्याजाचे प्रावधान केले नाही. याची उदाहरणे पुढीलप्रमाणे -

तपशील	सुरुवातीचे दायित्व	वर्षात केलेले प्रदान देयके	चालू वर्षाचे दायित्व	वर्षाच्या शेवटचे दायित्व
कमिशनवर उद्गम कर कपात	१,२४,५०६.०० कोटी	-	-	१,२४,५०६.०० कोटी
कमिशनवर उद्गम कर कपात ३.७५%	६३,९९,१२०.८१ कोटी	-	-	६३,९९,१२०.८१ कोटी
कमिशनवर उद्गम कर कपात ५%	५,०७,६८५.५३ कोटी	-	-	५,०७,६८५.५३ कोटी
मनुष्यबळ सेवांवर उद्गम कर कपात	६२,५९,५८९.९३ कोटी	२६,९९,३५९.१६	२,७७,९२,४३६.३२	१,८८,४९,४८७.२३ कोटी
भाड्यावर उद्गम कर कपात	५,५९,०४८.७५ कोटी	२,३८,८२४.३०	२५,८०,२९७.३०	१७,८२,४२४.२५ कोटी

३. व्यवस्थापनाच्या मान्यता अभिलेखावर न घेता शिल्लक रकमा निर्लेखित केल्या -

असे आढळून आले आहे की, विक्रेते, कर्मचारी इत्यादींच्या रु.४०.५० लाख इतक्या शिल्लक रकमा व्यवस्थापनाची मान्यता अभिलेखावर न घेता निर्लेखित केल्या.

४. माहिती तंत्रज्ञान सेवा व्यवसाय -

कंपनीसाठी उत्पन्न मिळवून देणारी एक सेवा म्हणजे माहिती तंत्रज्ञान व्यवसाय सेवा. आम्हाला असे आढळून आले आहे की, तथापि लेखांच्या पडताळणी मध्ये, देयके लेखा पुस्तकांमध्ये यादृच्छिक / स्वैर पद्धतीने नोंदविली जातात. आम्ही पडताळणीसाठी निवडलेल्या नमुन्यात काही देयके गहाळ झाली होती. उत्पन्न देणारी अन्य सेवा म्हणजे क्लॉउड सेवा, संकेतस्थळ विकास इ. ची देयके सुद्धा याच खतावणी मध्ये नोंदविण्यात आली आहेत. जरी सदर देयकांसाठी निर्माण केलेल्या वेगळ्या खतावण्या (लेजर) मध्ये त्यांचे लेखा केली जाते. गतकाळच्या उत्पन्नाची लेखा रु.३.७८ कोटी रुपये केली होती. प्रत्येक महिन्यामध्ये सेवा प्रदान केली. तथापि, प्रत्येक महिन्याच्या देयकाची लेखा झाली नाही. माहिती तंत्रज्ञान व्यवसायातून एकूण उत्पन्न रु.१३.१५ कोटी आहे. तथापि, रु.६.९३ कोटी इतक्या रकमेची लेखा मार्च महिन्यात केली. त्यात दिरंगाई झाली. यामुळे वस्तू व सेवा कर कायद्याच्या पूर्ततेचा प्रश्न निर्माण होऊ शकतो. कारण वस्तू व सेवा कराचे प्रदान उशिरा झाले तर त्यावर व्याज देय देण्याचा प्रश्न उद्भवू शकतो. अशा रीतीने देयकांची लेखा अनियमितरीत्या केल्यामुळे आम्ही दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या वित्तीय विवरणांवर याचा काय परिणाम होतो हे सांगण्यास आम्ही असमर्थ आहोत.

५. सेवा हक्क असणे (आर. टी. एस.) आणि सेवा हक्क नसणे (नॉन आर. टी. एस.) -

सेवा हक्क असणे (आर. टी. एस.) आणि सेवा हक्क नसणे (नॉन आर. टी. एस.) हे कंपनीचे उत्पन्न निर्माण करणारे दोन महत्वाचे प्रकल्प आहेत. ते कंपनीच्या एकूण उत्पन्नापैकी १०% उत्पन्नाची निर्मिती करतात. सदर प्रकल्पापासून मिळणारे उत्पन्न व प्रकल्पाचा खर्च (परिव्यय) याची अचूकता जाणून घेण्यासाठी संकेतस्थळातून निर्माण केलेला अहवाल हा विचारात घेतला आहे. आम्हाला दिलेल्या शासन निर्णयानुसार उत्पन्नाचे वितरण आधीच ठरवले आहे. कंपनी सेवा शुल्क हे उत्पन्न म्हणून विचारात घेते व जी रक्कम जिल्ह्यांना वितरित करते ती रक्कम खर्च (परिव्यय असलेले) म्हणून ओळखते.

विक्रेत्यांतर्क सेवा प्रदान केली जाते तसेच ती जिल्हा-स्तरीय अधिका-यांमार्फत थेट प्रदान केली जाते. मूलतः दोन प्रकारचे अहवाल असतात. ग्रामस्तरीय उद्योजक (Village Level Entrepreneur) आणि पेमेंट गेटवे (PG). ग्रामस्तरीय उद्योजकांसाठी विक्रेत्यांचे कमिशन हे सेतू जिल्हा व सेतू राज्य यापेक्षा अतिरिक्त खर्च / परिव्यय असतो. शासन निर्णयानुसार पेमेंट गेटवे व्यवहारासाठी सेतू जिल्हा व सेतू राज्य यासाठीचे खर्च (परिव्यय) असते. तथापि, लेखा पुस्तकांमध्ये अशा कोणत्याही खर्चाची लेखा केली नाही आणि कोणतीही तरतूद निर्माण केली नाही. व्यवहारांच्या संख्येवर आधारित खर्च रु.१.३६ कोटी होता.

तसेच पेमेंट गेटवे व ग्रामस्तरीय उद्योजक प्राप्ती अहवाल आणि बँक विवरण यांचा ताळमेळ जमवताना रु.१०.३६ लक्ष इतका फरक आढळून आला. पुरेशी माहिती आणि खुलाशा अभावी आम्ही त्याचा वित्तीय विवरणावरील परिणामावर टिप्पणी करू शकत नाही.

६. मनुष्यबळाचा पुरवठा सेवा -

अ) मनुष्यबळ पुरवठा करण्याच्या विक्रेत्यांबरोबरच्या करारानुसार (टेबल १, २ आणि ३ मध्ये नोंदल्याप्रमाणे) मनुष्यबळामध्ये कमतरता झाल्यास सदर मनुष्यबळ पुरवण्यासाठीच्या शेवटच्या दिवसानंतर प्रत्येक आठवड्याच्या दिरंगाईवर १०% दंड आकारला जाईल. तथापि, असे आढळून आले आहे की असा दंड विक्रेत्यांच्या देयकातून कापला जात नव्हता, तर तो ग्राहकांकडून वसूल केली जात असे. अशा त-हेने दंडाची कपात न केल्याने खर्च व त्याच्या समोरील उत्पन्न याची जास्त लेखा झाली.

उदाहरणे -

विक्रेत्याचे नाव - S२ इन्फोटेक इंटरनॅशनल लिमिटेड:

प्रकल्पाचे नाव - पोषण अभियान - पुरवलेल्या मनुष्यबळातील कमतरता - २४ ते ४०

प्रकल्पाचे नाव - डीआयटी. माहिती तंत्रज्ञान सुविधा - पुरवलेल्या मनुष्यबळातील कमतरता - ३ ते १२

प्रकल्पाचे नाव - आयजीआर मनुष्यबळ ६६०- पुरवलेल्या मनुष्यबळातील कमतरता - ७ ते २७

विक्रेत्याचे नाव - बिल्रा सॉफ्ट -

प्रकल्पाचे नाव - पोकरा - पुरवलेल्या मनुष्यबळातील कमतरता - १ ते ८

प्रकल्पाचे नाव - बेस्ट- पुरवलेल्या मनुष्यबळातील कमतरता - १ ते ५

विक्रेतानिहाय आणि ग्राहकनिहाय संपूर्ण तपशिलवार माहितीच्या अभावी आम्ही दंडाची रक्कम न कापता व त्याचा वित्तीय विवरणावरील परिणाम याबद्दल आम्ही काहीही टिप्पणी करू शकत नाही.

ब) बाह्य स्रोतातून प्राप्त केलेल्या कर्मचाऱ्यांचा तपशील न ठेवणे -

असे आढळून आले आहे की बाह्य स्रोतातून प्राप्त केलेल्या कर्मचाऱ्यांचा तपशील (मास्टर डेटा) कंपनीने ठेवला नाही. जसे अर्हता अनुभव इत्यादी. त्यामुळे त्याचे प्रदान करताना अशा तपशीलाची व त्यांच्या देयकाबरोबर तपासणी होत नाही. तसेच बिल्रा सॉफ्ट या विक्रेत्याच्या बाबतीत त्यांच्या पुरवलेल्या कर्मचा-यांबाबत कर्मचा-यांचे पदनाम सर्व देयकांच्या उपस्थिती पत्रकात (टाईम शीट - अटेंडंस रेकॉर्डमध्ये) नमूद केले नाही.

अशा तपशीलांच्या अभावी आम्ही देयकांची सत्यता, दंडाची कपात इत्यादी तपासण्या करण्यास असमर्थ आहोत आणि दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या वित्तीय विवरणावरील परिणाम याबद्दल आम्ही काहीही टिप्पणी करू शकत नाही.

क) कंत्राटाच्या अटी व शर्तीप्रमाणे विक्रेत्यांच्या देयकाचे प्रदान देयक प्राप्त झाल्यापासून ३० दिवसांच्या आत झाले पाहिजे. तथापि, देयकांची लेखा होणे व देयकाचे प्रदान होणे यात ६ ते १२ महिन्यांचा वेळ जातो. त्यामुळे ग्राहकासाठी पुरवलेल्या मनुष्यबळाचे देयक सादर करण्यात देखील दिरंगाई होते. अशा बाबींमुळे उद्गम कर कपातीमध्ये दिरंगाई होते, वस्तू व सेवा कर यांचे इनपुट टॅक्स क्रेडीटचा दावा करणे, १८० दिवसांत वस्तू व सेवा कराचे प्रदान न झाल्यामुळे वस्तू व सेवा कर यांचा इनपुट टॅक्स क्रेडीटची उलट लेखा करणे आणि संबंधित कायदेशीर तरतुदींची पूर्तता न केल्यामुळे उद्भवणारे व्याजाचे दायित्व, या सर्व गोष्टी उद्भवतात. संपूर्ण तपशिलांच्या अभावी, याचे वित्तीय विवरणांवर होणाऱ्या परिणामांवर आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

ड) महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी अंतर्गत निर्माण केलेली व देखरेख केलेली दोन वेगळी सॉफ्टवेअर ॲप्लिकेशन आहेत, सेवार्थ व भौगोलिक माहिती यंत्रणा (Geographic Information System (जीआयएस)). परंतु त्यांची लेखा पुस्तकात अदृश्य मालमत्ता अशी लेखा केलेली नाही.

७. कंपनीच्या स्थिर मालमत्तेची पडताळणी न करणे -

कंपनीच्या स्थापनेपासून कंपनीच्या स्थिर मालमत्तेची पडताळणी केली गेली नाही. तसेच कंपनीच्या काही स्थिर मालमत्ता परळ येथील महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या कार्यालय व मंत्रालय येथे स्थित आहेत. परंतु प्रत्यक्ष पडताळणीचा अहवाल उपलब्ध नसल्याने आम्ही सदर मालमत्ता प्रत्यक्षात अस्तित्वात आहेत का, तसेच अशा मालमत्तेच्या मूल्यहानीबद्दल दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या कंपनीच्या वित्तीय विवरणामध्ये तरतूद करणे याबाबत आम्ही काहीही टिप्पणी करू शकत नाही. कंपनीच्या स्थिर मालमत्तेची पडताळणी करण्याकरीता कोणत्याही बाह्य संस्थेची नेमणूक करण्यात आली नव्हती.

८. महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी महाराष्ट्र शासनाच्या महिला व बालविकास विभागाला मनुष्यबळ पुरवणे (पोषण अभियान) आणि महाराष्ट्र शासनाच्या शासन निर्णयानुसार स्रोत / मनुष्यबळ दराने देयके सादर केली, परंतु सदर विभाग केंद्र सरकारच्या शासन निर्णयामध्ये दिलेल्या दराने देयकांचे प्रदान करतो. हा दर महाराष्ट्र शासनाच्या दरापेक्षा कमी आहे. २०२१-२०२२ या वित्तीय वर्षामध्ये एकूण २७.९१ कोटी रुपयांची देयके सदर केली. कंपनीने महाराष्ट्र शासनाच्या शासन निर्णयानुसार स्रोत / मनुष्यबळ दराने देयके सादर केली की जी जास्त रक्कमेची देयके आहेत आणि त्यावर वस्तू व सेवा कर भरला आहे. संबंधित विभागाने, जास्त देयकांची रक्कम, आणि त्यावर दिलेला जास्तीचा वस्तू व सेवा कराची रक्कम आणि त्यामुळे कंपनीचा अडकून राहिलेला निधी याचा हिशेब विचारात घेतला नाही. पुरेशा माहितीच्या अभावी दिनांक ३१ मार्च, २०२२ पर्यंतच्या वस्तू व सेवा कर दायित्वावर आणि कंपनीच्या वित्तीय विवरणांवर होणारा परिणाम याबद्दल आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

९. सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग विकास अधिनियम, २००६ नुसार कंपनीने या कायद्या अंतर्गत समाविष्ट असलेल्या विक्रेत्यांना ओळखून काढणे व त्यांच्या देयकांचे प्रदान ४५ दिवसांच्या आत केले पाहिजे. अशी रक्कम थकित असली तर थकित रकमेवरील व्याज आणि उद्गम कर कपातीची रक्कम आणि त्यावरील व्याज हा आयकर कायदानुसार करपात्र खर्च होत नाही. याबाबत वित्तीय विवरणांमध्ये पूर्ण प्रकटन करणे आवश्यक आहे. याबाबत पुरेशी माहिती उपलब्ध नाही असे आढळून आले आहे आणि त्यामुळे जर एमएसएमई विक्रेत्यांना व्याज देय असेल तर त्यासाठी करावयाच्या तरतूदीच्या गरजेबाबत आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही.

१०. भारत नेट प्रकल्प हा ना नफा ना तोटा या तत्वावर आधारित प्रकल्प आहे. तथापि, आम्हाला असे आढळले आहे की, सदर प्रकल्पांमुळे रोख तोटा रु.१.६३ कोटी इतका झाला आहे. या अशा तोट्याबद्दल व्यवस्थापनाकडून पूर्ण माहिती मिळालेले नाही, तसेच त्याबद्दल खुलासा मिळाला नाही. त्यामुळे आम्ही त्यावर टिप्पणी करू शकत नाही.

११. आयटीआय मर्यादित आणि स्टेरलाइट टेक्नॉलॉजीज मर्यादित यांच्या कार्यादेशानुसार, विक्रेत्यांनी सादर केलेल्या देयकाच्या रकमेपैकी ५% रक्कम (रिटेंशन), १०% (मोबिलायझेशन), २५% (ग्रामपंचायती मध्ये जोडणी कार्यन्वित केल्यानंतर साहित्यावरील खर्च) या रकमा कापून घ्यायच्या आहेत. यापैकी प्रत्येक कपातीची लेखा वेगवेगळी करणे आवश्यक होते आणि त्यानंतर त्यांचे वर्गीकरण चालू दायित्व व चालू नसलेले दायित्व यामध्ये करण्याची आवश्यकता होती. या व्यवहारांची योग्य त-हेने लेखा केली नाही. अशा त-हेच्या प्रत्येक व्यवहाराच्या अचूक राशीच्या प्रत्येक देयकाबरोबर मागोवा घेणे फारच अवघड आहे आणि त्यामुळे आम्ही विक्रेत्यांना प्रदान केलेल्या रकमा जास्त आहेत की कमी आहेत याबद्दल आम्ही काही टिप्पणी करू शकत नाही.

१२. मुंबई वाय-फाय प्रकल्प -

गतवर्षी हा प्रकल्प विवादास्पद झाला. या प्रकल्पासाठी सप्टेंबर, २०१७ मध्ये रु.४०.१३ कोटीची अग्रिम राशी प्राप्त झाली होती, आणि देयक सदर न केलेले उत्पन्न म्हणून ती अद्यापही अन्य चालू देयतांमध्ये दिसून येत आहे. याच प्रकल्पासाठी, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी मे. लार्सन अँड टूब्रो यांना रु.१५.८६ कोटी भांडवली खर्चासाठी प्रदान केले आहेत तसेच महानगर टेलिफोन निगम मर्यादित यांना रु.७.६७ कोटी प्रदान केले आहेत (खालील तक्त्यानुसार) ही देयके बँडविड्थ वापरासाठी तदर्थ (अँड-हॉक) तत्वावर प्रकल्पाच्या खर्चासाठी सादर केली होती. सदर रक्कम परत घेता येईल का याबाबत स्पष्टता नाही आणि कंपनीने त्यासाठी बुडीत कर्जाची तरतूद केली नाही. मागील वित्तीय वर्षामध्ये व्यवस्थापनाने मे. लार्सन अँड टूब्रो यांच्यासाठी रुपये ९४.४३ कोटी व महानगर टेलिफोन निगम मर्यादित यांच्यासाठी रुपये १८.३३ कोटी अतिरिक्त घटनानासापेक्ष दायित्व म्हणून ओळखले आहे, त्याबद्दल विवाद निर्माण झाला आहे व त्यासाठी लेखा पुस्तकामध्ये कोणतीही तरतूद केली नाही.

दिनांक ३१ मार्च, २०२२ पर्यंत लेखा केलेले एकूण प्रकल्प खर्च आणि विक्रेत्यांची थकित रकमा खालीलप्रमाणे आहेत -

विक्रेत्याद्वारे सादर केलेले देयक	एकूण रक्कम	एकूण प्रदान
महानगर टेलिफोन निगम मर्यादित	१५.९३ कोटी	७.६७ कोटी

कंपनीने अद्याप प्रकल्पातील नफा किंवा तोट्याची नेमकी रक्कम निश्चित केलेली नाही. आम्हाला पुरेशी आणि समाधानकारक माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे वित्तीय विवरणांमध्ये दर्शविलेला नफा, मालमत्ता आणि दायित्वांवरील परिणाम याबद्दल आम्ही काही टिप्पणी करू शकत नाही.

१३. फिनटेक प्रकल्प -

ग्लोबल फिनटेक हब स्थापन करणे आणि फिनटेक धोरणांची अंमलबजावणी करणे या संबंधातील शासन निर्णय क्र. डीआयटी-२०१८ / सी.आर-१७ / डी-१/३९ यानुसार स्टार्ट अप प्रोत्साहनाच्या प्रदानाखेरीज फिनटेक खर्चाचा वापर करण्यासाठी खर्चाची वर्गवारी नाही.

शासन निर्णयानुसार फिनटेक प्रकल्पासाठी वेगळे बँक खाते उघडले पाहिजे. दिनांक २०.०४.२०२१ रोजी प्राप्त झालेल्या रु.१० कोटीच्या निधीपैकी, रु.९.९० कोटीची रक्कम दि.१०.०५.२०२१ रोजी स्टेट बँकेमध्ये मुदत ठेवीमध्ये गुंतवण्यात आली. तसेच कंपनीने रु.२३.८७ लाख रुपयांचे व्याज उत्पन्न जमा केले आहे. परंतु व्याज उत्पन्न हे निधीचा (देयतांचा) भाग आहे आणि ते उत्पन्नाचा भाग नसावे. त्यामुळे, नफा-तोटा पत्रक रु.२३.८७ लाख रुपयांनी अधिक दाखवले गेले आहे.

दि.२४.०२.२०२२ रोजी, रु.१० कोटी रुपयांची रक्कम युनियन बँकेच्या खात्यात (सामयिक बँक खाते) हस्तांतरित करण्यात आली आणि मुदत ठेव तयार करण्यात आली नाही. या तारखेनंतरची सर्व देयके युनियन बँकेच्या खात्यातून प्रदान केली जातात. कंपनीने फिनटेक खात्यातील शिल्लक रकमेची निश्चिती करण्यासाठी कोणताही मागोवा शिल्लक ठेवला नाही. त्यामुळे, आम्ही सदर निधीच्या वापराबाबत कोणतीही टिप्पणी करू शकत नाही.

१४. भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक यांच्या परिच्छेदांच्या पूर्ततेचे अहवाल आणि भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक यांनी चालू वित्तीय वर्षात सादर केलेले अर्ध परिच्छेद आम्हाला पुरवले गेले नाहीत व त्यामुळे आम्ही त्यांच्याबद्दल काही टिप्पणी करू शकत नाही.

१५. महात्मा ज्योतिबा फुले शेतकरी कृषी योजना प्रकल्पासाठी झालेल्या खर्चाची लेखा न करणे -

कार्यचालन विभागाने दिलेल्या माहितीनुसार कंपनीने महात्मा ज्योतिबा फुले शेतकरी कृषी योजना प्रकल्पासाठी वित्तीय वर्ष २०१९-२० मध्ये रु.२.४४ कोटी व वित्तीय वर्ष २०२०-२१ मध्ये रु.१.६७ कोटी इतका खर्च केला. तथापि, या खर्चाची लेखा आधीच्या वर्षात कंपनीने केली नाही. तथापि, त्यांच्यासमोर कंपनीने त्याच प्रकल्पाच्या विक्रेत्याने सादर केलेल्या देयकासमोर वित्तीय वर्ष २०२०-२१ मध्ये रु.२.२८ कोटी इतके प्रदान केले व या खर्चाची लेखा केली. सहकार विभागाकडून प्राप्त झालेल्या पत्रांमध्ये प्रदानाच्या अटी व शर्ती स्पष्टपणे नमूद केल्या नव्हत्या. त्यामुळे सदर विभागाने त्याची प्रतिपूर्ती करण्याचे नाकारले व त्यामुळे महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांना कदाचित रोख तोटा होऊ शकतो. तसेच महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांनी शिल्लक रक्कम रु.१.८३ कोटी ही देयता म्हणून ओळखलेली नाही व त्याची लेखा केलेली नाही. त्याचा नफ्यावर व देयतांवर होणा-या परिणामाचा हिशेब केला नाही.

१६. वित्तीय वर्ष २०२०-२१ मधील कर्मचारी वेतनाचा ताळमेळ करीत असताना आम्ही कंपनी कर्मचा-यांच्या नेमणुकीबाबतच्या अभिलेखांची तपासणी चाचणी तत्वावर केली आणि आम्हाला असे ध्यानात आले की वेतन घटक नोंदवहीमध्ये दाखवलेले वेतन हे नेमणूक पत्रामध्ये ठरलेल्या घटकांप्रमाणे नव्हते. अशा वेतनाच्या रचनेमधील अनधिकृत बदलांच्या बाबींची छाननी झाली नाही. याचा कंपनीच्या कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी बाबतच्या आणि उपदानाबाबतच्या दायित्वावर काय परिणाम झाला आहे याचे निर्धारण केले गेले नाही. पुरेशा माहितीच्या अभावी आम्ही अशा व्यवहारांचा कंपनीच्या नफ्यावर आणि मालमत्तेवर व देयतांवरील परिणामाबद्दल टिप्पणी करू शकत नाही.

१७. शासन निर्णय संकीर्ण - २०२०/ प्र.क्र. ५१/ २०/कोषा प्रशा - ५ दिनांक १३ मार्च, २०२० नुसार सर्व बँकेसंबंधीचे व्यवहार व शासकीय कार्यालये, सार्वजनिक उपक्रम व महामंडळे यांच्या अतिरिक्त निधींची गुंतवणूक राष्ट्रीयकृत बँकांच्या मार्फत केली पाहिजे. कंपनीने काही प्रकल्पांसाठी / योजनांसाठी बचत खाती / एस्क्रो खाते खाजगी बँकामध्ये ठेवली आहेत व त्यांच्या मार्फत केले गेले. त्याचा तपशील असा -

बँकेचे नाव आणि खाते	सुरुवातीची शिल्लक	वर्षाभरात खर्च केलेली रक्कम	वर्षाभरातील जमा रक्कम	अंतिम शिल्लक
आयसीआयसीआय बँक - ९०१८	८२,५७,५३,१०५.१३	१,१०,५१,२५४.३४	७४,४२,६५,२७९.७५	९,२५,३९,०७९.७२
आयसीआयसीआय बँक - ६३५२	१,६०,६७,२१,६७९.९६	२,४०,१९,३८,६२८.७५	४,००,८०,५९,५९४.८३	६,००,७१३.८८
इंडसइंड बँक - ४६००	-	३८,१६,३५,९५३.६७	३७,७९,९६,४१६.९२	३६,३९,५३६.७५

वरील महत्वाच्या बाबींच्या (परिच्छेद १ ते २१) संदर्भात आमच्या मतामध्ये कोणताही बदल झालेला नाही.

अस्वीकरण -

लेखापरीक्षणाच्या सुरुवातीच्या टप्प्यात आम्हाला संस्थेच्या स्थापनेपासूनच्या सर्व प्रकल्पांची एक यादी पुरवली होती. त्यामध्ये यादी प्रकल्पाचे नाव व सदर प्रकल्प चालू आहेत की बंद झाले आहेत की प्रगतीपथावर आहेत, याबद्दलचा खुलासा होता. त्यानुसार, आम्ही आमचे लेखापरीक्षण सुरू केले आहे. तथापि आमचे लेखापरीक्षण करताना आम्हाला असे काही प्रकल्प आढळून आले आहेत की त्यात आर्थिक व्यवहार झाले होते परंतु त्यांची नावे दिलेल्या यादीत नव्हती. आणि उदाहरणार्थ भेद्यता मूल्यांकन आणि प्रवेश चाचणी (Vulnerability Assessment and Penetration Testing (VAPT), नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था (Urban Local Bodies ULB) प्रकल्प इत्यादी. आम्हाला यासंबंधी कोणतेही कागदपत्रे किंवा पुष्ट्यर्थ कागदपत्रे पुरवली नव्हती. असे आणखी अनेक प्रकल्प / बाबी असू शकतील. लेखापरीक्षणावरील व्याप्तीवरील अंतर्भूत मर्यादेमुळे, आम्ही यावर आणि दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी कंपनीवरील त्याच्या वित्तीय परिणामावर टिप्पणी करू शकत नाही.

महत्वपूर्ण लेखापरीक्षण बाबी -

आमच्या व्यावसायिक न्यायनिर्णयानुसार महत्वपूर्ण लेखापरीक्षण बाबी म्हणजे अशा बाबी की ज्या चालू काळामध्ये सर्वात महत्वाच्या होत्या. या बाबींचा आम्ही आमच्या वित्तीय विवरणांच्या लेखापरीक्षेत परामर्श घेतला आहे आणि आमचे वित्तीय विवरणांवर मत बनवताना आम्ही वेगळे मत या महत्वपूर्ण बाबींवर मत बनवले नाही.

१) महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांचे उत्पन्न प्रामुख्याने माहिती तंत्रज्ञान प्रकल्प, मनुष्यबळ पुरवणे आणि हाडेवेअरची विक्री करणे यापासून प्राप्त होते. वित्तीय विवरणामध्ये नमूद केलेल्या उत्पन्नाची अचूक नोंद करणे ही या उद्योगातील अंतर्निहित (inherent) जोखीम आहे कारण माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाची देयके तयार करण्याची पद्धती किचकट आहे. या उद्योगामध्ये खूप मोठ्या माहितीवर प्रक्रिया करावी लागतात. विविध सेवांचे मिश्रण या उद्योगात आहे. चालू वर्षात कंपनीने विविध यंत्रणांमार्फत हाडेवेअरची विक्री करणे, तांत्रिक मनुष्यबळाचा पुरवठा करणे इत्यादी बाबी हाताळल्या. एकत्र गठित केलेल्या विक्री पॅकेजमधून प्राप्त होणाऱ्या महसूलाचे विविध घटक ओळखणे, त्या उद्भवण्याच्या व प्राप्त होण्याच्या वेळा ओळखणे, व सदर महसूल अचूक मोजणे यासाठी मोठ्या प्रमाणात व्यवस्थापन न्यायनिर्णयाची आवश्यकता आहे. उपरोक्त एकत्र गठित केलेल्या विक्री पॅकेजमध्ये मनुष्यबळाचा पुरवठा करणे, माहिती तंत्रज्ञान संबंधित प्रकल्प व उत्पादन जसे संकेतस्थळ, पोर्टल आणि उपयोग (ॲप्लिकेशन) आणि किचकट / गुंतागुंतीची सेटिंग यांचा समावेश आहे. व्यवहाराच्या किंमतीचे योग्य आबंटन करण्यासाठी महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या यंत्रणांमध्ये / व्यवस्थांमध्ये (सिस्टीम्स) विश्लेषण आणि न्यायनिर्णय यांची खूप आवश्यकता असते. आम्ही महसूल ओळखणे ही महत्वाची लेखापरीक्षण बाब म्हणून ओळखली कारण महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या कामगिरीचा एक महत्वाचा निर्देशक / सूचक महसूल आहे कारण त्यामध्ये किचकट / गुंतागुंतीची माहिती तंत्रज्ञान यंत्रणा / व्यवस्था व व्यवस्थापन न्यायनिर्णय हे समाविष्ट होतात. त्यामुळे महसूलाची नोंदणी चुकीच्या कालखंडात केली जाऊ शकते किंवा उद्दिष्टे किंवा अपेक्षांची पूर्तता करण्यासाठी त्यामध्ये फेरफार (manipulation) केले जाऊ शकते.

ही बाब आम्ही लेखापरीक्षणात कशी हाताळली -

महसूल ओळखण्याच्या आमच्या पद्धतीमध्ये खालील बाबींचा समावेश होतो -

- ग्राहकांना जारी केलेली देयके नमुना पद्धतीने निवडून त्यांचा तपशील आणि कार्यादेशाच्या अटी व शर्ती यांची तुलना करणे तसेच संबंधित (corresponding) व्यापारी प्राप्याची व ती प्राप्त झाल्याचा तपशील तपासणे.
- विभागांकडून / ग्राहकांकडून व्यापारी प्राप्य आणि अग्रिम यांचा हिशेब करणे यासाठी कार्यचालन विभागाने पुरवलेली माहिती वापरणे व त्यासाठी संगणक सहाय्यित लेखापरीक्षण साधने (इलेक्ट्रॉनिक ऑडीट टूल्स) यांचा वापर करणे आणि प्राप्त झालेल्या निकालांचे वित्तीय अभिलेखांबरोबर ताळमेळ जमवणे.
- विशिष्ट धोका आधारित चाचणी तत्वावर महसूल खात्यामध्ये केलेल्या जटील नोंदींचे मूल्यमापन संबंधित कागदपत्रांबरोबर करणे. या कागदपत्रांमध्ये सेवा कंत्राटे व प्रगती अहवालाचा समावेश आहे.

२) कार्यादेशाची अंमलबजावणी करताना महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित खूप खर्च करते. कार्यचालन विभाग मान्यता दिलेली देयके लेखा व वित्त विभागाला पुरवतात. त्यानंतर लेखा व वित्त विभाग त्या देयकांची लेखा करतात. जी देयके दिली गेली नाहीत, त्याबद्दल लेखा व वित्त विभाग वर्षाखेर तरतूद करतो.

ही बाब आमच्या लेखापरीक्षणात कशी हाताळण्यात आली.

चालू वित्तीय वर्षाशी संबंधित सर्व देयकांची नोंद झाली आहे की नाही, हे तपासण्यासाठीची आमची लेखापरीक्षण प्रक्रिया -

- अ) सर्व लेखा केलेल्या खर्चाचा प्रकल्पनिहाय ठेवलेल्या वेगळ्या फाईलबरोबर उलट तपासणी केली गेली. कार्यचालन विभागाने प्रदान न केलेल्या देयकांची यादी पुरवली. त्या देयकांसाठी लेखा व वित्त विभागाने तरतूद केली होती व उद्गम कर कपातीची लेखा केली होती. तसेच आम्ही नमुना तत्वावर उलट केलेल्या तरतुदींच्या लेख्यांची तपासणी केली तसेच नंतरच्या वर्षात ज्या प्रत्यक्ष देयकांची लेखा केली व त्या लेख्यांची तपासणी केली.
- ब) खर्च खात्यात नोंद केलेल्या जटील नोंदींचे विशिष्ट जोखीम आधारित चाचणी तत्वावर मूल्यमापन केले आणि त्या जटील नोंदींचा तपशील संबंधित कागदपत्रांबरोबर तुलना केली. या कागदपत्रांमध्ये सेवा कराराचे प्रगती अहवाल यांचा समावेश होतो.

एकल वित्तीय विवरणांबद्दल व्यवस्थापनाची जबाबदारी -

- १) कंपनी कायदा, २०१३ (“अधिनियम”) च्या कलम १३४ (५) मध्ये नमूद केलेल्या बाबींसाठी कंपनीचे संचालक मंडळ जबाबदार आहे, ही जबाबदारी आर्थिक स्थितीचे खरे आणि न्याय्य दृश्य देणारी वित्तीय विवरणे तयार करण्याच्या संदर्भात आहे. कंपनी कायदा कलम १३३ अंतर्गत विहित केलेल्या भारतीय लेखा मानकांसह, भारतात सामान्यतः स्वीकारल्या जाणाऱ्या लेखा तत्वांनुसार वित्तीय विवरणे तयार करण्यासाठी कंपनीचे संचालक मंडळ जबाबदार आहे.
- २) यामध्ये पुढील गोष्टींचा देखील समावेश होतो. कंपनीच्या मालमत्तेचे रक्षण करण्यासाठी आणि फसवणूक आणि इतर अनियमितता रोखण्यासाठी आणि शोधण्यासाठी कायद्याच्या तरतुदींनुसार पुरेशा लेखा नोंदी ठेवणे, योग्य लेखा धोरणांची निवड, वाजवी व विवेकपूर्ण निर्णय, अंदाज बांधणे आणि पुरेशा अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणांची रचना, अंमलबजावणी आणि देखभाल, जे लेखांकन नोंदीची अचूकता आणि पूर्णतः सुनिश्चित करण्यासाठी प्रभावीपणे कार्यरत होते ते करणे, भारतीय लेखा मानके यांनुसार वित्तीय विवरण तयार करणे आणि सादर करणे, फसवणूक किंवा त्रुटीमुळे, महत्वाच्या चुकीच्या विधानापासून मुक्त यांच्याशी संबंधित अशी वित्तीय विवरणे जी वित्तीय स्थितीची खरे आणि निष्पक्ष दृश्य देतात, ती तयार करणे यांचा देखील समावेश होतो.
- ३) एकल वित्तीय विवरणपत्रे तयार करताना, व्यवस्थापन एकतर कंपनी गुंडाळण्याचा किंवा कंपनीचे कामकाज थांबवण्याचा विचार करत नाही तोपर्यंत, किंवा तसे (कंपनी गुंडाळण्याचा किंवा कंपनीचे कामकाज थांबवण्याचा) करण्याशिवाय कंपनीला कोणताही वास्तववादी पर्याय नाही, अशी परिस्थिती आहे तोपर्यंत. कंपनीला चालू कंपनी तत्व लागू असल्याप्रमाणे, आणि लेखाविषयक चालू बाबी यांचा आधार वापरण्याच्या कंपनीच्या क्षमतेचे मूल्यांकन करण्यासाठी व्यवस्थापन जबाबदार आहे.

४) वित्तीय विवरणपत्रे तयार करताना, व्यवस्थापनाला कंपनीचा व्यवसाय ज्या क्षेत्रात आहे, त्याबाबत विचार करून वित्तीय विवरणपत्रात समाविष्ट असलेल्या विविध घटकांवर कोविड-१९ चा कोणता परिणाम झाला आहे, याबाबत तपशीलवार मुल्यमापन करावयाचे आहे. कंपनीचे संचालक मंडळ हे कंपनीच्या वित्तीय अहवाल करण्याच्या कार्यपद्धतीवर देखरेख ठेवण्यास जबाबदार आहे.

लेखापरीक्षकांची जबाबदारी -

वित्तीय विवरणे फसवणूक किंवा त्रुटीमुळे भौतिक चुकीच्या विधानापासून मुक्त आहेत अथवा नाही हे वाजवी आश्वासन मिळवणे, आणि आमचे मत समाविष्ट करणारा लेखापरीक्षण अहवाल जारी करणे हे आमचे उद्दिष्ट आहे. वाजवी हमी ही उच्च पातळीची हमी आहे, परंतु लेखापरीक्षणाच्या मानकांनुसार केले जाणारे लेखापरीक्षण जेव्हा अस्तित्वात असेल तेव्हा आमचे उद्दिष्ट नेहमीच चुकीचे विधान शोधून काढेल याची हमी नाही. चुकीची विधाने ही फसवणूक किंवा त्रुटींमधून उद्भवू शकतात आणि महत्वपूर्ण म्हणून विचारात घेण्यात येतात जर, वैयक्तिकरीत्या किंवा एकत्रितपणे, या चुकीच्या विधानांच्या आधारे घेतलेल्या वापरकर्त्यांच्या आर्थिक निर्णयांवर प्रभाव पडू शकतो.

लेखापरीक्षेच्या मानकांनुसार लेखापरीक्षणाचा एक भाग म्हणून, आम्ही व्यावसायिक निर्णय घेतो आणि संपूर्ण लेखापरीक्षेमध्ये व्यावसायिक संशय कायम ठेवतो.

- फसवणूक किंवा त्रुटीमुळे, वित्तीय विवरणाच्या भौतिक चुकीच्या विधानाच्या जोखमी ओळखणे आणि त्यांचे मूल्यांकन करणे, त्या जोखमींना प्रतिसाद देणारी लेखापरीक्षा प्रक्रिया तयार करणे आणि पार पाडणे आणि आमच्या मताचा आधार देण्यासाठी पुरेसे आणि योग्य लेखापरीक्षण पुरावे मिळवणे, फसवणुकीमुळे उद्भवलेल्या भौतिक चुकांच्या विधानाचा शोध न लागण्याची जोखीम त्रुटीचे परिणाम एकापेक्षा जास्त आहेत, कारण फसवणुकीत संगनमत, खोटेपणा, हेतूपुरस्सर वगळणे, चुकीचे सादरीकरण किंवा अंतर्गत नियंत्रण अधिलिखित यांचा समावेश असू शकतो.
- परिस्थितीत योग्य असलेल्या लेखापरीक्षा प्रक्रियेची रचना करण्यासाठी लेखापरीक्षणाशी संबंधित अंतर्गत नियंत्रणाची माहिती मिळवणे, कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४३ (३) (i) अंतर्गत, कंपनीकडे पुरेशी अंतर्गत आर्थिक नियंत्रण प्रणाली आहे की नाही आणि अशा नियंत्रणांची कार्यक्षमता यावर आमचे मत व्यक्त करण्यासाठी आम्ही जबाबदार आहोत.
- वापरलेल्या लेखा धोरणांच्या योग्यतेचे आणि लेखा अंदाज आणि व्यवस्थापनाद्वारे केलेल्या संबंधित प्रकटीकरणांच्या वाजवीपणाचे मूल्यांकन करणे.
- व्यवस्थापनाच्या वापराच्या योग्यतेवर निष्कर्ष काढणे, लेखांकनाच्या चालू व्यवसाय संस्था यांच्या आधारावर आणि प्राप्त झालेल्या लेखापरीक्षण पुराव्याच्या आधारावर, घटना किंवा परिस्थितीशी संबंधित भौतिक अनिश्चितता अस्तित्वात आहे की नाही ज्यामुळे कंपनीच्या चालू संस्था म्हणून चालू ठेवण्याच्या क्षमतेवर महत्वपूर्ण शंका येऊ शकते. जर आम्ही असा निष्कर्ष काढला की भौतिक अनिश्चितता अतिस्त्वात आहे, तर आम्हाला आमच्या लेखापरीक्षण अहवालात आर्थिक विवरणपत्रामधील संबंधित खुलाशांकडे लक्ष वेधून घेणे आवश्यक आहे किंवा जर असे खुलासे अपुरे असतील तर आमचे मत सुधारणे आवश्यक आहेत. आमचे निष्कर्ष आमच्या लेखापरीक्षण अहवालाच्या तारखेपर्यंत मिळालेल्या लेखापरीक्षण पुराव्यावर आधारित आहेत. तथापि, भविष्यातील घडामोडी किंवा परिस्थितीमुळे कंपनी पुढे चालू राहणे बंद होऊ शकते.

- वित्तीय विवरणांचे एकूण सादरीकरण, रचना आणि सामग्रीचे मूल्यमापन करणे ज्यामध्ये प्रकटीकरण समाविष्ट आहे आणि वित्तीय विवरणपत्र हे अंतर्निहित व्यवहार आणि घटनांचे योग्य सादरीकरण साध्य करण्याच्या पद्धतीने प्रतिनिधीत्व करतात की नाही हे तपासणे आवश्यक आहे.

महत्त्वपूर्णता म्हणजे स्वतंत्र आर्थिक विवरणांमधील चुकीच्या माहितीचे असे प्रमाण, जे वैयक्तिकरित्या किंवा एकत्रितपणे, आर्थिक विवरणांच्या वाजवी माहिती असलेल्या वापरकर्त्यांच्या आर्थिक निर्णयावर प्रभाव टाकण्याची शक्यता निर्माण करते. आम्ही आमच्या i) लेखापरीक्षण कार्याची व्याप्ती आखताना आणि आमच्या कामाच्या निष्कर्षांचे मूल्यांकन करताना, तसेच वित्तीय विवरणातील कोणत्याही ओळखल्या गेलेल्या ii) चुकीच्या विधानांच्या परिणामाचे मूल्यांकन करण्यासाठी, परिमाणात्मक महत्त्वाचे निकष आणि गुणात्मक घटकांचा विचार करतो.

आम्ही आमच्या लेखापरीक्षणादरम्यान ओळखल्या जाणाऱ्या अंतर्गत नियंत्रणातील कोणत्याही महत्त्वाच्या कमतरतांसह, इतर बाबींसह, लेखापरीक्षणाची नियोजित व्याप्ती आणि वेळ आणि महत्त्वपूर्ण लेखापरीक्षण निष्कर्षाबाबत प्रशासनासाठी जबाबदार असलेल्यांशी आम्ही संवाद साधतो.

आम्ही नैतिक प्रशासकीय आवश्यकतांचे पालन केल्याचे आणि आमच्या स्वातंत्र्यावर वाजवीपणे विचार करता येईल अशा सर्व संबंधित व इतर बाबींशी संवाद साधण्यासाठी, आणि जेथे लागू असेल, संबंधित सुरक्षा उपाय योजनांचे पालन केले आहे असे विधान प्रशासनासाठी जबाबदार असणाऱ्यांना सादर करतो.

प्रशासकीय त्रुटी असलेल्यांशी संवाद साधलेल्या प्रकरणांवरून, आम्ही त्या बाबी निर्धारित करतो ज्या वर्तमान कालावधीच्या आर्थिक विवरणांच्या लेखापरीक्षणात सर्वात महत्त्वाच्या होत्या आणि म्हणूनच त्या मुख्य लेखापरीक्षणाच्या बाबी आहेत. आम्ही आमच्या लेखापरीक्षकांच्या अहवालात या प्रकरणांचे वर्णन करतो जोपर्यंत कायदा किंवा नियम या प्रकरणाबद्दल सार्वजनिक प्रकटीकरण प्रतिबंधित करत नाहीत किंवा जेव्हा, अत्यंत दुर्मिळ परिस्थितीत, आम्ही ठरवतो की, आमच्या अहवालात प्रकरण संप्रेषित केले जाऊ नये कारण असे केल्याचे प्रतिकूल परिणाम अशा संप्रेषणाच्या सार्वजनिक हिताच्या फायद्यासाठी वाजवीपणे अपेक्षित आहेत.

इतर कायदेशीर आणि नियामक आवश्यकतांवरील अहवाल -

१. कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४३ उपकलम (११) नुसार भारताच्या केंद्र सरकारने जारी केलेल्या कंपनी (लेखापरीक्षण अहवाल) आदेश २०२० मधील आदेशानुसार आम्ही “परिशिष्ट अ” मध्ये आदेशाच्या परिच्छेद ३ आणि ४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या बाबींवर, लागू करण्यासाठीच्या मर्यादेपर्यंत एक विधान देतो.

२. कायद्याच्या कलम १४३ (३) नुसार, आम्ही अहवाल देतो की,

अ) लेखा पुस्तके ठेवणे व त्याच्याशी संबंधित अशा सर्व बाबींबद्दलचे आक्षेप आमच्या सशर्त मतासाठी पाया हा परिच्छेद आणि प्रकरणावर जोर देणारे परिच्छेदामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे आहेत.

- ब) आम्ही आमच्या लेखापरीक्षणाच्या उद्देशांसाठी आमच्या सर्वोत्तम ज्ञान आणि विश्वासानुसार आवश्यक असलेली सर्व माहिती आणि स्पष्टीकरणे आम्ही मागितली आहेत आणि आमच्या सशर्त मतासाठी पाया आणि बाबींवर भर या परिच्छेदात वर्णन केलेल्या बाबी / त्यांचे परिणाम / संभाव्य परिणाम या व्यतिरिक्त ती आम्हाला प्राप्त झाली आहेत.
- क) आमच्या सशर्त मतासाठी पाया आणि बाबींवर भर या परिच्छेदात वर्णन केलेल्या बाबीचा कंपनीच्या कार्यावर प्रतिकूल परिणाम होऊ शकतो.
- ड) आमच्या मते, आमच्या सशर्त मतासाठी पाया आणि बाबींवर भर या परिच्छेदात वर्णन केलेल्या बाबी / त्यांचे परिणाम / संभाव्य परिणाम या व्यतिरिक्त कायदानुसार आवश्यक असलेली योग्य हिशोबाची पुस्तके कंपनीने आतापर्यंत ठेवली आहेत असे आमच्या तपासणीतून दिसून येते.
- इ) आमच्या सशर्त मतासाठी पाया आणि बाबींवर भर या परिच्छेदात वर्णन केलेल्या बाबी / त्यांचे परिणाम / संभाव्य परिणाम या व्यतिरिक्त ताळेबंद, इतर सर्वसमावेशक उत्पन्नासह नफा आणि तोटा विवरण, लेखा पुस्तकांशी सहमत आहेत.
- फ) आमच्या सशर्त मतासाठी पाया आणि बाबींवर भर या परिच्छेदात वर्णन केलेल्या बाबी / त्यांचे परिणाम / संभाव्य परिणाम या व्यतिरिक्त उपरोक्त वित्तीय विवरणे कंपनी (लेखा) नियम, २०१४ च्या नियम ७ सह वाचलेल्या कायद्याच्या कलम १३३ अंतर्गत विहित केलेल्या भारतीय लेखा मानकांचे पालन करतात.
- ग) कंपनीच्या वित्तीय विवरणांच्या संदर्भात अंतर्गत वित्तीय विवरणांबाबत आणि त्यांच्या कार्यकारी परिणामकारकतेबाबत आम्ही परिशिष्ट “ब” मध्ये अहवाल दिला आहे तो पहावा.
- ह) ३१ मार्च, २०२१ रोजी संचालक मंडळाने अभिलेखांवर घेतलेल्या संचालकांकडून प्राप्त झालेल्या लेखी निवेदनांच्या आधारे, ३१ मार्च, २०२१ रोजी कोणत्याही संचालकांना अधिनियमाच्या कलम १६४ (२) नुसार संचालक म्हणून नियुक्त केल्यापासून अपात्र ठरविण्यात आलेले नाही.
- आय) कंपनी (लेखापरीक्षक आणि लेखापरीक्षक) नियम, २०१४ च्या नियम ११ नुसार लेखापरीक्षकांच्या अहवालात समाविष्ट करावयाच्या इतर बाबींच्या संदर्भात, आमच्या मते आणि आमच्या सर्वोत्तम माहितीनुसार आणि आम्हाला दिलेल्या स्पष्टीकरणानुसार
- सशर्त मताचा पाया आणि बाबींवरील भर या उपरोक्त परिच्छेदामधील बाबींचा संभाव्य परिणाम वगळल्यास कंपनीने प्रलंबित खटल्यांचा कंपनीच्या वित्तीय परिस्थितीवरील परिणाम तिच्या एकल वित्तीय विवरणांमध्ये प्रकट केला आहे.
 - सशर्त मताचा पाया आणि बाबींवरील भर या उपरोक्त परिच्छेदामधील बाबींचा संभाव्य परिणाम वगळल्यास कंपनीने लागू असलेल्या कायद्याच्या आवश्यकतांनुसार किंवा लेखामानकांनुसार आधीच माहिती होऊ शकणाऱ्या महत्वाच्या तोट्यांसाठी महत्वाच्या तरतुदी केल्या आहेत.
 - कंपनीने कोणतीही रक्कम गुंतवणूकदार शिक्षण आणि संरक्षण निधीमध्ये हस्तांतरित करणे आवश्यक नव्हते.

कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३ (५) नुसार लेखापरीक्षकांनी सादर करण्याच्या अहवालामध्ये समाविष्ट करण्याच्या अन्य बाबी यांचा अहवाल -

आम्ही महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित (महाआयटी) च्या वित्तीय विवरणपत्राची लेखापरीक्षा केली आहे ज्यात दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीचा ताळेबंद, दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठीचे नफा-तोटा यांचे विवरण, आणि दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षाचे रोख प्रवाह विवरण, तसेच महत्त्वपूर्ण लेखा धोरणांचा सारांश आणि इतर स्पष्टीकरणात्मक माहितीचा सारांश समाविष्ट आहे

कंपनी कायद्याचे कलम १४३ (५) मधील आदेशानुसार आमच्या टिप्पण्या खालीलप्रमाणे आहेत.

अ.क्र.	भारताचे महालेखापरीक्षक व निरीक्षक यांनी दिलेले आदेश	टिप्पणी
१.	माहिती तंत्रज्ञान (आयटी) प्रणालीद्वारे (टॅली ईआरपी - ९) सर्व लेखा व्यवहारांवर प्रक्रिया करण्यासाठी कंपनीकडे यंत्रणा आहे का ? - होय असल्यास, लेख्यांच्या सचोटी बाबत तसेच माहिती तंत्रज्ञान (IT) प्रणालीबाहेरील लेखा व्यवहारांच्या प्रक्रियेचे परिणाम आणि आर्थिक परिणाम, जर काही असतील तर सांगावे.	लेखा पुस्तके टॅली ईआरपी मध्ये ठेवली जातात व सर्व लेखा व्यवहार टॅली ईआरपी मार्फत केले जातात.
२.	सध्याच्या कर्जाची पुनर्रचना किंवा कर्जाची परतफेड करण्यास कंपनीच्या अक्षमतेमुळे कर्जदाराने कंपनीला दिलेले कर्ज/ कर्जव्याज इत्यादी माफ/ निर्लेखित करण्याची /पुनर्रचित करण्याची प्रकरणे आहेत काय ? अशा बाबींची योग्य लेखा केली आहे काय ? (जर कर्ज देणारी शासकीय कंपनी असेल तर हा आदेश त्या कर्ज देणाऱ्यांच्या वैधानिक लेखापरीक्षकांना लागू आहे.	कर्ज / कर्ज व्याज इत्यादी माफ / निर्लेखित करण्याची / पुनर्रचित करण्याची कोणतीही प्रकरणे नाहीत.
३.	केंद्र आणि राज्य सरकार कडून प्राप्त निधीचा त्याच्या अटी व शर्तीनुसार योग्य रीतीने लेखाजोखा / उपयोग केला गेला का? विचलन झालेल्या प्रकरणाची यादी करा.	कंपनीने मोठ्या प्रकल्पांसाठी प्रकल्पनिहाय वेगळी बँक खाती ठेवली नाहीत. मोठ्या प्रकल्पांसाठी प्राप्ती व प्रदान एकाच बँक खात्यातून केली जात आहेत. त्यामुळे प्रकल्पाच्या निधीच्या शिल्लक रकमा ओळखणे अवघड जात असे. तरीसुद्धा आम्ही अशी काही उदाहरणे शोधून काढली की जिथे विशिष्ट प्रकल्पासाठीचा निधी प्राप्त होण्याआधी प्रकल्पाचा खर्च केला गेला. ती उदाहरणे खाली दिली आहेत. अ) इस्पितळ व्यवस्थापन माहिती यंत्रणा (एचएमआयएस) या प्रकल्पाच्या बाबतीत - चालू वित्तीय वर्षामध्ये अन्य प्रकल्पाच्या निधीतून रु.२५.४७ कोटी रुपयांची रक्कम इस्पितळ व्यवस्थापन माहिती यंत्रणा एका विशिष्ट विक्रेत्याच्या देयकांच्या प्रदानासाठी

वापरले गेले. हा निधीचा गैरवापर आहे, कारण हा निधी संबंधित विभागाकडून प्राप्त झाला नव्हता.

विभागशः उपआदेश खालीलप्रमाणे आहेत -

अ.क्र.	भारताचे महालेखापरीक्षक व निरीक्षक यांनी दिलेले विभागशः विशेष उप आदेश	टिप्पणी												
१.	लेखापरीक्षण अहवालात नमूद केलेला नफा / तोटा कंपनीच्या नफ्यात किंवा तोटाच्या विधानानुसार आहे का?	होय. लेखापरीक्षण अहवालात नमूद केलेला नफा तोटा कंपनीच्या नफा तोटा विधानानुसार आहे.												
२.	जर कंपनीने आपले कार्यचालन किंवा त्याचा काही भाग याचे संगणकीकरण केले असेल तर कंपनीची किती माहिती इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात आहे, कार्यकलापाच्या कोणत्या भागाचे संगणकीकरण झाले आहेत जसे लेखा, विक्री विभागाच्या कर्मचाऱ्यांची माहिती, वेतनपत्र, मालसाठा इत्यादी आणि कंपनीने आपली माहिती / सॉफ्टवेअर / हार्डवेअर याच्या सुरक्षेसाठी काही उपाय योजना केली आहे.	कंपनीने आपली लेखा माहिती टॅली ईआरपी सॉफ्टवेअरमध्ये ठेवली आहे आणि तिचा प्रवेशाधिकार (access) हा कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या कार्य भूमिका व कर्तव्ये यांनुसार प्राधिकृत अधिकाऱ्यांना दिला आहे. तो वापरण्याचा ओळख क्रमांक (युजर आयडी) व पासवर्ड या स्वरूपात दिला आहे. वेतनपत्रासाठी कंपनी सर्वार्थ ऑप्लीकेशन वापरत आहे. हार्डवेअर खरेदी व विक्रीसाठी उत्पादने स्ट्रेड शीटमध्ये ठेवलेली आहेत.												
३.	मोठ्या भांडवली खर्चाचे खर्च / नफा विश्लेषण अंतर्गत परताव्याचा दर / परताव्याचा काळ (इंटरनल रेट ऑफ रिटर्न / पे बॅक पीरियड) यांच्यासह परीक्षण करा.	कंपनीने विविध प्रकल्प जसे वेबसाईट, पोर्टल, ऑप्लीकेशन व विकासासंबंधीचे प्रकल्प यांच्यासाठी सर्व्हर / पॅकेज यांची खरेदी केली. <table border="1"> <thead> <tr> <th>मालमत्ता</th><th>भांडवलीकरणाची तारीख</th><th>किंमत</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>सर्व्हर</td><td>१८.०२.२०२०</td><td>८७,०९,२१४.००</td></tr> <tr> <td>एसक्यूएल सर्व्हर</td><td>२८.०१.२०२०</td><td>१,१३,००,८७०.००</td></tr> <tr> <td>एसक्यूएल सर्व्हर लायसन्स</td><td>०४.०३.२०२०</td><td>१,५८,६४,१००.००</td></tr> </tbody> </table> सर्व्हर मालमत्ता विविध प्रकल्पासाठी व प्लॅटफॉर्मसाठी वापरले जातात जसे ऑप्लीकेशन विकसित करणे, वेबसाईट, माहिती साठवून ठेवणे इत्यादी. खर्च / नफा विश्लेषण अंतर्गत परताव्याचा दर / परताव्याचा काळ (इंटरनल रेट ऑफ रिटर्न / पे बॅक पीरियड) याचे विश्लेषण यांचे परीक्षण करणे अवघड आहे.	मालमत्ता	भांडवलीकरणाची तारीख	किंमत	सर्व्हर	१८.०२.२०२०	८७,०९,२१४.००	एसक्यूएल सर्व्हर	२८.०१.२०२०	१,१३,००,८७०.००	एसक्यूएल सर्व्हर लायसन्स	०४.०३.२०२०	१,५८,६४,१००.००
मालमत्ता	भांडवलीकरणाची तारीख	किंमत												
सर्व्हर	१८.०२.२०२०	८७,०९,२१४.००												
एसक्यूएल सर्व्हर	२८.०१.२०२०	१,१३,००,८७०.००												
एसक्यूएल सर्व्हर लायसन्स	०४.०३.२०२०	१,५८,६४,१००.००												

४.	प्राप्त झालेले अनुदान / कर्ज / मदत यांचा परिणामकारक उपयोग करणे याच्या यंत्रणेचे परीक्षण करा व निधी अन्यत्र वळवल्याच्या घटनांची यादी करा.	कंपनीने आपल्या प्रकल्पासाठी / कार्यचालनासाठी कोणतेही कर्ज घेतले नाही किंवा कंपनीला कोणतेही अनुदान / मदत मिळाली नाही.
----	--	--

सी. आर. सागदेव अँड कंपनी यांच्याकरिता
सनदी लेखापाल
संस्था नोंदणी क्रमांक - १०८९५९W

सही/-
(सीए पियुष व्ही. लुथ्रा)
भागीदार
सदस्यत्व क्रमांक - १७४८६३
युडीआयएन - २४१७४८६३BKFHIL९६७५

दिनांक - १४.०८.२०२४
ठिकाण - मुंबई

**महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या वित्तीय अहवालांवरील
स्वतंत्र लेखापरीक्षकांच्या सम तारखेच्या अहवालावरील परिशिष्ट “अ”**

(आमच्या सम तारखेच्या अहवालाच्या इतर कायदेशीर आणि नियामक आवश्यकतांवरील अहवाल अंतर्गत परिच्छेद ३० मध्ये
संदर्भित)

आमच्या आमच्या लेखापरीक्षणावर मध्ये आम्ही मागितलेल्या आणि आम्हाला दिलेल्या माहितीनुसार आणि आम्ही तपासलेल्या नोंदीच्या आधारे, आणि आमच्या सर्वोत्तम माहिती व विश्वासानुसार असे विधान करतो की,

i)	अ)आम्हाला दिलेल्या माहितीनुसार व खुलाशांनुसार कंपनीने आपल्या मालमत्तेची, संयंत्रांची, साधने व उपकरणांची संख्यात्मक तपशील व ठिकाणे दर्शवणारा पूर्ण तपशील देणारे अभिलेख ठेवलेले नाहीत. ब) कंपनीने सर्व मालमत्तेची प्रत्यक्ष पडताळणी कंपनीच्या स्थापनेपासून केली नाही. (क) कंपनीकडे स्वतःच्या मालकीची कोणतीही अचल संपत्ती नाही. त्यामुळे आदेशाच्या कलम ३ (i)(क) नुसार अहवाल करणे लागू होत नाही.
ii)	कंपनी माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रात काम करते. कंपनीच्या हार्डवेअरचा मालसाठा स्प्रेड शीटवर ठेवला जातो.
iii)	आम्हाला दिलेल्या माहितीनुसार व खुलाशांनुसार कंपनीने कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १८९ अंतर्गत ठेवल्या जाणा-या नोंदवहीमध्ये समाविष्ट होणा-या कोणत्याही कंपन्या, भागीदारी संस्था, मर्यादित दायित्व भागीदारी संस्था किंवा अन्य कोणत्याही पक्षकारांना सुरक्षित किंवा असुरक्षित कर्ज दिले नाही. त्यामुळे आदेशाचा परिच्छेद ३ (iii) (अ) (ब) (क) कंपनीला लागू नाही.
iv)	अहवालाधीन काळामध्ये कंपनीने तिच्या कोणत्याही संचालकाला किंवा ज्या व्यक्तीमध्ये कंपनीला रस आहे त्या व्यक्तीला कोणतेही कर्ज (यामध्ये पुस्तकी लेखा पुस्तकी कर्जाने प्रतिनिधीत्व केलेल्या कर्जाचा समावेश आहे) दिले नाही तसेच कोणतीही गुंतवणक केलेली नाही त्यामुळे सदर आदेशाचे कलम (iv) कंपनीला लागू नाही.
v)	आमच्या मते आम्हाला प्राप्त झालेली माहिती आणि देण्यात आलेल्या स्पष्टीकरणानुसार कंपनीने अधिनियमाच्या कलम ७३, ७४, ७५ आणि ७६ आणि त्याअंतर्गत तयार केलेल्या नियमांनुसार अधिसूचित केलेल्या मर्यादेपर्यंत जनतेकडून कोणत्याही ठेवी स्वीकारलेल्या नाहीत. त्यामुळे आदेशाचा परिच्छेद ५ (अ) (ब) आणि (क) कंपनीला लागू नाही.
vi)	केंद्र शासनाने परिव्यय अभिलेख ठेवण्याच्या नियमांच्या कलम १४८ (१) च्या तरतुदीनुसार निर्देशित लेखे आणि अभिलेख तयार करण्याचे आदेश कंपनीला दिले नाहीत.
vii)	अ) आमच्या मते आम्हाला प्राप्त झालेली माहिती आणि देण्यात आलेल्या स्पष्टीकरणानुसार आणि आम्ही तपासलेल्या नोंदीच्या आधारे कंपनीने भविष्यनिर्वाह निधी, कर्मचाऱ्यांचा राज्य विमा, आयकर, विक्रीकर / मूल्यवर्धित कर, सेवा कर, वस्तू आणि सेवा कर, सीमा शुल्क, उत्पादन शुल्क, सेस अशा निर्विवाद वैधानिक देय आणि कंपनीस लागू असलेले यथायोग्य प्राधिकरणांना देय असलेले इतर वैधानिक देय सर्वसाधारणपणे नियमितपणे अदा केलेली आहेत.

	ब) आमच्या मते आम्हाला प्राप्त झालेली माहिती आणि देण्यात आलेल्या स्पष्टीकरणानुसार आणि आम्ही तपासलेल्या नोंदीच्या आधारे आयकर, विक्रीकर, सेवा कर , सीमा शुल्क, अबकारी शुल्क नियमितपणे अदा केलेली आहेत.
viii)	कंपनीने कोणत्याही वित्तीय संस्था, बँका, शासन यांचेकडून कर्ज घेतले नाही त्यामुळे आदेशाचा परिच्छेद ३ (viii) कंपनीला लागू नाही.
ix)	कंपनीने वर्षादरम्यान प्रारंभिक सार्वजनिक प्रस्ताव किंवा पुढील सार्वजनिक प्रस्ताव (कर्ज साधनांसह) किंवा प्राधान्य वाटप किंवा शेअर्स किंवा परिवर्तनीय डिबेंचर (पूर्णपणे, अंशतः किंवा वैकल्पिकरित्या परिवर्तनीय) च्या खाजगी प्लेसमेंटद्वारे कोणतेही पैसे उभे केलेले नाहीत. त्यानुसार, आदेशाचा परिच्छेद (ix) कंपनीला लागू नाही.
x)	दिनांक ०१.०४.२०१६ ते दिनांक ३१.०३.२०२२ या काळात केल्या गेलेल्या न्यायवैद्यक शास्त्रीय लेखापरीक्षणाबाबत आम्हाला कळवले गेले. त्याचा अहवाल दिनांक १२.०९.२०२२ रोजी सादर केला गेला. त्यामध्ये कंपनीच्या एका कर्मचा- याने कंपनीच्या निधीचा गैरव्यवहार केला व तो व्यवहार कंपनीविरुद्ध अफरातफर झाला असे ठरवले गेले असा अहवाल केला गेला. कंपनीने आम्हाला असे कळवले की, आम्ही केलेल्या निरीक्षणाबाबत कालबद्धरीत्या कंपनी कृती करील आणि कंपनीच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजीच्या कालखंडाच्या लेखा पुस्तकात त्या अहवाल केलेल्या बाबींसंबंधित लेखा नोंदी पारित केल्या जाणार नाहीत. आम्ही ही बाब आमच्या “सशर्त मतांसाठी पाया” या परिच्छेदामधील मुद्दा क्र.१२ मध्ये ठळकपणे मांडली आहे. आम्हाला दिलेल्या माहितीनुसार आणि स्पष्टीकरणानुसार आणि आम्ही तपासलेल्या नोंदीच्या आधारे, कंपनीने कोणतीही फसवणूक केलेली नाही आणि कंपनीची कोणतीही महत्वाची फसवणूक वर्षभरात लक्षात आली नाही किंवा नोंदवली गेली नाही.
xi)	व्यवस्थापकीय कर्मचार्यांच्या वेतना बदलचे कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १९७ कंपनीला लागू नाही त्यामुळे आदेशाचा परिच्छेद ३ (११) कंपनीला लागू नाही.
xii)	आमच्या मते, कंपनी ही निधी कंपनी नाही त्यानुसार, आदेशाचे खंड ३ (xii) लागू होत नाही.
xiii)	ही कंपनी पूर्णपणे राज्य शासनाच्या मालकीची आहे. त्यामुळे आमच्या मते संबंधित पक्षकारांबरोबरच्या व्यवहारा बाबतच्या तरतुदी लागू नाहीत.
xiv)	कंपनीने २०२१-२०२२ या वर्षादरम्यान समभाग किंवा परिवर्तनीय कर्जरोखे (पूर्णपणे, अंशतः किंवा वैकल्पिकरित्या परिवर्तनीय) च्या प्राधान्य वाटप किंवा खाजगी प्लेसमेंटद्वारे कोणतेही पैसे उभे केलेले नाहीत. त्यानुसार, आदेशाचे खंड ३ (xiv) कंपनीला लागू होत नाही.
xv)	कंपनीने तिचे संचालक किंवा त्याच्याशी संबंधित व्यक्तींसोबत कोणतेही गैर-रोखीचे व्यवहार केलेले नाहीत. त्यामुळे आदेशाचे कलम ३ (xv) कंपनीला लागू होत नाही.

xvi)	अ) कंपनीला भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ च्या ४५-IA अंतर्गत नोंदणीकृत असणे आवश्यक नाही. ब) कंपनीने भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ यांच्या तरतुदीनुसार भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडून वैध नोंदणी प्रमाणपत्राशिवाय (COR) कोणतेही बिगर बँकींग व्यवसाय, वित्तीय व गृहनिर्माणासाठी वित्त पुरवठ्याचे कार्य केले नाही. क) कंपनी रिझर्व्ह बँकेने घालून दिलेल्या नियमांनुसार गाभा गुंतवणूक कंपनी (कोअर इन्व्हेस्टमेंट कंपनी) गटाची सदस्य नाहीत्यामुळेच आदेशाचा परिच्छेद ३ (xiv) (अ), कलम ३ (xvii) (ब) अंतर्गत अहवाल देणे आवश्यक नाही. ड) कंपनीचा कोणताही गट नाही. त्यामुळे आदेशाचे कलम ३ (xvi) ड) कंपनीला लागू होत नाही.
xvii)	कंपनीला चालू वित्तीय वर्षामध्ये रोख तोटा झाला नाही. तसेच लगतच्या आधीच्या वर्षातही रोख तोटा झाला नाही.
xviii)	या वर्षात वैधानिक लेखापरीक्षकांनी राजीनामा दिला नाही. त्यामुळे आदेशाचे कलम ३ (xviii) कंपनीला लागू नाही.
xix)	वित्तीय गुणोत्तरे, वित्तीय मालमत्तेचे वय व त्या वित्तीय मालमत्ता परिपक्व होण्याच्या अपेक्षित तारखा तसेच वित्तीय देयता देण्याच्या अपेक्षित तारखा, वित्तीय विवरणाबरोबरील अन्य माहिती, संचालक मंडळाच्या योजनांबाबतची तसेच व्यवस्थापनाच्या योजनांबाबतची आमची माहिती आणि आमच्या गृहितकांना आधारभूत होण्याच्या माहितीच्या परीक्षणानंतर अशी कोणतीही महत्वाची अनिश्चितता लेखापरीक्षण अहवालाच्या दिवशी आमच्या नजरेला आली नाही की ताळेबंदाच्या दिवशी असलेल्या त्या देयता एक वर्षामध्ये ज्यावेळी ती देय होईल त्यावेळी ती प्रदान करण्यासाठी कंपनी सक्षम असणार नाही.
xx)	कंपनीने कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३५ अंतर्गत कोणत्याही प्रावधानाची पूर्तता केली नाही. आम्ही आमच्या 'सशर्त मत' (मुद्दा क्रमांक २) मध्ये ही बाब निदर्शनास आणली आहे.
xxi)	कंपनीकडे कोणतीही गट कंपनी नाही. त्यामुळे, कंपनी आपले एकल वित्तीय विवरणपत्र तयार करते त्यामुळे आदेशाचे कलम (xviii) कंपनीला लागू होत नाही.

सी. आर. सागदेव अँड कंपनी यांच्याकरिता

सनदी लेखापाल

संस्था नोंदणी क्रमांक - १०८९५९W

सही/-

(सीए पियुष व्ही. लुथ्रा)

भागीदार

सदस्यत्व क्रमांक - १७४८६३

युडीआयएन - २४१७४८६३BKFHIL९६७५

दिनांक - १४.०८.२०२४

ठिकाण - मुंबई

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या स्वतंत्र लेखापरीक्षकांच्या अहवालाचे “परिशिष्ट ब”

आमच्या समदिनांकाच्या “इतर कायदेशीर आणि नियामक आवश्यकतांवरील अहवाल” अंतर्गत परिच्छेद ३१(जी) मध्ये संदर्भित आमचा अहवाल पहा)

कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४३ च्या कलम ३ (i) नुसार वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण यावर अहवाल -

आम्ही महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षाच्या वित्तीय विवरणाच्या लेखापरीक्षणाबरोबरच दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षाच्या अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचेही लेखापरीक्षण केले आहे.

अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाकरिता व्यवस्थापनाचे दायित्व -

भारतीय सनदी लेखापाल संस्था (आयसीएआय) यांनी वित्तीय अहवालासंदर्भात अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाबाबतच्या लेखापरीक्षणाबाबतच्या मार्गदर्शक टिप्पणीत नमूद केल्यानुसार, अंतर्गत नियंत्रणाचे आवश्यक घटक विचारात घेऊन अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणावर आधारीत वित्तीय अहवाल तयार करण्याचे निकष स्थापित करणे आणि राखणे, याकरिता तसेच अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाकरिता कंपनीचे संचालक मंडळ जबाबदार असते. या दायित्वामध्ये संकल्पन, कंपनीचा व्यवसाय सुव्यवस्थित आणि प्रभावीपणे चालण्याची खातरजमा करण्याकरिता पुरेसे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची अंमलबजावणी आणि देखभाल करणे, कंपनीच्या धोरणांच्या अनुपालनासह, तिची मत्ता सुरक्षित ठेवणे, फसवणूक आणि त्रुटी शोधणे तसेच त्यांना प्रतिबंध करणे, लेखा नोंदीची अचूकता आणि परिपूर्णता आणि कंपनी कायदा, २०१३ अनुसार आवश्यक अशी विश्वसनीय वित्तीय माहिती वेळेत तयार करणे यांचा समावेश होतो.

लेखापरीक्षकांचे दायित्व -

आमच्या लेखापरीक्षणावर आधारून वित्तीय अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाबाबत आमचे मत मांडणे हे आमचे दायित्व आहे. आम्ही भारतीय सनदी लेखापाल संस्था (आयसीएआय) यांनी जारी केलेल्या वित्तीय अहवालावरील वित्तीय नियंत्रणाच्या लेखापरीक्षणाकरिता लागू असलेल्या मार्गदर्शक टिप्पणीनुसार व लेखापरीक्षणा वरील मानके यावरील मार्गदर्शक टिप्पणीनुसार आमचे लेखापरीक्षण केले आहे. या दोन्ही टिप्पणी वित्तीय अहवालावरील वित्तीय नियंत्रणाच्या लेखापरीक्षणाकरिता लागू आहेत व दोन्ही टिप्पणी भारतीय सनदी लेखापाल संस्था (आयसीएआय) यांनी जारी केलेल्या आहेत. या कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १४३ (१०) अंतर्गत लागू असतील त्या प्रमाणात विहित केल्या आहेत असे समजले जाते. आम्ही ती मानके आणि मार्गदर्शक टिप्पणी यांचे अनुपालन नैतिकतेने करणे आवश्यक आहे. तसेच वित्तीय अहवालावर पुरेसे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण स्थापित केले गेले आहे की नाही आणि त्यांची देखभाल करण्यात आली होती की नाही त्याचप्रमाणे अशी नियंत्रणे सर्व महत्वपूर्ण संदर्भात प्रभावीपणे कार्यरत होती की नाही याबाबतची खातरजमा करण्याकरिता आम्ही लेखापरीक्षणाची योजना आखतो आणि सादर करतो.

आमच्या लेखापरीक्षणामध्ये अंतर्गत नियंत्रण प्रणालीचे वित्तीय अहवालावरचे नियंत्रण आणि कार्यकारी प्रभावीशीलता पुरेशी आहे का, याबाबतचा लेखापरीक्षण पुरावा प्राप्त करण्याकरिता करावयाच्या प्रक्रिया करण्याचा अंतर्भाव असतो. आमच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या लेखापरीक्षणामध्ये अंतर्गत नियंत्रण प्रणालीचे वित्तीय अहवालावरचे नियंत्रण समजून घेणे, महत्वपूर्ण कमकुवतपणाची जोखीम असल्यास तिचे मूल्यांकन करणे आणि या जोखमीच्या मूल्यांकनाच्या आधारे अंतर्गत नियंत्रणाचे संकल्पन आणि कार्यकारी प्रभावीशीलतेची चाचणी आणि मूल्यमापन करणे यांचा समावेश असतो. लेखापरीक्षकांच्या

निर्णयानुसार लेखापरिक्षणासाठी प्रक्रिया निवडण्यात येतात. तसेच फसवणूक वा त्रुटीमुळे एकल वित्तीय विवरणपत्रामधील महत्वपूर्ण चुकीच्या विधानांतील जोखमीच्या मूल्यांकनाचा समावेश असतो.

आमचा असा विश्वास आहे की, आम्ही प्राप्त केलेला लेखापरीक्षण पुरावा पुरेसा असून वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत नियंत्रण प्रणालीवरील आमच्या लेखापरीक्षण मताला संयुक्तिक आधार देत आहे.

वित्तीय अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा अर्थ :

वित्तीय अहवाल तयार करण्यावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण म्हणजे सर्वसाधारणपणे स्वीकृत लेखा तत्वांना अनुसरून बाह्य उद्दिष्टांकरिता संकलित वित्तीय विवरणपत्र तयार करणे आणि वित्तीय अहवालाच्या वाजवी विश्वासाहतेबद्दल किमान आश्वासन करण्याकरिता संकल्पित केलेली प्रक्रिया होय. कंपनीच्या वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणामध्ये पुढील धोरणांचा आणि प्रक्रियांचा समावेश होतो :

१. नोंदीच्या देखरेखी संबंधात, कंपनीच्या मालमत्तेचे आणि व्यवहाराच्या स्वरूपाची तपशीलवार, अचूक आणि प्रामाणिक माहिती प्रतिबिंबित करतात याची खात्री करणे,
२. सर्वसाधारणपणे स्वीकृत लेखा तत्वांना अनुसरून वित्तीय विवरणपत्र तयार करता येण्याकरिता आवश्यकतेनुसार व्यवहारांची नोंद केली असण्याबाबत खात्री करणे आणि केलेले खर्च आणि प्राप्ती व्यवस्थापन तसेच कंपनीचे संचालक मंडळ यांच्या अधिकृततेने केल्याचे वाजवीपणे आश्वासन प्रदान करणे आणि
३. कंपनीच्या मालमत्तेचा अनधिकृत ताबा घेणे, वापर करणे किंवा विल्हेवाट लावणे जेणेकरून या बाबीचा कंपनीच्या एकल वित्तीय विधानावर महत्वपूर्ण परिणाम होण्याची शक्यता आहे, अशा बाबी प्रतिबंधित करणे किंवा वेळीच शोधून काढण्याबाबत वाजवीपणे आश्वासन प्रदान करणे.

वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या अंतर्भूत मर्यादा :

वित्तीय अहवाल तयार करण्याबाबत अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाला काही विहित मर्यादा असल्याने, यामध्ये व्यवस्थापन संगनमताने किंवा अयोग्य बाबींनी अंतर्गत नियंत्रणाची पायमल्ली करण्याची शक्यता असते, त्रुटी किंवा फसवणूक यामधून चुकीचे विवरणपत्र तयार केले जाऊ शकते आणि ते शोधता येणार नाही अशा त्रुटींचा समावेश असू शकतो. तसेच भविष्यात वित्तीय अहवाल तयार करण्याबाबतची अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण, परिस्थिती बदलल्याने किंवा धोरणे किंवा प्रक्रियासोबतचे अनुपालन न राहिल्याने अंतर्गत वित्तीय विवरण अधिक वाईट होण्याची किंवा अपुरे ठरू शकण्याची शक्यता आहे.

सशर्त मत -

अचल मालमत्ता व मालसाठा यांचे व्यवस्थापन, खर्च, महसूल यांची लेखा करणे आणि वैधानिक देयता आणि व्यावसायिक प्रक्रिया जसे भाडेपट्टा करार, अंतर्गत यंत्रणा / व्यवस्था यांचे लेखापरीक्षण या क्षेत्रामध्ये महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित यांच्या काही अंतर्निहित त्रुटी दिसून येतात. आम्हाला दिलेल्या खुलाशानुसार आणि माहितीनुसार दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी पर्यंत काही महत्वाच्या त्रुटी आढळून आल्या आहेत, त्या खालीलप्रमाणे आहेत -

- i) तृतीय पक्ष लेखापरीक्षकाकडून (टीपीए) देयकांना मान्यता देणे आणि त्यांची लेखा करणे यामध्ये दिरंगाई झाली आहे. स्टेरलाइट तंत्रज्ञान मर्यादितची काही उदाहरणे खालीलप्रमाणे आहेत -

चलन क्रमांक	रक्कम रु.	मंजुरीसाठी पाठवलेले टीपीए	या महिन्यात मंजूर झाले	लेखा केलेली तारीख
एसटीएमएचएनईटी ००००००१४	१,४८,३१,९२४	ऑक्टोबर, २०१९	जानेवारी, २०२१	१८.०३.२०२२
एसटीएमएचएनईटी ००००००१७	१,०१,३६,९६५	डिसेंबर, २०१९	जानेवारी, २०२१	१८.०३.२०२२
एसटीएमएचएनईटी ००००००२२	४,१३,२६,१९३	जून, २०२०	जानेवारी, २०२१	१८.०३.२०२२
१८०००००६४१	३,२६,७५,८२६	डिसेंबर, २०२०	जानेवारी, २०२१	१८.०३.२०२२

- ii) कंपनीने आपल्या कार्याची सर्व मुख्य क्षेत्रे समाविष्ट करणारी परिणामकारक अंतर्गत लेखापरीक्षण यंत्रणेमध्ये सुधारणा करणे अत्यंत आवश्यक आहे. अंतर्गत लेखापरीक्षण यंत्रणेच्या व्याप्तीमध्ये जोखीम उद्धवली असलेली क्षेत्रे समाविष्ट करणे आवश्यक आहे. जसे अचल मालमत्तेची प्रत्यक्ष तपासणी करणे, तसेच भाडे करार, ग्राहकांना सादर केल्या जात असलेल्या देयकांमधील दोष / त्रुटी शोधणे, वैधानिक देयता व त्यांच्याबाबत सादर केलेले परतावे यांचा ताळमेळ जमवणे. लेखापरीक्षण हे जास्त करून लेखा केंद्रीत आहे व संघटनेच्या कार्याच्या पद्धतींवरील नियंत्रणाच्या कोणत्याही बाबी लेखापरीक्षणामध्ये आढळून येत नाहीत. त्यामुळे कदाचित तपासणी दुर्बल होईल व वित्तीय अनियमिततेचा अहवाल केला जाणार नाही व अंततः त्यामुळे कंपनीला तोटा होईल व वित्तीय अहवाल हे विपर्यस्त (disorted) होतील. असे आढळून आले आहे की, अंतर्गत लेखापरीक्षणाचे प्रारूप सर्वसाधारण पद्धतीचे आहे व त्यात त्रुटींचा तपशील, त्रुटींची कारणे व त्रुटी दूर करण्यासाठीच्या कृती त्यात दर्शवल्या जात नाहीत.
- iii) चालू कालखंडाशी संबंधित नसलेले उत्पन्न व खर्च ओळखणे व त्यांचे अभिलेख ठेवणे यावर अंतर्गत नियंत्रण नाही. गतकाळाचे खर्च व उत्पन्न यांची लेखा चालू काळात करणे याची अनेक उदाहरणे आढळून आली आहेत. माहिती वेळेवर दिली जाण्याची आवश्यकता आहे की ज्यायोगे वेळेवर योग्य तरतुदी केल्या जातील व योग्य वेळी योग्य लेखा नोंदी केल्या जातील.
- iv) कंपनी स्वतः माहिती तंत्रज्ञान कंपनी आहे, परंतु कंपनीने स्वतःच्या माहिती यंत्रणेचे लेखापरीक्षण केलेले नाही. माहिती यंत्रणा लेखापरीक्षणाचे उद्दिष्ट असे आहे की माहिती यंत्रणा कंपनीची स्थिर मालमत्ता सुरक्षित राखतात का, साठवलेली व कळवली गेलेली माहिती यांची अखंडता पाळली जात आहे का. कंपनीच्या उद्दिष्टांना परिणामकारकरीत्या पाठबळ / आधार मिळत आहे का आणि माहिती यंत्रणा कार्यक्षमरीत्या काम करीत आहे काय हे तपासणे.
- v) कंपनीने बँक हमीचे (बँक गॅरंटीचे) कोणतेही तपशील ठेवणारी व्यवस्थापन माहिती यंत्रणा / मागोवा घेणारी व्यवस्था ठेवली नाही. जसे सदर हमी संपण्याचा दिवस, नूतनीकरण, प्रकल्पनिहाय बँक हमी इत्यादींचा समावेश आहे.
- vi) कंपनीने आपल्या परिसराचा आणि मालमत्तेचा आगीचा विमा उतरवलेला नाही. त्यामुळे हा एक संभाव्य धोका आहे आणि यामुळे कंपनीच्या मालमत्तेचा व माहितीचा तोटा (नुकसान) होऊ शकतो.
- vii) धनादेशाद्वारे केलेल्या प्रदानासाठी बहुस्तरीय प्राधिकृत अधिकाऱ्यांवर अत्यंत दुबळी अंतर्गत नियंत्रण आहे. धनादेशावरील रक्कम काहीही असली तरी एकच व्यक्ती एकटीच धनादेशावर सहाय्य करते. धनादेशावर स्वाक्षऱ्या करण्यासाठी ठरलेला व्यवस्थापनाद्वारे मान्यता असलेल्या आराखडा / साच्यानुसार धनादेशावर स्वाक्षऱ्या केल्या जात नाहीत. तसेच जेव्हा धनादेश रद्द केला जातो तेव्हा ज्या ठिकाणी धनादेशाचा क्रमांक लिहिलेला असतो तो भाग चेकबुकच्या अनुक्रमणिकेला जोडला जात नाही.

viii) कंपनीने कोणत्याही चालू प्रकल्पांच्या बाबतीत व्यवस्थापन माहिती यंत्रणा ठेवली नाही ज्यामध्ये प्रकल्पांचा अंदाजपत्रक / अपेक्षित खर्च इ. चा तपशील नाही, तुलना नाही. प्रकल्पनिहाय अंदाजपत्रक ठेवण्याची कोणतीही पद्धत कंपनीकडे नाही.

ix) कंपनीचे व्यवस्थापन, भारताच्या सनदी लेखापाल संस्थे (ICAI) द्वारे जारी केलेल्या 'वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांच्या लेखापरीक्षणावरील मार्गदर्शक टीपा' मध्ये नमूद केलेल्या अंतर्गत नियंत्रणांच्या आवश्यक घटकांचा विचार करून कंपनीने स्थापित केलेल्या वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत नियंत्रणांच्या निकषांवर आधारित अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे स्थापित करण्यासाठी आणि ती टिकवून ठेवण्यासाठी जबाबदार आहे. या जबाबदाऱ्यांमध्ये, कंपनी कायदा, २०१३ नुसार आवश्यक असलेले पुरेसे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण तयार करणे, त्यांची अंमलबजावणी करणे आणि त्यांची देखभाल करणे यांचा समावेश आहे, जे कंपनीचा व्यवसाय सुव्यवस्थित आणि कार्यक्षमतेने चालवला जाईल याची खात्री करण्यासाठी प्रभावीपणे कार्यरत होते. यामध्ये कंपनीच्या धोरणांचे पालन करणे, तिच्या मालमत्तेचे संरक्षण करणे, फसवणूक / अफरातफर आणि चुकांना प्रतिबंध करणे व त्या शोधून काढणे, लेखा नोंदींची अचूकता आणि पूर्णता आणि विश्वसनीय वित्तीय माहितीची वेळेवर तयारी करणे यांचा समावेश आहे. संस्थेकडे व्यवस्थापनाद्वारे तयार केलेल्या आणि मंजूर केलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणासंदर्भात कोणतीही पद्धतशीर कार्यप्रणाली नाही. परिणामी, अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण धोरणाची पर्याप्तता आणि कार्यक्षमतेवर आम्ही टिप्पणी करू शकत नाही, कारण असे धोरण अस्तित्वातच नाही आणि त्याचा दिनांक ३१.०३.२०२२ रोजी संपलेल्या आमच्या वित्तीय वर्षाच्या वित्तीय विवरणांवर काय परिणाम होईल, यावरही आम्ही काही टिप्पणी करू शकत नाही.

'महत्त्वाची कमतरता / त्रुटी' म्हणजे वित्तीय अहवालातील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणामध्ये एक अशी त्रुटी आहे, ज्यामुळे वित्तीय विवरणांमध्ये महत्त्वाची चुकीची माहिती (Material Misstatement) वेळेवर थांबवली किंवा ओळखली जाणार नाही, आमच्या मते, वर वर्णन केलेल्या महत्त्वाच्या त्रुटींच्या व्यतिरिक्त, नियंत्रण निकषांच्या उद्दिष्टांच्या पूर्ततेवरील संभाव्य परिणामांव्यतिरिक्त कंपनीने सर्व महत्त्वाच्या बाबींमध्ये वित्तीय अहवालावर पुरेसे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण राखले आहे आणि भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेल्या 'वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांच्या लेखापरीक्षणावरील मार्गदर्शक टीपा' मध्ये नमूद केलेल्या अंतर्गत नियंत्रणांच्या आवश्यक घटकांचा विचार करून कंपनीने स्थापित केलेल्या वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत नियंत्रणांच्या निकषांवर आधारित असे वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी प्रभावीपणे कार्यरत होते.

कंपनीच्या ३१ मार्च २०२२ रोजीच्या आर्थिक विवरणांच्या आमच्या लेखापरीक्षणात लागू केलेल्या लेखापरीक्षण चाचण्यांचे स्वरूप, वेळ आणि व्याप्ती निश्चित करताना आम्ही वर ओळखलेल्या आणि अहवाल दिलेल्या महत्त्वपूर्ण त्रुटींचा विचार केला आहे आणि या महत्त्वपूर्ण त्रुटी कंपनीच्या आर्थिक विवरणांवरील आमच्या मर्यादित अभिप्रायासाठी आधार प्रदान करतात.

सी. आर. सागदेव अँड कंपनी यांच्याकरिता

सनदी लेखापाल

संस्था नोंदणी क्रमांक - १०८९५९W

सही/-

(सीए पियुष व्ही. लुथ्रा)

भागीदार

सदस्यत्व क्रमांक - १७४८६३

युडीआयएन - २४१७४८६३BKFHIL९६७५

दिनांक - १४.०८.२०२४

ठिकाण - मुंबई

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
३१ मार्च २०२२ रोजीचा ताळेबंद

(रक्कम रुपयात)

तपशील	टिप्पणी क्रमांक	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
समभाग आणि दायित्वे			
भागधारकांचा निधी			
भाग भांडवल	४	१०,००,००,०००	१०,००,००,०००
राखीव आणि अधिशेष	५	९१,४४,६७,७९५	८०,७४,५६,२६७
		१,०१,४४,६७,७९५	९०,७४,५६,२६७
चालू नसलेली दायित्वे			
दीर्घ मुदतीची कर्जे	६	-	-
स्थगित कर दायित्वे (निव्वळ)		२,१९,१५३	-
		२,१९,१५३	-
चालू दायित्वे			
व्यापारी देणी	७	६,९७,४४,०५,२६०	७,२१,७०,६०,७१८
अन्य चालू दायित्वे	७	२,९२,६४,१३,०००	३,७३,२६,६१,९२९
अल्पकालीन तरतुदी	८	१,७१,८१,८६,७१३	१,६०,६५,०४,६४८
		११,६१,९०,०४,९७३	१२,५५,६२,२७,२९५
		१२,६३,३६,९१,९२१	१३,४६,३६,८३,५६३
मालमत्ता		-	-
चालू नसलेल्या मालमत्ता		-	-
मालमत्ता, संयंत्रे आणि उपकरणे आणि अमूर्त मालमत्ता		-	-
मालमत्ता, संयंत्रे आणि उपकरणे	९	१,१६,५०,४३६	१,८४,२५,८१५
अमूर्त मालमत्ता	९	८६,८६,०१५	२,१६,५३,६३९
विकासाधीन अमूर्त मालमत्ता		२९,४०,११,६००	४४,५५,३१,३६८
स्थगित कर मालमत्ता (निव्वळ)		-	७,४१,८९७
		३१,४३,४८,०५१	४८,६३,५२,७१९

चालू मालमत्ता			
व्यापारी येणी	१०	१,४९,९५,९४,०६५	१,४९,५४,५६,७६४
रोख आणि बँक शिल्लक	११	५,३०,२९,७५,३७८	२,९६,४३,८१,५६६
अल्प मुदतीची कर्जे आणि अग्रिम रकमा	१२	४,५१,७९,४१,९४९	४,९०,२१,५३,०४१
अन्य चालू मालमत्ता	१३	९९,८८,३२,४७९	३,६९,५३,३९,४७३
		१२,३१,९३,४३,८७०	१२,९७,७३,३०,८४४
एकूण		१२,६३,३६,९१,९२१	१३,४६,३६,८३,५६३
महत्त्वपूर्ण लेखा धोरणांचा सारांश	३		

सोबतच्या टिप्पण्यां वित्तीय विवरणांचा अविभाज्य भाग आहेत.

आमचा समदिनांकाचा अहवाल जोडल्याप्रमाणे

मे. सी. आर. सागदेव अँड कंपनी

सनदी लेखापालांकरिता

भारताचे सनदी लेखापाल संस्था नोंदणी

क्र. १०८९५९W

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या संचालक
मंडळासाठी आणि त्यांच्यावतीने.

सही/-

सीए पीयूष व्ही. लुथा

भागीदार क्रमांक १७४८६३

युडीआयएन नं. २४१७४८६३BKFHIL९६७५

सही/-

(पराग जैन नैनुटिया)

अध्यक्ष आणि संचालक

डीन - ००२९५८४६

सही/-

(जयश्री श्रीकांत भोज)

व्यवस्थापकीय संचालक

डीन - ०७८००८८६

सही/-

(अजय गुडीया)

मुख्य कार्यचालन अधिकारी

पॅन - ACLPG७७७२L

सही/-

(विकास कुंभार)

मुख्य वित्तीय अधिकारी

पॅन - CBHPK६०३०J

सही/-

(योगेंद्र अहिरे)

कंपनी सचिव

पॅन - AKUPA४६०४N

ठिकाण - मुंबई

दिनांक - १४.०८.२०२४

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी नफा आणि तोटा विवरणपत्र

(रक्कम रुपयात)

तपशील	टिप्पणी क्रमांक	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
प्रचालनातून महसूल	१४	५,३२,९७,६९,५२९	१६,८४,१४,२०,०९७
अन्य उत्पन्न	१५	१२,१८,३६,६५८	१४,५२,४४,१०२
एकूण महसूल (I)		५,४५,१६,०६,१८७	१६,९८,६६,६४,१९९
खर्च -			
व्यापार केलेल्या वस्तूंची खरेदी		५१,६०,४९३	४४,२७,३३१
कर्मचारी लाभ खर्च	१६	२,९८,३२,३६४	३,८८,८२,७३९
वित्तीय परिव्यय	१७	१९,०२,९४,६८९	१३,९३,२४,४९५
घसारा आणि परिशोधन खर्च	१८	२,०८,२१,७५१	२,१६,७४,१९८
अन्य खर्च	१९	५,०८,३२,४७,७३१	१६,५८,०३,२७,९७०
एकूण खर्च (II)		५,३२,९३,५७,०२९	१६,७८,४६,३६,७३३
करपूर्व नफा (I) - (II)		१२,२२,४९,१५८	२०,२०,२७,४६६
कर खर्च -			
- चालू कर		१,४२,७६,५८१	३,४७,७९,५१०
- स्थगित कर		९,६१,०५०	(२९,८९,२३७)
एकूण कर खर्च		१,५२,३७,६३१	३,१७,९०,२७३
वर्षाकरिता नफा		१०,७०,११,५२७	१७,०२,३७,१९३
प्रति भाग मिळकत (मूलभूत आणि विरलीकृत) (दर्शनी किंमत प्रत्येकी रु.१०/- ; मागील वर्षी प्रत्येकी रु.१०/-)	२०	१०.७०	१७.०२
महत्त्वपूर्ण लेखा घोरणांचा सारांश	१ - ३		

सोबतच्या टिप्पण्यां वित्तीय विवरणांचा अविभाज्य भाग आहेत.

आमचा समदिनांकाचा अहवाल जोडल्याप्रमाणे
मे. सी. आर. सागदेव अँड कंपनी
सनदी लेखापालांकरिता
भारताचे सनदी लेखापाल संस्था नोंदणी
क्र. १०८९५९W

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या संचालक मंडळासाठी आणि त्यांच्यावतीने.

सही/-
सीए पीयुष व्ही. लुथ्रा
भागीदार क्रमांक १७४८६३
युडीआयएन नं. २४१७४८६३BKFHIL९६७५

सही/-
(पराग जैन नैनुटिया)
अध्यक्ष आणि संचालक
डीन - ००२९५८४६

सही/-
(जयश्री श्रीकांत भोज)
व्यवस्थापकीय संचालक
डीन - ०७८००८८६

सही/-
(अजय गुडीया)
मुख्य कार्यचालन अधिकारी
पॅन - ACLPG७७७२L

सही/-
(विकास कुंभार)
मुख्य वित्तीय अधिकारी
पॅन - CBHPK६०३०J

सही/-
(योगेंद्र अहिरे)
कंपनी सचिव
पॅन - AKUPA४६०४N

ठिकाण - मुंबई
दिनांक - १४.०८.२०२४

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी रोख प्रवाह विवरणपत्र
(भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने अप्रत्यक्ष पद्धतीने जारी केलेल्या
लेखा मानक एस-३ (सुधारित) नुसार तयार केलेले)

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
अ. चालू उपक्रमातून रोख प्रवाह		
कर आकारणीपूर्वी (नफा)	१२,२२,४९,१५८	२०,२०,२७,४६६
करपूर्व नफा आणि निव्वळ रोख प्रवाह यांच्यात समन्वय साधण्यासाठी समायोजन		
व्याज उत्पन्न	(१०,९७,६२,२६३)	(१४,४९,३६,४२०)
घसारा आणि परिशोधन खर्च	२,०८,२१,७५१	२,१६,७४,१९८
वित्तीय परिव्यय	१९,०२,९४,६८९	१३,९३,२४,४९५
खेळत्या भांडवलात बदल होण्यापूर्वीचा कार्यरत नफा / (तोटा)	२२,३६,०३,३३६	२१,८०,८९,७३८
खेळत्या भांडवलातील बदल		
अन्य चालू मालमत्ते आणि चालू नसलेल्या मालमत्ते (वाढ) / घट	२,६९,६५,०६,९९४	(२,५४,५१,४२,७३२)
तरतुदींमध्ये (घट) / वाढ	९,७४,०५,४८३	१६,३९,५८,७७६
व्यापार देणी आणि अन्य चालू दायित्वांमध्ये (घट) / वाढ	(१,०४,८९,०४,३८६)	३,१०,३५,३७,९०१
कर्ज आणि अग्रिम रकमेत (वाढ) / घट	३८,४२,११,०९२	(३६,०७,१५,४६१)
व्यापारी येण्यांमध्ये (वाढ) / घट	(८,४१,३७,३००)	(८४,१७,०४,२०१)
कार्यचालनामध्ये वापरलेली / कार्यचालनामधून निर्माण झालेली रोख रक्कम	२,२६,८६,८५,२१९	(२६,१९,७५,९७९)
भरणा केलेले कर	-	५६,२८,८५,८३६
चालू कार्यचालनामधून / (वापरलेले) निव्वळ रोख प्रवाह	२,२६,८६,८५,२१९	३०,०९,०९,८५७
ब. गुंतवणूक कार्यचालनामधून रोख प्रवाह		
मूर्त आणि अमूर्त मालमत्तेची खरेदी	१५,०४,४१,०२०	(१,९७,७४,३३२)
मिळालेले व्याज	१०,९७,६२,२६३	१४,४९,३६,४२०
गुंतवणूक कार्यचालनामधून / (वापरलेले) निव्वळ रोख	२६,०२,०३,२८२	१२,५१,६२,०८८
क. वित्तीय उपक्रमांमधून रोख प्रवाह		
घेतलेले असुरक्षित कर्ज		
असुरक्षित कर्जाची परतफेड	-	(२१,४७,३३०)
लाभांश आणि लाभांश वितरण कराची (डीडीटीची) देयके	-	-
वित्तीय परिव्यय	(१९,०२,९४,६८९)	(१३,९३,२४,४९५)
वित्तीय कार्यचालनामधून / (वापरलेली) निव्वळ रोख रक्कम	(१९,०२,९४,६८९)	(१४,१४,७१,८२५)

रोख आणि रोखसम मध्ये निव्वळ वाढ / (घट) (अ + ब + क)	२,३३,८५,९३,८१२	२८,४६,००,१२१
परकीय चलनात ठेवलेल्या रोख रकमेवर विनिमय फरकाचा परिणाम		
कालावधीच्या सुरुवातीला रोख आणि रोखसम	२,९६,४३,८१,५६६	२,६७,९७,८१,४४५
कालावधीच्या शेवटी रोख आणि रोखसम	५,३०,२९,७५,३७८	२,९६,४३,८१,५६६
रोख आणि रोखसम रकमेत निव्वळ वाढ / (घट)	२,३३,८५,९३,८१२	२८,४६,००,१२१

रोख आणि रोखसम रकमांचे घटक

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी रुपये	दिनांक ३१ मार्च, २०२१ रोजी रुपये
हातातील रोख रक्कम	७,४०८	१५,३९९
बँकेमध्ये - चालू खात्यांवर आणि बचत खात्यांवर	४,७५,६८,२७,८८०	२,६५,०३,५०,९८६
मुदत ठेव जी तीन महिन्यांपेक्षा कमी कालावधीकरिता ठेवल्यामुळे रोखसम मानली जाते.	५४,६१,४०,०९०	३१,४०,१५,१८१
रोख आणि बँकेतील शिल्लक (टिप्पणी ११ पहा)	५,३०,२९,७५,३७८	२,९६,४३,८१,५६६

सोबतच्या टिप्पण्यां वित्तीय विवरणांचा अविभाज्य भाग आहेत.

आमचा समदिनांकाचा अहवाल जोडल्याप्रमाणे

मे. सी. आर. सागदेव अँड कंपनी

सनदी लेखापालांकरिता

भारताचे सनदी लेखापाल संस्था नोंदणी

क्र. १०८९५९W

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या संचालक मंडळासाठी
आणि त्यांच्यावतीने.

सही/-

सीए पीयूष व्ही. लुथ्रा

भागीदार क्रमांक १७४८६३

युडीआयएन नं. २४१७४८६३BKFHIL९६७५

सही/-

(पराग जैन नैनुटिया)

अध्यक्ष आणि संचालक

डीन - ००२९५८४६

सही/-

(जयश्री श्रीकांत भोज)

व्यवस्थापकीय संचालक

डीन - ०७८००८८६

सही/-

(अजय गुडीया)

मुख्य कार्यचालन अधिकारी

पॅन - ACLPG७७७२L

सही/-

(विकास कुंभार)

मुख्य वित्तीय अधिकारी

पॅन - CBHPK६०३०J

सही/-

(योगेंद्र अहिरे)

कंपनी सचिव

पॅन - AKUPA४६०४N

ठिकाण - मुंबई

दिनांक - १४.०८.२०२४

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा
भाग असलेल्या टिप्पण्यां -

१	कंपनीची माहिती -
	महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित (महाआयटी) ही कंपनी कायदा, २०१३ अंतर्गत गठित केलेली कंपनी आहे. ही कंपनी ऑक्टोबर, २०१६ मध्ये गठित झाली असून ती संपूर्णपणे महाराष्ट्र शासनाच्या मालकीची कंपनी आहे. महाराष्ट्र शासनाच्या माहिती तंत्रज्ञान विभागाच्या शासकीय निर्णयाच्या दिनांक ०९.०८.२०१६ नुसार महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाला खालील अधिकार प्रदान केले आहेत. (i) महाराष्ट्र शासनाच्या विविध विभागांसाठी विविध माहिती तंत्रज्ञान / माहिती तंत्रज्ञान सक्षम सेवा (Information Technology Enabled Services - ITES), स्मार्ट सिटी, आयओटी सोल्युशन्स, संगणक आपत्कालीन प्रतिसाद पथक (CERT) महाराष्ट्र आणि सुरक्षा ऑपरेशन सेंटर (SOC), भौगोलिक माहिती प्रणाली (Geographic Information System - GIS), सॉफ्टवेअर डेव्हलपमेंट, आयटी हार्डवेअर, नेटवर्किंग आणि कनेक्टिव्हिटी, क्लाउड सर्विसेस, एसएमएस, पेमेंट गेटवे इत्यादी प्रकल्प अंमलात आणणे, त्यांचे व्यवस्थापन करणे, त्यांची देखरेख करणे. (ii) विशेष हेतू वाहन (एसपीव्ही) म्हणून महाराष्ट्र शासनातर्फे गठित केलेल्या प्रकल्प कंपन्यांची धारक कंपनी म्हणून काम करणे जसे भारत नेट, स्मार्ट सिटी इत्यादी; (iii) संगणक आणि त्याबरोबरील अन्य भाग (पेरिफेरल्स), माहिती तंत्रज्ञानाशी संबंधित सेवा पुरवणे; (iv) महाराष्ट्र राज्य शासनाचे सर्व विभाग, सामाजिक प्रकल्प, महामंडळे, राज्य शासन / केंद्र सरकार यांनी पारित केलेल्या कायद्यांनुसार गठित झालेल्या अनेक कंपन्या / संस्था, महामंडळे यांना माहिती तंत्रज्ञान सक्षम सेवांसाठी मनुष्य बळ पुरवणे; (v) महाराष्ट्र राज्य शासनाचे सर्व विभाग, सामाजिक प्रकल्प, महामंडळे, राज्य शासन / केंद्र सरकार यांनी पारित केलेल्या कायद्यांप्रमाणे स्थापन केलेल्या कंपन्या / संस्था, महामंडळे यांना तांत्रिक सहाय्य, संगणक विकत घेण्यासाठी सल्ला / सॉफ्टवेअर तसेच चालू व भविष्यातील माहिती तंत्रज्ञानाशी संबंधित / ई-गव्हर्नन्स संबंधित प्रकल्प याबाबत तांत्रिक सहाय्य व मार्गदर्शन पुरवणे आणि (vi) विविध राज्यांमध्ये तंत्रज्ञानाशी संबंधित यंत्रणा स्थापन करणे, त्याचे प्रचालन करणे व व्यवस्थापन करणे जसे राज्य माहिती केंद्र, राज्यव्यापी क्षेत्र नेटवर्क, आपले सरकार, आधार यामध्ये नोंदणी करणे इत्यादी.
२.	लेखापत्रके तयार करण्याचा पाया - सदर वित्तीय विवरण पत्रके भारतात प्रचलित असलेल्या सर्वसाधारण रूढीबद्ध मुल्याधारीत लेखांकन पद्धतीने (GAAP) कंपनी अधिनियम, २०१३ मधील कलम १३३ व कंपनी (लेखे) नियम, २००६ मधील नियम ७ अंतर्गत प्रमाणित केलेल्या लेखांकन तत्वांची पूर्तता करण्यासाठी तयार करण्यात आलेली आहेत. कंपनी वित्तीय विवरणे ऐतिहासिक

	परिव्ययाच्या आधारावर संचित पद्धतीने तयार करते. वित्तीय विवरणे तयार करण्यासाठी या वर्षी अवलंबलेली लेखा धोरणे गेल्या वर्षीच्या धोरणांशी सुसंगत आहेत.
३	महत्वाच्या लेखा धोरणांचा सारांश -
अ	अंदाजाचा वापर - सर्वसाधारण मान्य लेखांकन तत्वांशी सुसंगत पद्धतीने वित्तीय विवरण पत्रके तयार करतांना, व्यवस्थापनाला अहवालात नमूद केलेल्या मालमत्ता व देयता (घटनासापेक्ष देयतांसह) आणि अहवालात नमूद केलेले वर्षातील उत्पन्न यांचा हिशेब करताना केलेले पूर्व अंदाज व गृहीतके विचारात घ्यावी लागतात. सदर अंदाज जरी चालू घटना व कृती यांच्याबाबत सर्वोत्तम ज्ञानावर अवलंबून असले तरीही या अंदाजाबाबतची अनिश्चितता यामुळे मालमत्ता व दायित्व यांच्या भविष्यात पुस्तकी रकमांमध्ये समायोजन करणे आवश्यक असते.
ब	मालसाठा - कंपनी कोणताही मालसाठा धारण करीत नाही
क	उत्पन्न ओळखणे - कंपनीला आर्थिक लाभ होतील हे ज्या प्रमाणात शक्य आहे आणि ज्या प्रमाणात असे लाभ मोजता येतील, त्या प्रमाणात सदर लाभ ओळखले जातात. उत्पन्न ओळखण्या अगोदर त्याने खालील कसोट्या पार पाडल्या पाहिजेत.
	मालाची विक्री - वस्तूंच्या विक्रीतून मिळणारा महसूल (उत्पन्न) तेव्हाच नोंदवला जातो जेव्हा वस्तूंच्या मालकीचे सर्व महत्वपूर्ण धोके आणि फायदे (जोखीम आणि लाभ) खरेदीदाराकडे हस्तांतरित होतात, जे सामान्यतः वस्तूंच्या वितरणावर घडते.
	सेवांमधून मिळणारे उत्पन्न - जेव्हा सेवा प्रदान केली जाते तेव्हा सेवा व्यवहारापासून निर्माण झालेले उत्पन्न ओळखले जाईल व त्यासाठी प्रमाणित पूर्तता ही पद्धत वापरली जाते. प्रमाणित पूर्तता पद्धत ही लेखे ठेवण्याची अशी पद्धत आहे की जी एखाद्या करारा अंतर्गत पूर्ण केलेल्या सेवांच्या प्रमाणात नफा-तोटा विवरणात उत्पन्न ओळखते. वर्षाच्या शेवटी एखाद्या सेवेमध्ये किती मैलाचे दगड पूर्ण झाले त्याच्या संख्येवर सेवेमधील पूर्ततेचे प्रमाण ओळखले जाते.
	व्याज - व्याजाचे उत्पन्न हे काळाच्या प्रमाणात मोजले जाते. त्यासाठी थकित रक्कम व लागू असलेला व्याज दर याचा विचार केला जातो. व्याजाचे उत्पन्न हे नफा तोटा पत्रकात “अन्य उत्पन्न” या शीर्षाखाली ओळखले जाते. थेट लाभ हस्तांतरण पोर्टल यावर जे व्याज बँक खात्यावर जमा केले परंतु नंतर त्याची उलट लेखा करून सदर व्याज रक्कम भारतीय एकत्रित निधी खात्यात भरली त्याचा तपशील असा -

ड	आयकर - कर खर्चामध्ये चालू कर व स्थगित कर यांचा समावेश होतो. भारतात पारित केलेल्या आयकर अधिनियम १९६१ च्या तरतुदीनुसार जी रक्कम आयकर अधिकाऱ्यांना देय असण्याची अपेक्षा आहे, ती राशी चालू कर समजली जाते. स्थगित कराची गणना ताळेबंद तारखेला लागू असलेल्या किंवा मूलतः लागू केलेल्या कर दरांवर आणि कर कायदांवर आधारित केली जाते. स्थगित कर मालमत्ता केवळ त्याच मर्यादेपर्यंत ओळखल्या जातात, जिथे वाजवी खात्री असते की भविष्यात पुरेसे करपात्र उत्पन्न उपलब्ध होईल, ज्याच्या विरुद्ध अशा स्थगित कर मालमत्ता वसूल केल्या जाऊ शकतील. प्रत्येक ताळेबंद तारखेला कंपनी ओळखल्या न गेलेल्या स्थगित कर मालमत्तांचे पुनर्मूल्यांकन करते. ती ओळखल्या न गेलेल्या स्थगित कर मालमत्तांना त्या मर्यादेपर्यंत मान्यता देते, जिथे आता वाजवी खात्री झाली आहे की, प्रकरणानुसार, भविष्यात पुरेसे करपात्र उत्पन्न उपलब्ध होईल, ज्याच्या विरुद्ध अशा स्थगित कर मालमत्ता वसूल केल्या जाऊ शकतील. स्थगित कर पुढे नेण्याच्या रकमेचे पुनर्मूल्यांकन प्रत्येक अहवालाच्या तारखेला केले जाते. ज्या प्रमाणात अशी भविष्यात करपात्र उत्पन्न उपलब्ध होण्याची शक्यता नाही की ज्याच्या समोर स्थगित कर वसूल (रिअलाईज) होऊ शकेल त्या प्रमाणात स्थगित कराची राशी कमी केली जाते (राईट डाऊन केली जाते). भविष्यात पुरेसे आयकर पात्र उत्पन्न उपलब्ध असण्याची शक्यता त्या प्रमाणात अशी कमी केलेली (राईट डाऊन केलेली) राशी राखीव ठेवली जाते.
इ	प्रति समभाग उत्पन्न - प्रति भाग मूळ मिळकतीची गणना समभागधारकांना मिळणाऱ्या कालावधीसाठी निव्वळ नफा किंवा तोटा (प्राधान्य लाभांश आणि विशेषता कर, जर असेल तर वजा केल्यानंतर) या कालावधीत थकित असलेल्या समभागांच्या भारित सरासरी संख्येने भागून केली जाते. प्रति समभाग विरलीकृत कमाईची गणना करण्यासाठी त्या काळातील जो नफा तोटा जो समभाग धारकांबरोबर ओळखता येईल आणि त्या काळात थकित असलेल्या सरासरी भागांची भारित सरासरी यांचे सर्व संभाव्य विरलीकरणक्षम समभागांबरोबर समायोजन केले जाते.
फ	तरतुदी - भूतकाळातील एखाद्या घटनेच्या परिणामी, कंपनीकडे सध्याचे असे कायदेशीर किंवा रचनात्मक दायित्व असेल की ज्याचा विश्वासार्हपणे अंदाज लावला जाऊ शकतो, आणि दायित्वाची पूर्तता करण्यासाठी आर्थिक फायद्यांचा प्रवाह आवश्यक असण्याची शक्यता आहे, तर तरतूद ओळखली जाते. तरतुदींवर त्यांच्या वर्तमान काळातील किंमतीवर सूट (डिस्काउंटेड प्रेझेंट व्हॅल्यू) दिली जात नाही. अहवालाच्या दिवशी सदर दायित्वाची पूर्तता करण्यासाठी ज्या रकमेची आवश्यकता असेल असा अंदाज केला जातो अशा रकमेला त्याची किंमत ठरवली जाते. अशा अंदाजाचे प्रत्येक अहवालाच्या दिवशी पुनरावलोकन केले जाते व त्याचे प्रत्येक सर्वोत्तम चालू अंदाजाबरोबर समायोजन केले जाते.
ग	घटनासापेक्ष दायित्व - भूतकाळातील घटनांमुळे उद्भवणारे असे दायित्व की जे उद्भवले किंवा उद्भवणार नाही हे भविष्यात होऊ शकेल किंवा होऊ शकणार नाही आणि ज्या घटना घडणे किंवा न घडणे यावर कंपनीचे नियंत्रण नसते अशा घटनांवर आधारित

	आहे, किंवा असे वर्तमान काळातील दायित्व की जे ओळखले गेले नाही कारण सदर दायित्वाची पूर्तता करण्यासाठी रोख बाह्य प्रवाहाची आवश्यकता असण्याची शक्यता नाही. घटनासापेक्ष दायित्व अशा दुर्मिळ बाबतीत उद्भवू शकते की ज्यामध्ये सदर दायित्व विश्वासाह पद्धतीने मोजता येत नाही. कंपनी घटनासापेक्ष दायित्व ओळखत नाही. परंतु अशा दायित्वाचे अस्तित्व वित्तीय विवरणात प्रकट करते.
ह	रोख आणि रोख समतुल्य - ताळेबंदातील रोख आणि रोख समतुल्य म्हणजे बँकेत रोख रक्कम आणि तीन महिने किंवा त्यापेक्षा कमी कालावधीच्या मूळ मुदतीच्या अल्प मुदतीच्या ठेवी. त्या मूल्यातील बदलांच्या क्षुल्लक जोखमीच्या अधीन असतात.
आय	विभाग अहवाल - वर्चस्वी / अधिभोगी स्रोत, धोके व व परतावे यांचे स्वरूप यांच्या आधारे कंपनी प्राथमिक विभाग ओळखते. ज्या विभागांसाठी वेगळी वित्तीय माहिती उपलब्ध आहे आणि ज्या विभागांसाठी कार्यकारी व्यवस्थापन नियमितपणे कार्यचालन नफा तोटा यांचा हिशेब करते अशा विभागांना कार्यकारी विभाग म्हणतात. विभागीय अहवालासाठी अवलंबली जाणारी धोरणे ही कंपनीच्या लेखा धोरणांशी सुसंगत असतात. विभागीय उत्पन्न, विभागीय खर्च, विभागीय मालमत्ता व विभागीय दायित्व हे त्याच विभागातील कार्यकारी कृतीबरोबरच्या नात्यावर ओळखले जातात. जर कोणतेही उत्पन्न, खर्च, मालमत्ता आणि दायित्वे पूर्णपणे कंपनीबरोबर ओळखता येत असतील आणि जर विभागांना आबंटित करता येत नसतील तर सदर उत्पन्न / खर्च / मालमत्ता / दायित्व हे आबंटित न केलेल्या उत्पन्न / खर्च / मालमत्ता / दायित्व यामध्ये समाविष्ट केले जातात.
जे	मूर्त आणि अमूर्त मालमत्तेची मूल्यहानी - कंपनी प्रत्येक अहवाल तारखेला मालमत्तेचे मूल्य कमी झाले आहे (impaired) असे दर्शवणारे काही संकेत आहेत का, हे तपासते. असे कोणतेही संकेत आढळल्यास किंवा मालमत्तेची वार्षिक तपासणी आवश्यक असल्यास, कंपनी मालमत्तेची वसूल करण्यायोग्य रक्कम काढते. मालमत्तेची वसूल करण्यायोग्य रक्कम म्हणजे मालमत्तेची 'निव्वळ विक्री किंमत' किंवा 'उपयोग मूल्य' यापैकी जे जास्त असेल ती असते. एखाद्या मालमत्तेची वसूल करण्यायोग्य रक्कम सामान्यतः एकाच मालमत्तेसाठी काढली जाते, पण जर मालमत्ता स्वतःहून स्वतंत्र रोख प्रवाह निर्माण करत नसेल, तर ती इतर मालमत्तांच्या गटासोबत एकत्रित केली जाते; ही रक्कम मालमत्तेचे विक्री मूल्य (आणि तिच्या वापरामुळे मिळणारे भविष्यकालीन उत्पन्न यापैकी जे जास्त असेल ती असते. जेव्हा मालमत्तेची वहन रक्कम तिच्या वसूल करण्यायोग्य रकमेपेक्षा जास्त होते, तेव्हा मालमत्तेला 'क्षीण' (Impaired) मानली जाते आणि तिची किंमत तिच्या वसूल करण्यायोग्य रकमेइतकी कमी केली जाते, ज्यामुळे तोटा (Impairment Loss) होतो. उपयोग मूल्य ठरवताना, भविष्यातील अंदाजित रोख प्रवाह त्यांच्या सध्याच्या मूल्यात आणले जातात आणि हे करताना मालमत्तेशी संबंधित जोखीम व पैशाच्या वेळेचे मूल्य विचारात घेऊन, कर-पूर्व सूट दर वापरला जातो. निव्वळ विक्री किंमत निश्चित करताना उपलब्ध असल्यास अलीकडील बाजारातील व्यवहार विचारात घेतले जातात. जर असे कोणतेही व्यवहार ओळखता आले नाहीत, तर एक योग्य मूल्यांकन मॉडेल वापरले जाते. कंपनी तिच्या मालमत्तेच्या मूल्यहानीच्या हिशेबासाठी तपशीलवार अर्थसंकल्प आणि अंदाजपत्रक वापरते, जी कंपनीच्या प्रत्येक रोख निर्माण करणाऱ्या

युनिटसाठी स्वतंत्रपणे तयार केली जातात, ज्यांना वैयक्तिक मालमत्ता वाटून दिल्या जातात. हे अंदाजपत्रक आणि पूर्वानुमान (forecast) सामान्यतः पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी केले जातात. त्याहून अधिक कालावधीसाठी, पाच वर्षांनंतरच्या भविष्यातील रोख प्रवाहांचा अंदाज घेण्यासाठी दीर्घकालीन विकास दर काढला जातो आणि लागू केला जातो.

चालू असलेल्या कार्यामधील मालमत्तेच्या मूल्यामध्ये घट, ज्यात माल साठ्याचाही समावेश आहे, नफा-तोट्याच्या खात्यात नोंदवला जातो, परंतु जर मालमत्ता आधीच पुनर्मूल्यांकित केली असेल आणि ती वाढ (Revaluation Surplus) पुनर्मूल्यांकन राखीव निधी (रिव्हॅल्युएशन रिझर्व्ह) मध्ये टाकली असेल, तर त्या मालमत्तेची मूल्यहानी प्रथम त्या पुनर्मूल्यांकन राखीव निधीमधून कमी केली जाते, आणि ती रक्कम पुनर्मूल्यांकन राखीव निधीच्या मर्यादेपर्यंतच वापरली जाते; उरलेली घट नफा-तोट्याच्या खात्यामध्ये जाते.

मूल्यहानी झाल्यानंतर, मालमत्तेच्या सुधारित वहन मूल्यावर तिच्या उर्वरित उपयुक्त आयुष्यापर्यंत घसारा आकारला जातो. प्रत्येक अहवालाच्या तारखेला असे मूल्यांकन केले जाते की पूर्वी मान्यताप्राप्त मालमत्तेचे मूल्यहानी झाल्याचे संकेत आता अस्तित्वात नाहीत किंवा कमी झाले आहेत की नाहीत. जर अशी कोणतीही खूण (indication) असेल, तर कंपनी मालमत्तेची किंवा रोख उत्पन्न करणाऱ्या युनिटची वसूल होण्यायोग्य रक्कम ठरवते. पूर्वी नोंदवलेली मूल्यहानी फक्त तेव्हाच उलटवले जाते, जेव्हा मालमत्तेची वसूल होण्यायोग्य रक्कम ठरवण्यासाठी वापरलेल्या गृहितकांमध्ये शेवटच्या मूल्यहानीच्या नोंदणीनंतर बदल झाला असेल. मूल्यहानी झालेल्या मालमत्ता पुनर्मूल्यांकन करण्याची मर्यादा म्हणजे मालमत्तेची वहन किंमत तिच्या वसूल करण्यायोग्य रकमेपेक्षा जास्त नसावी, तसेच मागील वर्षांमध्ये मालमत्तेसाठी कोणताही मूल्यहानी तोटा मानला नसता तर जी वहन किंमत (घसारा वजा करून) निश्चित झाली असती, त्यापेक्षाही जास्त नसावी. मालमत्तेचे पुनर्मूल्यांकन केलेल्या रकमेवर वाहून नेले जात नसल्यास, अशा उलटफेरला नफा आणि तोट्याच्या विवरणपत्रात मान्यता दिली जाते, अशा परिस्थितीत उलटफेर पुनर्मूल्यांकन वाढ म्हणून मानली जाते.

मूर्त स्थिर मालमत्ता -

"स्थिर मालमत्ता त्यांच्या मूळ किमतीवर दर्शविल्या जातात, त्यामधून संचित घसारा आणि मालमत्तेच्या मूल्यामध्ये झालेली संभाव्य घट, असल्यास, वजा केली जाते. कोणत्याही मालमत्तेची किंमत निश्चित करताना, केवळ तिच्या खरेदी मूल्याचा समावेश केला जात नाही, तर ती मालमत्ता प्रत्यक्षात वापरण्यायोग्य स्थितीत आणण्यासाठी जे काही इतर थेट संबंधित खर्च झाले असतील, त्या सर्वांचाही तिच्या एकूण किमतीमध्ये समावेश केला जातो. खरेदी किंमत निश्चित करताना कोणतेही व्यापारी सूट आणि सवलती वजा केल्या जातात.

दृश्य स्थिर मालमत्तेवरील घसारा -

कंपनी कायदा, २०१३ च्या 'अनुसूची II' मध्ये दिलेल्या उपयुक्त आयुष्यानुसार व्यवस्थापनाने ठरवलेल्या tangible (भौतिक) स्थिर मालमत्तेवरील घसारा सरळ रेषीय पद्धतीने मोजला जातो. व्यवस्थापनाने ठरवलेले मालमत्तेचे उपयुक्त आयुष्य आणि अनुसूची II मध्ये दिलेले उपयुक्त आयुष्य हे दोन्ही समान (coincide) आहेत. कंपनीने त्यांच्या स्थिर मालमत्तेवर घसारा आकारण्यासाठी खालील दर वापरले आहेत.

दृश्य मालमत्ता	उपयुक्त आयुष्य
संयंत्र आणि उपकरणे	१५ वर्षे
फर्निचर आणि फिक्स्चर	१० वर्षे

	<table border="1"> <tr> <td>वाहने</td><td>८ वर्षे</td></tr> <tr> <td>कार्यालयीन उपकरणे</td><td>५ वर्षे</td></tr> <tr> <td>संगणक</td><td>३ वर्षे</td></tr> </table>	वाहने	८ वर्षे	कार्यालयीन उपकरणे	५ वर्षे	संगणक	३ वर्षे
वाहने	८ वर्षे						
कार्यालयीन उपकरणे	५ वर्षे						
संगणक	३ वर्षे						
एम	अदृश्य मालमत्ता आणि परिशोधन - अमूर्त मालमत्ता फक्त तेव्हाच नोंदवल्या जातात, जेव्हा त्या मालमत्तेमुळे कंपनीला भविष्यात आर्थिक फायदा मिळण्याची शक्यता असते आणि त्या मालमत्तेची किंमत विश्वसनीयपणे मोजता येते. अदृश्य मालमत्ता मूळ किमतीतून संचित परिशोधन आणि मूल्यहानीचा तोटा, असल्यास, वजा करून दर्शविल्या जातात. व्यवस्थापनाने अंदाजित केलेल्या ३ वर्षांच्या उपयुक्त आयुष्यावर संगणक सॉफ्टवेअरचे परिशोधन केले जाते.						
एन	रोख प्रवाह विवरण - अप्रत्यक्ष पद्धत वापरून रोख प्रवाह सादर करताना, करपूर्व नफ्यातून रोख नसलेल्या व्यवहार (उदा. घसारा) आणि चालू मालमत्ता दायित्वांमधील बदल (उदा. पावत्या / देयके) समायोजित केले जातात, जेणेकरून निव्वळ रोख प्रवाह समजतो. कंपनीचे संचालन, गुंतवणूक आणि वित्तपुरवठा या क्रियाकलापांमधून होणारा रोख प्रवाह उपलब्ध माहितीच्या आधारावर वेगळा करण्यात आला आहे.						

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी ४. भाग भांडवल

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
भाग भांडवल		
अधिकृत भांडवल:		
२,५०,००,००० (मागील वर्षी २,५०,००,०००) प्रत्येकी रु. १०/- मूल्याचे समभाग	२५,००,००,०००	२५,००,००,०००
जारी केलेले, अभिदत्त आणि पूर्णपणे भरलेले		
१,००,००,००० (मागील वर्षी १,००,००,०००) प्रत्येकी रु. १०/- मूल्याचे समभाग	१०,००,००,०००	१०,००,००,०००
	१०,००,००,०००	१०,००,००,०००

अ) अहवाल कालावधीच्या सुरुवातीला आणि शेवटी थकित असलेल्या भागांचा ताळमेळ -

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी		दिनांक ३१ मार्च, २०२१ रोजी	
	भागांची संख्या	रक्कम (रुपये)	भागांची संख्या	रक्कम (रुपये)
अहवाल कालावधीच्या सुरुवातीला आणि शेवटी थकित असलेले भाग	१,००,००,०००	१०,००,००,०००	१,००,००,०००	१०,००,००,०००

ब) भागाशी संबंधित / जोडलेले अधिकार, प्राधान्ये आणि निर्बंध -

कंपनीकडे प्रत्येकी रु. १०/- मूल्याच्या समभागाची एक श्रेणी आहे. प्रत्येक समभागधारक हात वर करून एक मत देण्यास पात्र आहे. मतदानाच्या बाबतीत, प्रॉक्सीसह प्रत्येक सदस्याला प्रत्येक पूर्ण भरलेल्या भागासाठी एक मत असेल. अवसायनाच्या बाबतीत, समभागधारकांना कंपनीच्या उर्वरित मालमत्ता त्यांच्या समभागांच्या प्रमाणात सर्व प्राधान्य रकमेच्या वाटपानंतर मिळण्यास पात्र असतात.

क) ५% पेक्षा अधिक समभाग असलेल्या प्रत्येक समभागधारकाच्या समभागांचा तपशील -

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२ रोजी		दिनांक ३१ मार्च, २०२१ रोजी	
	भागांची संख्या	त्या श्रेणीतील भागातील धारणाची टक्केवारी	भागांची संख्या	त्या श्रेणीतील भागातील धारणाची टक्केवारी
महाराष्ट्र शासनाकरिता	१,००,००,०००	१००%	१,००,००,०००	१००%

कंपनीच्या नोंदीनुसार तिच्या समभागधारकांच्या / सदस्यांचे नोंदणी अभिलेख आणि भागधारकांकडून लाभदायक हितसंबंधांबद्दल मिळालेल्या इतर घोषणांसह वरील समभाग धारण भागांची कायदेशीर आणि फायदेशीर मालकी दोन्हीचे प्रतिनिधित्व करतात.

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी ५. राखीव आणि अधिशेष

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
नफा आणि तोटा विवरणपत्रातील अधिशेष		
शेवटच्या वित्तीय विवरणांनुसार शिल्लक	८०,७४,५६,२६७	६३,७२,१९,०७४
अधिक : वर्षाकरिता नफा	१०,७०,११,५२७	१७,०२,३७,१९३
उणे : लाभांश	-	-
उणे : लाभांश कर	-	-
नफा आणि तोटा विवरणपत्रातील निव्वळ अधिशेष	९१,४४,६७,७९५	८०,७४,५६,२६७

टिप्पणी ६. दीर्घ मुदतीची कर्जे

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
सेतू महाराष्ट्र यांच्याकडून असुरक्षित कर्ज (खालील टिप्पणी पहा)	-	-
	-	-

टिप्पणी ७. व्यापारी देणी आणि अन्य चालू दायित्वे

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
व्यापारी देणी		
(अ) सूक्ष्म उद्योग आणि लघु उद्योगांच्या एकूण थकित रकमा	६,९७,४५२	-
(ब) सूक्ष्म उद्योग आणि लघु उद्योगा यांच्याव्यतिरिक्त इतर धनकांच्या एकूण थकित रकमा	६,९७,४४,०५,२६०	७,२१,७०,६०,७१८
अन्य चालू दायित्वे		
ग्राहकांकडून प्राप्त केलेल्या अग्रिम रकमा	१,१६,५३,८२,१२५	१,३९,५१,९६,७३९

फिनटेक लाभार्थी अनुदान	३४,४९,६४,५९५	२८,७७,४७,४५५
कर्जासाठी धनको	३,०५,५९,२८९	६,९७,४३,३४९
अचल मालमत्तेसाठी धनको	२,९५,१०२	२,०९,०२,८६२
भारताच्या एकत्रित निधीला देय	४१,१५,०५,१४८	३४,०३,४३,५२०
अन्य दायित्वे (वैधानिक देणी इत्यादींसह)	९७,३०,०९,२८९	१,६१,८७,२८,००४
एकूण	९,९०,०८,१८,२६१	१०,९४,९७,२२,६४७

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी ८. अल्प मुदतीच्या तरतुदी

(रक्कम रुपयात)

तपशील	अल्प मुदत	
	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
कर आकारणीकरिता तरतूद (व्याजासह)	५८,९२,७३,२७७	३०,५९,४१,८०५
कर्मचाऱ्यांच्या लाभासाठी तरतूद	११,९६,१५३	२४,२६,६८३
अन्य तरतूद	१,१२,७७,१७,२८३	१,२९,८१,३६,१६१
एकूण	१,७१,८१,८६,७१३	१,६०,६५,०४,६४८

टिप्पणी ९. मालमत्ता, संयंत्रे आणि उपकरणे

(रक्कम रुपयात)

तपशील	मूर्त मालमत्ता				अमूर्त मालमत्ता	
	फर्निचर आणि फिक्स्चर	कार्यालयीन उपकरणे	संगणक	मोटर वाहन	कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर	एकूण
परिव्यय						
दिनांक १ एप्रिल २०२१ रोजी	६,३५,३१६	२२,९५,२३८	२,३१,८६,२४८	७६,०००	३,९२,४५,४६२	६,५४,३८,२६४
भर	-	६,५०,१२८	२,८५,६४८	-	१,४२,९७०	१०,७८,७४६
विल्हेवाट	-	-	-	-	-	-
दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी	६,३५,३१६	२९,४५,३६६	२,३४,७१,८९६	७६,०००	३,९३,८८,४३२	६,६५,१७,०१०
घसारा / परिशोधन						
दिनांक १ एप्रिल २०२१ रोजी	१,३४,४७१	६,८०,५०९	६९,४२,०९८	९,९०९	१,७५,९१,८२३	२,५३,५८,८१०
वर्षासाठी शुल्क	१२,८५३	२,९८,४७५	७३,९४,३०३	५,५२६	१,३१,१०,५९४	२,०८,२१,७५१
विल्हेवाट	-	-	-	-	-	-
दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी	१,४७,३२४	९,७८,९८४	१,४३,३६,४०१	१५,४३५	३,०७,०२,४१७	४,६१,८०,५६१
निव्वळ गट						
दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी	५,००,८४५	१६,१४,७२९	१,६२,४४,१५०	६६,०९१	२,१६,५३,६३९	४,००,७९,४५४
दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी	४,८७,९९२	१९,६६,३८२	११,३५,४९५	६०,५६५	८६,८६,०१५	२,०३,३६,४४९

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी १०. व्यापारी येणी

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
असुरक्षित		
अन्य धनको		
- चांगले मानलेले	१,४९,९५,९४,०६५	१,४१,५४,५६,७६४
एकूण	१,४९,९५,९४,०६५	१,४१,५४,५६,७६४

टिप्पणी ११. रोख आणि बँक शिल्लक

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
रोख आणि रोखसम		
बँकेतील शिल्लक	४,७५,६८,२७,८८०	२,६५,०३,५०,९८६
बचत खात्यातील	-	-
बारा महिन्यांपेक्षा कमी कालावधीच्या मूळ परिपक्वता असलेल्या ठेवी	-	-
हातातील रोख रक्कम	७,४०८	१५,३९९
बँकेतील अन्य शिल्लक रकमा		
बारा महिन्यांपेक्षा अधिक कालावधीच्या मूळ परिपक्वता असलेल्या ठेवी	५४,६१,४०,०९०	३१,४०,१५,१८१
एकूण	५,३०,२९,७५,३७८	२,९६,४३,८१,५६६

टिप्पणी १२. अल्प मुदतीची कर्जे आणि अग्रिमे

(रक्कम रुपयात)

तपशील	अल्प मुदत	
	दि.३१ मार्च, २०२२ रोजी	दि.३१ मार्च, २०२१ रोजी
रोख किंवा वस्तु स्वरूपात वसूल करण्यायोग्य अग्रिम रक्कम (ग्राहकांकडून मोबिलायझेशन अग्रिम समाविष्ट आहे)	४,४५,५९,१८,७८०	४,८५,३६,५९,३२५
अन्य कर्जे आणि अग्रिमे		
असुरक्षित, चांगले मानलेले		
कर्मचाऱ्यांना कर्ज	२५,१८९	४१५
सुरक्षा ठेवी	७४,२५,९००	४६,६५,९००
डीबीटी लाभार्थी अनुदान	५,४५,७२,०८०	४,३८,२७,४०१

डीबीटीशी संबंधित पीएफएमएस बँक शिल्लक	११,५६,३२,६०,५२१	३,३०,२९,०३,४५०		
लाभार्थ्यांना देय अनुदान	(११,५०,८६,८८,४४१)	(३,२५,९०,७६,०४९)		
टिप्पणी -	५,४५,७२,०८०	४,३८,२७,४०१		
डीबीटी लाभार्थी अनुदानांमध्ये पीएफएमएस खात्याशी संबंधित शिल्लक आणि देय अनुदानांचा समावेश आहे.				
एकूण		४,५१,७९,४१,९४९	४,९०,२१,५३,०४१	

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी १३. अन्य चालू मालमत्ता

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
कंपनी स्थापनेचा खर्च	-	२५,१२०
देयक न केलेले उत्पन्न	९९,२०,५२,७२६	३,६९,५०,५६,७६४
प्रदत्त खर्च	१,१३,४२०	२,५७,५८९
बँक ठेवींवरील उपार्जित व्याज	६६,६६,३३३	-
एकूण	९९,८८,३२,४७९	३,६९,५३,३९,४७३

स्थगित कर

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
यांच्या संदर्भात स्थगित कर दायित्व -		
स्थिर मालमत्ता - कर आकारणीसाठी घसारा (Tax Depreciation) आणि वित्तीय अहवालासाठी आकारलेला घसारा / परिशोधन (Depreciation / Amortization charged for Financial Reporting) यातील फरकाचा लेखांकनावरील परिणाम	-	-
स्थगित कर मालमत्ता	-	७,४१,८९७
यांच्या संदर्भात स्थगित कर मालमत्ता:	-	-

उपदानासाठी तरतूद	-	-
संशयास्पद कर्जासाठी तरतूद	-	-
अन्य	-	-
स्थगित कर दायित्व	-	-
स्थगित कर मालमत्ता/ (दायित्व) (निव्वळ)	२,१९,१५३	-
एकूण	२,१९,१५३	७,४१,८९७

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी १४. कार्यचालनातून महसूल

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
उत्पादनांची विक्री	३७,४४,१६३	४४,२७,३२८
सेवांची विक्री	१,१८,४४,३४,७३०	१,१२,६४,७४,६६८
प्रकल्प उत्पन्न	४,१४,१५,९०,६३६	१५,७१,०५,१८,१०१
एकूण	५,३२,९७,६९,५२९	१६,८४,१४,२०,०९७

टिप्पणी १५. अन्य उत्पन्न

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
बँक खात्यांवरील आणि बँकेतील ठेवींवरील व्याज	१०,९७,६२,२६३	१४,४९,३६,४२०
संकीर्ण उत्पन्न	१,२०,७४,३९५	३,०७,६८२
एकूण	१२,१८,३६,६५८	१४,५२,४४,१०२

टिप्पणी १६. कर्मचारी लाभ खर्च

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
वेतन आणि मजुरी	२,७१,४५,२७८	३,६५,४४,४२०
भविष्य निर्वाह निधी आणि इतर निधीमध्ये योगदान	२२,४५,२४२	१८,६१,९४४
कर्मचारी कल्याण खर्च	४,४१,८४५	४,७६,३७५
एकूण	२,९८,३२,३६४	३,८८,८२,७३९

टिप्पणी १७. वित्तीय परिव्यय

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
महाएआयटीला दिलेल्या शासकीय निधीवरील व्याज खर्च	९,१९,८६,४५७	१३,९१,१४,९४३
इतर व्याज	९,८३,०८,२३२	२,०९,५५२
एकूण	१९,०२,९४,६८९	१३,९३,२४,४९५

टिप्पणी १८. घसारा आणि परिशोधन खर्च

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
मूर्त मालमत्तेवरील घसारा	७७,११,१५७	५८,७४,५७९
अमूर्त मालमत्तेवर परिशोधन	१,३१,१०,५९४	१,५७,९९,६१९
एकूण	२,०८,२१,७५१	२,१६,७४,१९८

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी १९. अन्य खर्च

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
चालू खर्च		
मनुष्यबळ खरेदी	१,२३,९९,३८,८५७	१,०७,२२,६२,१९५
प्रकल्प खर्च	३,७३,२०,६८,८०६	१५,३५,३६,४२,८५९
फिनटेक खर्च	१,२७,६९,६५४	२,७७,७५,२४७
संकीर्ण खर्च -		
जाहिरात खर्च आणि विक्री प्रोत्साहन (प्रमोशन) खर्च	१,६७,४७२	५,७५,९९७
बँक शुल्क	१०,३७३	६,४८७
विधी आणि व्यावसायिक शुल्क	२,५४,५७,६५१	६,४९,६१,१७७
छपाई आणि स्टेशनरी	३३,३९,११८	२४,१९,७३५
प्रवास आणि वाहतूक खर्च	३८,७७,११४	३१,५७,१२५
निर्लेखित केलेले प्रारंभिक खर्च	२५,१२०	५,४०,८३१
उपयोगिता खर्च	२,४४,८९,५३६	३७,४६,९७०
भाडे	२,५५,८५,७५१	२,९७,०२,५३०
संकीर्ण खर्च	९५,२९,७४८	४०,७०,९९८
लेखापरीक्षकांना देय (टिप्पणी १९.१ पहा)	१२,७५,०००	१५,१०,०००
कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी खर्च (टिप्पणी २६ पहा)	४७,१३,५३२	१,५९,५५,८२३

५,०८,३२,४७,७३१

१६,५८,०३,२७,९७०

टिप्पणी १९.१ लेखापरीक्षकांना दिलेले शुल्क

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
- लेखापरीक्षण शुल्क	१२,००,०००	१२,००,०००
- कर लेखापरीक्षण शुल्क	-	२,३५,०००
- खिशाबाहेरील (Out of pocket) खर्च	७५,०००	७५,०००
	१२,७५,०००	१५,१०,०००

टिप्पणी २०. प्रति भाग मिळकत

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
वर्षाकरिता नफा (रु.)	१०,७०,११,५२७	१७,०२,३७,१९३
भारित सरासरी समभाग संख्या	१,००,००,०००	१,००,००,०००
प्रति भाग मिळकत - मूलभूत आणि विरलीकृत (रु.)	१०.७०	१७.०२
समभागाचे दर्शनी मूल्य (रु.)	१०.००	१०.००

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी २१. आयात मालाचे परिव्यय, विमा आणि वाहणावळ (CIF) मूल्यावर गणलेले मूल्य -

खरेदी केलेला माल -निरंक

टिप्पणी २२. परकीय चलनात झालेला खर्च (जमा लेखा पद्धतीनुसार)

प्रवास आणि वाहतूक खर्च-निरंक

टिप्पणी २३. मागील कालावधीतील बाबी -

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
परिचालन महसूल	-	३,११,५४,५३,६६१
अन्य उत्पन्न	-	-
एकूण उत्पन्न (I)	-	३,११,५४,५३,६६१
कर्मचारी लाभ खर्च	-	-
वित्तीय परिव्यय	-	१,८०,२०,९५५
घसारा आणि परिशोधन खर्च	-	२०,३१८
प्रकल्प खर्च	-	३,०४,०५,६५,७५४
एकूण खर्च (II)	-	३,०५,८६,०७,०२७
मागील कालावधीतील बाबींसाठी नफा आणि तोटा	-	६,११,७२,१४,०५३

टिप्पणी २४. लेखा मानक १८, “संबंधित पक्षकार प्रकटीकरण” अंतर्गत आवश्यकतेनुसार संबंधित पक्षकारांची प्रकटीकरणे खाली दिली आहेत -

कंपनी पूर्णपणे महाराष्ट्र शासनाच्या मालकीची कंपनी असल्याने, व्यवस्थापनाचे मत आहे की संबंधित पक्षकार व्यवहार कंपनीला लागू होत नाहीत.

टिप्पणी २५. घटनासापेक्ष दायित्वे (ज्या मर्यादेसाठी तरतुद केलेली नाही) -

(रक्कम रुपयात)

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
डीबीटी पोर्टलच्या संदर्भात केलेल्या कामाकरिता मे. इनोवेव्ह आयटी इन्फ्रास्ट्रक्चर्स लिमिटेडने जो दावा केला आहे, त्या संदर्भात कोणतेही कायदेशीर प्रकरण दाखल केलेले नाही.	११,९७,७१,७७०	११,९७,७१,७७०
विक्रेता मुंबई वाय-फाय प्रकल्पासाठी देयक सादर केले आहे परंतु कंपनीने ते स्वीकारलेले नाही.	४१,८५,४७,८७०	४१,८५,४७,८७०

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी २६ कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (सीएसआर) -

कंपनी कायद्याच्या कलम १३५ च्या तरतुदीनुसार, कंपनीने **दिनांक ३१ मार्च, २०२२** रोजी संपलेल्या वर्षात रु. ०.४७ कोटी रुपयांच्या आवश्यकतेच्या तुलनेत कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी उपक्रमांसाठी रु. निरंक (मागील वर्षी निरंक) खर्च केले आहेत. दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी रु. ०.४७ कोटींच्या मागील वर्ष रु.७१.०४ कोटी) तरतुदी थकित होत्या.

कंपनीने कायद्याच्या कलम १३५ (५) अंतर्गत प्रदान केलेल्या आवश्यकतेनुसार निरंक कोटी (मागील वर्षी निरंक) खर्च केले आहेत, जे प्रदत्त मालमत्तेचा भाग आहेत, ज्याला आवश्यकतेनुसार वजावट / समायोजन (सेट ऑफ) करण्याची परवानगी असेल.

(रक्कम रुपयात)

अ.क्र.	तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
(i)	कलम १३५ (५) नुसार कंपनीच्या सरासरी निव्वळ नफ्याच्या दोन टक्के	४७,१३,५३२	७१,०४,७९२
(ii)	वित्तीय वर्षासाठी खर्च केलेली एकूण रक्कम	-	-
(iii)	वित्तीय वर्षासाठी खर्च केलेली जास्तीची रक्कम [(ii) - (i)]	-	-
(iv)	मागील वित्तीय वर्षाच्या सीएसआर प्रकल्प किंवा कार्यक्रम किंवा उपक्रमांमधून उद्भवणारा अतिरिक्त निधी, असल्यास	-	-

(v)	पुढील वित्तीय वर्षामध्ये वजावट / समायोजन यासाठी उपलब्ध रक्कम [(iii) - (iv)]	-	-
(i)	कोणत्याही मालमत्तेचे बांधकाम / संपादन		
	रोखीने	-	-
	अद्याप रोखीत अदा करावयाची रक्कम	-	-
(ii)	वरील (i) व्यतिरिक्त अन्य कारणांसाठी		
	रोखीने	-	-
	अद्याप रोखीत अदा करावयाची रक्कम	-	-
	एकूण सीएसआर खर्च	-	-
	वजावट / समायोजन अतिरिक्त रक्कम		

टिप्पणी २७. सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग विकास कायदा, २००६ अंतर्गत प्रकटीकरण -

"सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग विकास कायदा, २००६" अंतर्गत परिभाषित केल्याप्रमाणे विक्रेत्यांना देय रकमेचे प्रकटीकरण कंपनीकडे उपलब्ध असलेल्या माहितीवर आधारित आहे, ज्यानुसार अशा विक्रेत्यांच्या नोंदणीच्या स्थितीबद्दल कंपनीने ताळेबंदाच्या तारखेला दिलेल्या रकमा थकीत आहेत. अशा विक्रेत्यांना विलंब झालेल्या देयकांसाठी कोणत्याही थकीत मुद्दल रकमा / व्याज देय असलेल्या रकमा नाहीत. अशा पुरवठादारांना वर्षभरात किंवा मागील कोणत्याही वर्षासाठी देयक देण्यात कोणताही विलंब झालेला नाही आणि त्यानुसार वर्षभरात केलेल्या किंवा मागील वर्षामधून पुढे आणलेल्या देयकांच्या बाबतीत या संदर्भात कोणतेही व्याज दिले गेले नाही किंवा थकीत व्याज दिले गेले नाही.

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित
दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी वित्तीय विवरणपत्रांचा भाग असलेल्या टिप्पण्यां

टिप्पणी २८. गुणोत्तर

तपशील	दिनांक ३१ मार्च, २०२२	दिनांक ३१ मार्च, २०२१
(अ) चालू गुणोत्तर	१.०६	१.०३
(ब) कर्ज - भाग गुणोत्तर	-	-
(क) कर्ज सेवा कवरेज गुणोत्तर	-	-
(ड) भागावरील परतावा गुणोत्तर	१०७.०१	१७०.२४
(इ) मालसाठा उलाढालीचे गुणोत्तर	-	-
(फ) व्यापार प्राप्ती उलाढालीचे गुणोत्तर	३.५५	११.९०
(ग) व्यापार देय उलाढालीचे गुणोत्तर	०.७१	२.२८
(ह) निव्वळ भांडवली उलाढालीचे गुणोत्तर	१०.५५	१८.७६
(आय) निव्वळ नफा गुणोत्तर	१.९६	१.००
(जे) नियोजित भांडवलावरील परतावा	१०.५५	१८.७६
(के) गुंतवणुकीवरील परतावा	-	-

टिप्पणी २९. चालू वर्षाच्या वर्गीकरणाशी सुसंगत राहण्यासाठी आवश्यकतेनुसार मागील वर्षाचे आकडे पुनर्वर्गीकृत / पुनर्गठित केले आहेत.

आमचा समदिनांकाचा अहवाल जोडल्याप्रमाणे

मे. सी. आर. सागदेव अँड कंपनी

सनदी लेखापालांकरिता

भारताचे सनदी लेखापाल संस्था नोंदणी

क्र. १०८९५९W

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादितच्या संचालक मंडळासाठी
आणि त्यांच्यावतीने.

सही/-

सीए पीयुष व्ही. लुथ्रा

भागीदार क्रमांक १७४८६३

युडीआयएन नं. २४१७४८६३BKFHIL९६७५

सही/-

(पराग जैन नैनुटिया)

अध्यक्ष आणि संचालक

डीन - ००२९५८४६

सही/-

(जयश्री श्रीकांत भोज)

व्यवस्थापकीय संचालक

डीन - ०७८००८८६

सही/-

(अजय गुडीया)

मुख्य कार्यचालन अधिकारी

पॅन - ACLPG७७७२L

सही/-

(विकास कुंभार)

मुख्य वित्तीय अधिकारी

पॅन - CBHPK६०३०J

सही/-

(योगेंद्र अहिरे)

कंपनी सचिव

पॅन - AKUPA४६०४N

ठिकाण - मुंबई

दिनांक - १४.०८.२०२४

आम्हाला फॉलो करा

@MahaiT

@Aaple_Sarkarr

@Aaple_Sarkarr

@Aaple_Sarkarr

@Aaple_Sarkarr

@Aaple_Sarkarr

आपले सरकार

अपीजे हाऊस, तिसरा मजला,
दिनशाँ वाच्छा रोड, के. सी. कॉलेज जवळ,
चर्चगेट, मुंबई, महाराष्ट्र 400020

ई-मेल: editor@mahait.org
संकेतस्थळ: <https://mahait.org>